JOHAN LUDVIG RUNEBERGS

SAMLADE SKRIFTER.

Fjerde Bandet.

ÖREBRO,
N. M. LINDHS BOKTRYCKERI,
1858.

Innehåll.

Psalmer.

1. Herrans Bud ..... Sid. 3.
2. „ „ ...... „ 5.
3. Herrans Bön ...... „ 7.
4. Döpelsen .... „ 10.
5. Den 8 Konung Davids Psalm .... „ 12.
6. Den 19 Kon. Dav. Psalm „ 14.
7. Den 22 Kon. Dav. Psalm „ 17.
8. Den 37 Kon. Dav. Psalm „ 20.
9. Den 41 Kon. Dav. Psalm „ 22.
10. Den 46 Kon. Dav. Psalm „ 25.
11. Den 137 Kon. Dav. Psalm „ 27.
12. Den 139 Kon. Dav. Psalm „ 29.
13. Julpsalm .... „ 32.
14. Nyårspsalm .... „ 36.
15. Trettondedagspsalm ... „ 38.

Passionspsalmer:

16. Menniskones Son ... Sid. 41.
17. Suckar vid korset .... „ 43.
18. Jesu ord på korset ... „ 46.
19. Christus i grafven ... „ 48.
20. Påskpsalm .... „ 50.

Pingstpsalmer:

21. .... Sid. 52.
22. .... „ 54.
23. .... „ 56.

---

24. Läroembetet ...... Sid. 58.

(Söndags-) Evangelier:

25. Joh. 2 .... Sid. 60.
26. Matth. 20 .... „ 62.
27. Luc. 16 .... „ 65.
28. Luc. 16 .... „ 68.
29. Luc. 10 .... „ 71.
30. Luc. 17 .... „ 74.
31. Matth. 18 .... „ 76.

---

32. Gudstjensten .... „ 79.
33. Guds ord .... „ 81.
34. Guds hus .... „ 84.
35. En Christens stridspsalm „ 86.
36. Ljusets Seger ...... „ 89.

Om ett Christeligt lefverne:

37. Verldens fåfänglighet . Sid. 93.
38. Nykterhet och Dryckenskap .... „ 95.
39. Kyskhet .... „ 98.

---

40. Korset .... „ 100.
41. Bönepsalm .... „ 102.

Böner i Landsplågor:

42. . . . . Sid. 104.
43. . . . . „ 106.

44. Bön om frid . . . . . „ 109.
45. Jordens fruktbarhet . . „ 110.
46. Sommaren . . . . „ 113.
47. I hungersnöd . . . . . „ 115.
48. Fosterlandet . . . . . . „ 117.

Bröllopspsalmer:

49. . . . . Sid. 119.
50. . . . . „ 120.

51. För Barn . . . . „ 122.
52. På resa . . . . „ 123.

Måltidspsalmer:

53. . . . . Sid. 126.
54. . . . . „ 127.

Morgon- och Aftonpsalmer:

55. . . . . Sid. 129.
56. . . . . „ 131.
57. Morgonpsalm . . . . . „ 132.
58. Aftonpsalm . . . . . . „ 134.

Beredningspsalmer till Döden:

59. . . . . Sid. 136.
60. . . . . „ 138.
61. . . . . „ 141.
62. Suckan i dödsångest . „ 143.

Små Berättelser.

En julqväll i lotskojan . . . . Sid. 149.
Lurendrejaren . . . . „ 157.
Eldsvådan . . . . „ 187.
Den väntande . . . . „ 241.
Processmakaren . . . . „ 265.

PSALMER.

1.

Herrans Bud.

(N:o 2 i Svensk-Finska Psalmboken.)

Hvad säger nu vår Herre Gud,
Hvad har han lärt och skrifvit
Om dessa helga tio bud,
Dem han oss hafver gifvit?
Det må en hvar begrunda väl,
Och akta så sin dyra själ,
Att han från dem ej viker.

Det säger Gud: Jag Herren är
En hämnare för alla.
Betänkom hvad det innebär,
Till doms skall han oss kalla.
En faders är hans hjertelag,
Dock har till synd han ej behag,
Han låter sig ej gäckas.

Förskräckelig är Herrans harm,
Ho kan dess botten mäta?
Han säger: mäktig är min arm
Att nå dem mig förgäta,
Att kräfva straff, då jag är vred,
Af barnen intill fjerde led
För fädernas missgerning.

Hvem vågar trotsa honom mot,
Hvem är så stark som Herran?
All verlden mörknar för hans hot
Och skälfver när och fjerran;
Och slår han med sin vredes hand,
Då lossna jordens fasta band,
Och himlars fästen ramla.

Men nåd och frid han lofvar dem,
Som dessa buden hålla,
Dem vill han taga till sig hem
Och idel godt förvålla,
Dem vill han ock på jorden ge
Tröst, hugnad och välsignelse,
Så länge lifvet varar.

Så må vi akta grant uppå,
När Herrans bud vi höra,

Och gerna på hans vägar gå
Och gladt hans vilja göra.
Förläna oss der nåder till,
O Gud, som ingens ofärd vill;
På dig vi oss förtröste.

2.

(N:o 3 i Sv.-F. Psb.)

Guds helga bud förnimmer jag,
De äro för mig dag för dag;
Men ser jag hur jag fyllt dem opp,
Då brister mig båd' mod och hopp.

I synd jag född och aflad är,
Till synden står ock mitt begär,
Hvar dag föröks mitt syndamått,
I mig bor intet som är godt.

Jag vaknar mången gång förskräckt,
Utaf Guds Helga Anda väckt,
Och ville gråta blod dervid,
Att Gud ej kan mig vara blid.

Men skall jag ändra hjertelag,
Är kraft och håg hos mig för svag,

Jag suckar, när mig ångren slår,
Men är i dag dock som i går.

Hvem skall mig bistå i min nöd,
Hvar skall jag söka tröst och stöd,
Att jag ännu kan hålla ut
Och kämpa till ett saligt slut?

O Jesu, du min Frälserman,
Allena du mig hjelpa kan,
Ja, låg all verldens skuld mig på,
Du kunde hjelpa mig ändå.

Säg att på dig jag lägga får
Den blodsdom, som emot mig står,
Så vet jag hvar jag finner fred,
Då bäfvan vill mig trycka ned.

Se'n sänd din Anda, som ej mer
Mig skrämmer då, men glädje ger,
Upplyser hvad som mörkt mig är
Och, då jag svigtar, kraft beskär.

Du skrifvit med din blod så röd
Att du ej vill den fallnes död;

Den skriften låt mig ställa mot
Nöd, ängslan, skuld och lagens hot.

3.

Herrans Bön.

(N:o 40 i Sv.-F. Psb.)

Fader öfver fäder alla,
Fader som i himlen är,
Hör oss när vi dig åkalla,
Såsom barn en fader kär;
Du all verldens tröst och hamn,
Helgadt varde, Gud, ditt namn.

Konung stor och utan like,
Låt af din barmhertighet
Till oss komma här ditt rike,
Som förblir i evighet:
Heligt lif och salig frid
Herrska låt för synd och strid.

Gif att vi vår lust ej skilja
Från din lust och glädje mer,
Ske på jorden, Gud, din vilja,

Såsom den i himlen sker;
Kärare från dag till dag
Blifve oss ditt välbehag.

Du som kan, när dig behagar,
Sända rikdom eller nöd,
Gif i dag som andra dagar
Oss vårt dageliga bröd,
Bröd, att kroppen lefva må,
Bröd för själen likaså.

Gif att vi i frid få vandra
Denna korta lefnadsstråt,
Såsom vi förlåta andra,
Våra skulder oss förlåt.
Nåd låt gälla fullt förut,
Innan ytterst rätt kräfs ut.

Verlden söker oss bedraga
Med sin sötma, konst och sed;
Oss, så bräckliga och svaga,
Ej i frestelse inled;
I all glädje med oss blif,
I all sorg förtröstan gif.

Mycken är vår brist, dess värre!
Ingens ofärd dock du vill:
Fräls oss ifrån ondo, Herre,
Kom med nåd och hjelp oss till,
När oss trycker timlig nöd,
När oss hotar evig död.

Ditt är riket; evigheten
Skall ditt väldes slut ej se:
Makten, äran, herrligheten,
Ensam dig tillhöra de.
Lof och ära vare dig,
Gud, vår Gud, evinnerlig.

Amen, ja, det skall så hända.
Himmel kan förgås och jord,
Men din nåd skall ej sig ända;
Evigt är ditt löftes ord.
Herre, oss din nåd bete;
Amen, ja, det skall så ske!

4.

Döpelsen.

(N:o 42 i Sv.-F. Psb.)

Låt barnen komma hit till mig,
Förmener dem det icke:
Du sagt det, Jesu, och till dig
Vi tröstligt barnen skicke.
Med tro på löftet af din mund,
Som aldrig kan bedraga,
Vi döpe dem till ditt förbund,
Att du dem må upptaga
Och från all synd rentvaga.

Här är den rätta lifsens saft,
Den ingen du förmenat,
Ett vatten med din Andas kraft
Uti ditt ord förenadt,
Ett bad, deri din dyra blod
Osynligt sig nedsänker,
En nådens icke vredens flod,
Som gamla menskan dränker,
Men lif den nya skänker.

11

O Jesu, till ditt helga dop
Låt samlas folken vida,
Föröka dina trognas hop,
Lär dem ditt namn utsprida;
Att snart på hela jorden här
Din seger måtte vinnas,
Ett fårahus, en herde kär
I helig endrägt finnas,
Och saligheten vinnas.

5.

Den 8 Konung Davids Psalm.

(N:o 27 i Sv.-F. Psb.)

Hur är ditt namn, o Gud, ej stort
Och herrligt öfver alla,
Ehvar det blifver nämndt och spordt
Af dem som dig åkalla!
Ej talas ord, ej stämmes ljud,
Som klingar som ditt namn, o Gud,
På fromma läppar ljuder.

Der verldens makt slår ned med hot
På den, som det förkunnar,
Upprättar du en makt emot
Af barns och spenbarns munnar;
Du låter stenar ropa det,
Och luftens flock ej blifva mätt
På lust att det besjunga.

Jag ser mot jorden och du är
Tillstäds, hvart jag mig vänder.
Jag ser mot himlarne, och der

Gå verk af dina händer.
Din ära, Herre, är ej skymd,
Den strålar klar från stjernors rymd,
Som den ur stoftet lyser.

O, hvad är menskan, att så mån
Du vill om henne vara?
O, hvad är menniskones son,
Att så din nåd erfara?
En tid förskjuten, snart på nytt
Har han sin kamp i seger bytt,
Af dig med ära krönter.

Du gifver allt uti hans makt,
Gör honom stor allena;
Han ser för sina fötter lagdt
Ditt verk, att honom tjena.
Du honom till en herre gör
Utöfver allt hvad dig tillhör,
Fast han i svaghet föddes.

Så må väl prisas högt din nåd,
Din mildhet aldrig glömmas,
Din vishets djup och dina råd
I evighet berömmas.
Gud, ljufligt är ditt namn, o må

Det äradt och välsignadt gå
Från slägte och till slägte.

6.

Den 19 Kon. Dav. Psalm.

(N:o 37 i Sv.-F. Psb.)

Himlars rymd sin konung ärar,
    Himlars härar
Prisa den, dem väsen gett;
Fästet skaparns namn förkunnar,
    Stjernemunnar
Sjunga utan hvila det.

Dagen spegla vill för dagen
    Anletsdragen
Af den sol, som evig är;
Natt, som var, åt natt, som blifver,
    Budskap gifver,
Att den Högste spiran bär.

Hvar ett språk förnims och höres,
    Tunga röres,
Hvar ett ord kan talas här,

Hvar en suck, ett ljud kan höjas,
Stämma böjas,
Allt om Herran vittne bär.

Allting skapadt lyder Herran,
När och fjerran,
I hans vilja röres allt.
Skåda dagens konungs bana,
Se och spana,
Går han ej som Gud befallt?

Som en brudgum fram han träder,
Ler och gläder,
Tröttnar och till hvila går;
Nästa dag han syns med samma
Väg och flamma,
Som för tusen, tusen år.

Vill du lifvets visdom finna,
Vill du vinna
För ditt hjerta frid och tröst,
Lyft mot Herran i det höga
Upp ditt öga,
Se hans verk och hör hans röst.

Herrans lagar rubbas icke;
    Hvart vi blicke,
Se vi hur de faste stå,
Herrans vittnesbörd ock lika
    Kan ej svika,
Vis är den som tror derpå.

Herrans bud de äro klara,
    Uppenbara,
Och upplysa ögonen,
Herrans fruktan hjertan renar,
    Ädelstenar
Smycka menskan ej som den.

Herre, se dock oss, de svaga!
    Lustar jaga,
Synden för oss på sin stråt.
Ho förstår hur tidt han bryter,
    Håg förbyter?
Fräls oss, Herre, och förlåt!

Ära vare Gud i höjden,
    Friden, fröjden,
Saligheten vare hans!
Han skall oket sönderkrossa,

Oss förlossa,
Som om ingen synd mer fanns.

7.

Den 22 Kon. Dav. Psalm.

(N:o 39 i Sv.-F. Psb.)

Ljud psalm om hinden, som förskräckt
På öde stigar jagas,
När morgon nyss i dalen bräckt,
Och det på bergen dagas.
Den fromma, som ej ondt har gjort,
Kan ej en fristad finna,
Men flyktar ifrån ort till ort,
Att undan pilen hinna,
Och måste sist
Dock skuldlös dö för våld och list.

Min hjelpare, hvar dröjer nu
Din hand, har trött den blifvit?
Min Gud, min Gud, hvi hafver du
Så helt mig öfvergifvit?
Om dagen ropar jag till dig,
Men du vill icke svara,

I nattens stund jag jämrar mig,
Men måste fridlös vara.
Dock du, du bor
I ära, helig, stark och stor.

Du varit våra fäders hopp,
Din godhet de beprisat,
Till dig i nöd de blickat opp,
Och du har nåd dem visat;
Men jag är som en mask för dem,
Som till min ofärd trakta;
Ser jag mot dig uti ditt hem,
Att dädan skygd afvakta,
Då sägs med hån:
Gud väntar han sin hjelp ifrån!

Men du, fördölj ej mer din tröst,
Ty ångest är hardt nära;
Du halp mig vid min moders bröst,
Kom än att hjelp beskära!
Ty ingen finns förutan dig,
Som våldets skaror hämmar;
Du ser hur de omhvärfva mig,
De stungit mina lemmar,
Mitt lif förrådt
Och om min klädnad dragit lott.

Men var ej fjerran, Herre god,
Min starkhet, var tillstädes,
Gif ödmjukhet och tålamod,
Då jag förföljs och hädes.
Din ära vill i verlden all
För folken jag upphöja,
Att slägte efter slägte skall
Inför din thron knäböja
Och prisa dig,
Som är vår Gud evinnerlig.

8.

Den 37 Kon. Dav. Psalm.

(N:o 49 i Sv.-F. Psb.)

Haf ej din lust till jordens skänker,
Så att du glömmer Herran bort,
Den skatt, som för ditt öga blänker,
Du äger den så ganska kort;
Tags den dock aldrig här från dig,
Du tags från den dock visserlig.

Det ringa en rättfärdig äger,
Som vet att Gud är honom huld,
Till frid och fröjd långt mera väger,
Än allt en orättfärdigs guld.
Förgänglig vinst är armod lik,
Men Guds välsignelse gör rik.

Gud mäter af de frommas dagar,
Att icke nöd dem drabba får,
Han ger dem mer, när han behagar,
Men nog också i hårda år.
När mången rik mans hus är tömdt,
Har fattig qvar hvad from har gömt.

Den ej med Herren står måst falla
Och som en rök försvinna hän,
Om han ock stode högst bland alla,
En ceder lik bland unga trän;
Han står ej lyckans vindar mot,
Han har i Gud ej växt och rot.

Men den som sig på Gud förlåter,
Hans gång är trygg i lust och nöd,
Han stappla kan, men uppstår åter
Vid Herrans hand, som är hans stöd.
Välsignad sjelf, han ser sin ätt
Välsignas ock på lika sätt.

Jag varit ung, är gammal vorden,
Har mycket sett och skådar än,
Men aldrig såg jag dock på jorden
Rättfärdig man gå utan vän,
Ej heller såg hans barn jag gå
Ohulpne och sitt bröd ej få.

Pris vare Gud, han öfvergifver
Ej den till honom sätter tro;
Allt skiftar här, men fast förblifver
Den frommes stilla fröjd och ro,

Han bäfvar ej i lifvets strid,
Han vet hvem han sig tryggar vid.

9.

Den 41 Kon. Dav. Psalm.

(No 52 i Sv.-E. Psb.)

Sällt är den man, som håller kär
Den fattiga och arma,
Om honom, då i nöd han är,
Skall Herren sig förbarma,
Skall låta allt gå honom väl,
Bevara så hans lif och själ,
Att ingen till hans våda
Skall öfver honom råda.

Om han i syndens verld också
I krankhet måste falla,
Skall Herren vid hans sida stå
Och helsan återkalla;
Ty Gud är mot de milda mild,
Från de barmhertige ej skild,
Och vill med nåd dem pröfva,
Som sjelfve kärlek öfva.

Jag vet att mången står mig mot
Med vrångt och afvigt sinne,
Dock vill jag undfly kif och hot
Och ej ha ondt i minne.
På Herren jag förtrösta vill,
Ty honom hörer hämnden till;
Mig skall det vissast båta
Att tåla och förlåta.

Dem, som i hjertat hata mig
Och akta skada göra,
Dem vill jag lemna, Gud, åt dig,
Du må till döms dem föra:
Jag sjelf är full af skuld som de,
Så vill jag deras skuld ej se,
Ej dem med stränghet dömma,
Och egna brister glömma.

Om de, som jag har älskat mest,
Mig fly och mig försaka,
Är Herren den som aldrabäst
Kan föra dem tillbaka.
Jag vet det är ett gammalt rön,
Att otack blott är verldens lön,
Men hjelpa oförtrutet
Gör seger dock till slutet.

O Gud, det vill jag akta på,
Hur mild du städse varit,
Och fara med min broder så,
Som du med mig har farit;
Förläna mig din nåd, att jag
I ditt behag har mitt behag,
Och aldrig skådar öfver
Den hjelp och tröst behöfver.

Dig vare pris i evighet
För nåd förutan ända;
Ho är som du, att så han vet
Att hjelpa de elända?
Dock rör vårt hjerta, att det vill
För ingen bön sig sluta till,
Och tänd uti detsamma
Din kärleks rätta flamma.

10.

Den 46 Kon. Dav. Psalm.

(N:o 57 i Sv.-F. Psb.)

Gud är vår starkhet och vårt stöd,
Ljuft är att Gud åkalla;
Med honom stå vi utan nöd,
Fast skälfde verldar alla,
Fast höjder skulle störta ned,
Och hafven bäfva utan fred,
Och bergen sammanfalla.

Guds kyrka, helig, fast och ren,
Skall utan fall förblifva
Och åt de trogna, hvar och en,
Beskärm och trygghet gifva;
Ty ho är väl så stark och stor,
Att från det hus, der Herren bor,
Han honom vill fördrifva.

Si, folken skola nederslås
Och välden sönderskakas,
Och jorden som en suck förgås,
Den stund då allt ransakas;
Men Guds församling skall ändå

Med Herran Zebaoth bestå
Och af hans hand bevakas.

Så kommen då och gifven akt
På Herrans verk och under,
Och böjen er för den, hvars makt
Kan lossa jordens grunder.
Med frid och fröjd är han tillreds,
Men sönderbryter lans och spets,
Uti sin vredes stunder.

Han säger: lären känna mig,
Att j mån trygge vara,
För mig skall dock ödmjuka sig
All hedningarnes skara:
Jag sjelf för eder kämpa skall,
Att ingen komma må på fall,
Trots all er nöd och fara.

Med oss är Herren Zebaoth,
För oss vill sjelf han strida,
Vi akte ingen vådas hot,
Då Gud är på vår sida.
Gud Fader, Son och Helge And,
Välsignad du i alla land,
Din nåd och hjelp vi bida.

11.

Den 137 Kon. Dav. Psalm.

(Ur 402 i Sv.-F. Psb.)

Vid elfverna i Babylon
Hur tungt de dagar flöto!
Vi mindes Zion fjerran från
Och bittra tårar göto.
I pilträn, jemte strömmars lopp,
Vi hängde våra harpor opp,
De strängaspelen klara;
Hvem ville spela mer i band,
Hvem sjunga i vår träldoms land,
Hvem kunde glader vara?

Den goda tid var allt förbi,
De fröjdens år förgångna,
Bland hednahopar suto vi,
Som främlingar och fångna.
De bjödo oss med spe och tvång:
Upp, spelen, sjungen glädjens sång,
Som förr i Zions skara!
Hvem ville spela mer i band,

Hvem sjunga i vår träldoms land,
Hvem kunde glader vara?

Jerusalem, din helgedom,
Om jag den kan förgäta,
Må tungan låda vid min gom,
Och glöd mitt hjerta fräta;
Till dig, mitt hem af frid och ljus,
Min konungs borg, min faders hus,
Jag längta vill och fara;
Der får jag spela utan band,
Der sjunga i min frihets land,
Der kan jag glader vara.

12.

Den 139 Kon. Dav. Psalm.

[Bearbetning.]

(N:o 403 i Sv.-F. Psb.)

Du, Herre, utransakar mig,
Mig dina ögon följa,
Hvar helst jag är, är jag för dig
Och kan mig ej fördölja.
Hvad jag i dag i hågen har
Och i mitt hjerta gömmer,
Hvad der jag haft i förra dar
Och minnes eller glömmer,
Allt ser du, Gud, och dömmer.

Uppå min tunga finns ej ord,
Det du ej vet och väger,
Min mening är af dig försport
Långt förr än jag den säger,
Min gerning all, den vare skedd
I mörkret eller dagen,
Är klar för dig, är känd och sedd,
I dina händer tagen,
Inför din blick uppslagen.

Hvart vill jag fly, der jag kan dold
För dinom Anda blifva?
Ifrån din åsyn, ur ditt våld
Hvart kan jag mig begifva?
Far jag än upp till himlens rymd,
Så måst' jag der dig finna,
Far jag till afgrund, att bli skymd
Och undan dig försvinna,
Skall du ock der mig hinna.

Om jag mer snabb än fågeln vor',
Som upp mot skyn sig svingar,
Om bortom hafsens gräns jag for'
På morgonrodnans vingar:
Dig undfly kan jag ej ändå,
Hur långt min flygt jag sträcker,
Förbi de vägar stjernor gå
Din hand, o Herre, räcker,
Beskärmar och förskräcker.

Jag sade: natt ju skyler mig,
Men den vardt ljuset klara;
Ty natten har ej makt för dig
Att natt och mörker vara;
Hur svart den sig i skyar klär,
I regn och stormar sjuder,

Den måste bli som dagen skär,
När som din stämma ljuder,
När du det vill och bjuder.

O Gud, hur outgrundelig
Är du i alla stunder!
Ehvart mitt öga vänder sig,
Det möts af dina under;
De träda fram förutan tal,
Så fjerran från som nära,
Från himlens spets, från djupsta dal
Om dig de vittne bära,
Förkunnande din ära.

Bepröfva mig, o Gud, och se
Hvad mina tankar mena;
Din djuphet mäta icke de,
Den mäter du allena;
Men om på orätt väg jag går,
Så låt mig det förfara,
Och hjelp mig, förr'n jag komma får
I evig nöd och fara,
Med de fördömdas skara.

Så vill jag prisa dina råd,
Så länge lifvet varar,

Och tala om din makt och nåd,
Dem städs du sammanparar;
Berömma vill jag, Gud, ditt namn
För jordens slägter alla,
Att de ock måga i din famn
Med god förtröstan falla,
Dig lofva och åkalla.

13.

Julpsalm.

[Bearbetning.]

(N:o 134 i Sv.-F. Psb.)

Hell morgonstjerna, mild och ren,
Guds nåds och sannings klara sken!
För oss är du uppgången;
Hell Davids son af Jakobs slägt!
Mot dig, mot dig min famn är sträckt,
Min brudgum tag mig fången.
Ljuflig, ljuflig,
Hög och herrlig,
Blid och kärlig,
Full af nåde,
Herre, till din brud du skåde!

Min perla du i snöhvit skrud,
Marias son, dock sanner Gud,
Min frälsare och konung!
Kom, tag uti mitt hjerta rum;
Ditt helga evangelium
Är mig mer ljuft än honung.
    Eja, eja,
    Hosianna!
    Himmelskt manna
    Är mig ordet,
Uti dig fullkomnadt vordet.

Uti mitt hjerta lys och skin,
Du klara jaspis och rubin,
Med all din kärlek blida;
Ja, låt mig känna, att jag är
En lem i din församling kär,
Ett refben i din sida.
    Till dig, till dig,
    Står min längtan;
    All min trängtan
    Är den ena:
Att tillhöra dig allena.

O Gud, förrn verlden skapad var,
Du mig till arfving korat har

I dinom Son den höga;
Så låt fullbordas snart mitt hopp,
Att bli med honom tagen opp
I himlen för ditt öga.
Salig, salig
Blifver fröjden,
När i höjden
Bland din skara
Jag vid Jesu bröst får vara.

Högt skall då klinga citrors ljud,
Och toners offer skönt till Gud
Från harposträngar stiga,
Och jag få till min Frälserman,
Min tröst, min fröjd, min brudgum sann,
Mig hålla innerliga,
Sjunga, sjunga,
Jubilera,
Triumfera,
Honom prisa,
Som mig vill allt godt bevisa.

Aftorkas skola då i frid,
Lycksaligt och till evig tid,
De många christnas tårar,
När Gud vill sjelf sig låta se

Och ymnig bot och läkdom ge
De hjertan, verlden sårar.
Christus, Christus,
Så han kallas,
Som är allas
Bot och hugnad.
Der han finns, är sorgen lugnad.

I det har jag en hjertans ro,
Att den jag gifvit har min tro
Sin kärlek ej bortvänder,
Att Herren, sig till lof och pris,
Mig föra vill i paradis;
Thy klappar jag med händer.
Amen, amen,
Ädla krona,
Mig förskona
Till det sista
Från att nånsin dig bortmista!

14.

Nyårspsalm.

(N:o 434 i Sv.-F. Psb.)

Ett år har gått till ända,
Ett år af nådens tid,
O Gud, till dig vi vända
Vår tanke, var oss blid;
Se an oss nådefull
Och låt det som blef brutet
I glömska varda slutet,
För Jesu Christi skull.

Ty, Gud, om hämnd du hvälfver,
Ho blifver skuldlös qvar?
Ho är som vet det sjelfver,
Hur tidt han syndat har?
Ett vete vi allen,
Att en oss vill försona,
Och du åt honom skona
Oss arma hvar och en.

Vi tacke dig, o Herre,
För tusenfaldig nåd;

Det bättre som det värre
Var allt ditt visa råd.
Om vi vår vilja fått,
Om du oss hade gifvit
Allt hvad som önskadt blifvit,
Ack, hur då illa gått!

Hvad är som oss behagar?
Jo, att i lustar gå;
Men du gaf klara dagar
Och mulna likaså.
Der modet blef för stort,
Der lät du sorgen komma;
När sorgen gjort oss fromma,
Kom trösten lika fort.

De sår, din tuktan slagit,
Låt dem tillsamman gro,
Låt hvad du gett och tagit
Befrämja hopp och tro,
Och gör det nya år
För oss välsignadt, Herre,
Att det med synder färre
Engång ifrån oss går.

O Gud, vår lefnad skrider
Emot sitt mål hvar dag;
När till sitt slut den lider,
Oss då till dig upptag,
Der år ej täljas mer,
Och inga skiften hända,
Men glädje utan ända
Du åt de trogna ger.

15.

Trettondedagspsalm.

(N:o 446 i Sv.-F. Psb.)

O Jesu Christ, att nalkas dig
Och dig i tro tillbedja,
Det endast kan på sorgens stig
    Rätt innerlig
Vårt arma hjerta glädja.

Med himmelsk ro, med salig fröjd,
Vi oss i dag påminna
Hur, Konung, du af himlars höjd,
    På jorden röjd,
Lät som ett barn dig finna.

Vi stadna vid en krubbas brädd,
Der, Jesu, är ditt läger,
I herdatjäll af strå beredd
Är dig din bädd,
Det är hvad här du äger.

Och med så torftig vård ändå,
Och i så ringa ära,
Du växa skall och krafter få,
Dermed du må
All verldens skulder bära.

Din barm, som vår, vid hjertats slag
Vi höjas se och sänkas;
Hvad ondt gör du, att den en dag,
För menskolag,
Skall med ditt hjertblod stänkas?

Vi se din panna klar och blid,
Kring den skall törne vridas;
Och händren, sänkta nu i frid,
Snart blir den tid,
Då de vid korset smidas.

Det är den lön du finner här,
I denna verlden vrånga,

För det att du dess börda bär
Och redo är
För den i döden gånga.

Och hade allt sitt gods och guld
Dig jordens slägter gifvit,
Din kamp och död för menskors skuld,
Din kärlek huld,
Hur fattigt lönt den blifvit!

O Jesu, ve att äfven vi
För godt så ondt dig göra,
Att, för hvar synd vi falla i,
Vi stå dem bi,
Som dig till korset föra.

Vi vete ingen annan bot,
Så syndiga och arma,
Än falla, Jesu, för din fot:
Tag oss emot,
O Herre, dig förbarma!

Passionspsalmer.

16.

Menniskones Son.

(N:o 147 i Sv.-F. Psb.)

Han på korset, han allena
Är min fröjd och salighet;
Ingen kan så väl mig mena,
Ingen så mitt bästa vet,
Ingen är som han mig god,
Ingen har så tålamod:
Sökte jag kring jorderike,
Aldrig funne jag hans like.

Jordisk vän kan lindra nöden
För en vän, som hjelp begär,
Jordisk kärlek går i döden,
När med kärlek lönt den är;
Men hvar se vi här en man,
Som så tåligt älska kan,
Att han allt för dem vill bära,
Som blott hat mot honom nära.

Han på korset, han allena,
Annan är ej funnen än,
Han Guds lam, det fromma, rena,
Dör för ovän som för vän;
Han den ende gör ej val,
Räknar ej de sinas tal:
Kommer alle! så han talar,
Kämpar, blöder och hugsvalar.

Solen, som från fästet lyser
Öfver ond som öfver god,
Blott en ringa droppe hyser
Af hans djupa kärleksflod;
Månen, som från himlens hus
Ger åt sjelfva natten ljus,
Månd' en skugga endast vara
Af hans kärlekseld den klara.

Honom vill jag glad tillhöra,
Hvad mig än blir förelagdt;
Christus kan mig saliggöra,
Ingen verldens gunst och makt.
Vanskligt är ju annat allt,
Som ett töcken tomt och kallt;
Men den jag vill efterfråga,
Evig är hans hjertas låga.

Han på korset, han allena
Allt mitt hopp och goda är;
Ingen må mig det förmena,
Att jag hafver honom kär.
Hvar har jag en vän här sport,
Som mig gjort, hvad han har gjort?
Han kan mig med Gud förena,
Han på korset, han allena.

17.

Suckar vid korset.

(N:o 148 i Sv.-F. Psb.)

Hvad skall mitt offer blifva,
O Jesu kär, åt dig,
Hvad kan jag återgifva
För hvad du gifvit mig?
Gods, lif jag gerna bjuda vill,
Ja, hjertat ur mig rifva
Och lägga det dertill.

Jag tänkte: om jag hade
Allt vida verldens guld,
Och för din fot det lade,

Visst såg du dertill huld.
Ack, snart jag fann hur falskt jag tänkt,
Ty hvem har, så jag sade,
Sitt lif för skatter skänkt?

Då mente jag: med lifvet
Görs hvarje skuld dock qvitt,
Ditt lif för mig blef gifvet,
Dig vill jag gifva mitt.
Mitt lif! ack, usel skänk det är;
En död ju är det blifvet,
Du ensam lif beskär.

Sist ville jag dig lofva
Sjelft hjertat ur min barm;
Jag tänkte: denna håfva
Är kanske mindre arm.
Mitt hjerta, fullt af synd och nöd!
Ack, just för denna gåfva
Du lidit korsets död.

Så hvad jag har att skänka,
Det är platt intet värdt;
Men, Jesu, lär mig tänka,
Att intet du begärt.
Jag ser dig mild på korsets stam

Din blick i döden sänka;
Din död den bär jag fram.

Jag sjunker för dig neder
Och säger tröstelig:
Det offer jag dig reder
Är lif igenom dig;
Jag sjelf är arm, o Jesu Christ,
Men dig ske pris och heder,
Du fyller all min brist!

18.

Jesu ord på korset.

(N:o 149 i Sv.-F. Psb.)

Vår Herre Christus talat har,
Då han på korset fästad var,
Sju ord för oss på jorden;
Behållom väl i minnet qvar
De helga, dyra orden!

Hans första ord, det var att be
En fridsens bön för syndare,
En bön så ljuf att höra:
Förlåt dem, Fader, det, ty de
Ej veta hvad de göra.

Hans andra ord, o lof och pris!
Var tröstens ord på lika vis;
Han hördes röfvarn svara:
I denna dag i paradis
Skall du ock med mig vara.

Hans tredje ord af kärlek är
Till lärjunge och moder kär

En maning blid och goder:
O qvinna, se din son är der,
O son, se der din moder!

Mig törstar, var hans fjerde ord;
Ack otack svår, ack fallna jord!
Er skuld o menskor fatten:
Den, som er rågat nådens bord,
Får ej en droppe vatten.

Hans femte ord oss lära kan,
Hur han af både Gud och man
För vår skuld lemnad blifvit:
O Gud, min Gud, hvi, ropar han,
Har du mig öfvergifvit?

Hans sjette ord det innebar,
Att nu den seger vunnen var,
Hvarom all skriften ordat;
Ej lif, ej död en lösen har,
Som hans: det är fullbordadt.

Hans sjunde ord, så fullt af frid,
Hjelp Gud oss i vår sista strid
Det i vår suckan blanda:

I dina händer, Fader blid,
Befaller jag min anda.

19.

Christus i grafven.

(N:o 464 i Sv.-F. Psb.)

Kom tyst, kom tyst, han hvilar nu,
Stör ej hans ro, hans sömn är ljuf
På mycken vedermöda;
För kamp på jorden fann han frid
I grafven hos de döda.

En dagakarl har trälat ut,
En bördans man har här till slut
Den från sin skuldra tagit;
I verlden finns en like ej,
Som dragit hvad han dragit.

Och vill du veta hvad det var,
Som han i döden tålig bar?
Det var vår kamp och fruktan,
Vår brist, vår skuld, vår synd och död
Och all Guds hämnd och tuktan.

Dem har han nu dock kastat af,
De ligga gömde i hans graf,
Att oss ej mer förskräcka;
Men börjadt är ett nådens lif,
Som ingen makt skall släcka.

Kom tyst och se Guds offerlam!
Det blödde nyss på korsets stam,
Nu har det allt fullbordat;
I ringa skepnad, mildt och fromt
Det ligger gömdt och jordadt.

Men söker du det nya lif,
Som ej är skuggors tidsfördrif,
Och ej af döden hinnes,
Så lemna verldens prål och kom,
I denna graf det finnes.

O fröjd, nu är en hvilostad
Min graf ock vorden, der jag glad
Kan lemna vandringsstafven;
Till sömns blott läggs jag i min graf,
Sen Christus helgat grafven.

Med tröst vill jag mot döden se,
Jag vet att min Förlossare

Han lefver och skall lefva;
Han skall mig lifvet återge,
Hvi skulle jag väl bäfva?

20.

Påskpsalm.

(N:o 407 i Sv.-F. Psb.)

Ho vill mer för döden bäfva
Som för en allsvåldig makt?
Christus lefver och skall lefva,
Han har döden nederlagt.
Döden är ej fruktansvärd,
Frukta mer för synd och verld;
Öfver härjaren med glafven
Hafver Christus brutit stafven.

Visst försöktes dödens tänder,
Hur de kunde bita bäst,
När han engång fått i händer
Den, han fruktat aldramest;
Men det var som ville natt
Taga sjelfva dagen fatt,

Stoftet himlens sol betäcka,
Eller mörkret stjernan släcka.

Detta är vår påskaglädje:
Jesus lefver fast han dött,
Till hans död från vår vi vädje,
I hans lif vårt lif är födt;
Jesu, hjelp oss hvarje stund
Dö från synd och verld i grund,
Då först få vi rätt förfara,
Hur du månd uppstånden vara.

När vi dagligt oss bemöda
Att, med Jesu Christi nåd,
Gamla menskan i oss döda,
Med dess lustar, verk och råd,
Se vi att en ny uppstår,
Som allt större krafter får;
Det är oss till tecken gifvet
Af uppståndelsen och lifvet.

Pingstpsalmer.

21.

(N:o 478 i Sv.-F. Psb.)

Vi lofve dig, du Helge And,
Guds kärleks eld, Guds godhets hand,
Till allt som är du sträcker dig,
På gåfvor outtömmelig.

Ack, fattigdom och kamp och nöd,
I början gråt, i slutet död,
Det är hvad jorden oss beskär;
All himmelsk del din gåfva är.

När sorgen vill oss tynga ned,
Och hjertat bäfvar utan fred,
Är du oss närmst med råd och tröst
Och lyftar bördan af vårt bröst.

Och blåser lyckans vind oss god,
Att medgång föder fåvitskt mod,
Då skaffar du oss nöd för nåd
Och späker så vårt öfverdåd.

Men trampas vi i stoft och mull
För Guds och för hans sannings skull,
Och ställer verlden vakter ut,
Att göra på vår tro ett slut;

Då blir du i vår barm en eld,
Som genombryter våld och väld,
Och styrker oss med mod och hopp
Och för oss sist till himlen opp.

Vi bedje i vår fåvitskhet,
Ty ho är den sitt bästa vet,
Vi bedje om allt jordiskt väl
Och glömme bort vår arma själ;

Men du, du finner råd och bot:
Du beder ock, men oss emot;
Och när vår bön oss vägras då,
Är det hvad bäst vi kunnat få.

Ej finns så gömdt ett rum på jord,
Att ej din godhet der är spord,
Så öfvergifven ingen är,
Att du ej vård om honom bär.

All vishet, tro och kärlek sann,

Allt mod, som mod rätt kallas kan,
All endrägt, frid och glädje ljuf,
O Helge Anda, verkar du.

Vi bedje dig i denna stund:
Behåll oss städs i ditt förbund,
Och för oss sist till evig fröjd
Med dig uti din himmels höjd.

22.

(N:o 479 i Sv.-F. Psb.)

Träd in i detta hjerta,
Guds Anda ren och skär,
Fast jag med bitter smärta
Vet hur det syndigt är;
Ack, jag det borde rena,
Men det kan du allena,
Så kom och blif mig när.

Kom in i detta sinne,
Åt dig helt anbefaldt,
Fast mörker är derinne,
Och det är tomt och kallt,
Det kan sig sjelft ej lysa;

Ack, finge det dig hysa,
Hur olikt blef då allt!

Jag ser hur jorden prålar
Med örter utan tal,
Ej dröjde solens strålar,
Fast vinter låg i dal;
De skyndade att komma,
Och straxt sågs marken blomma,
Som nyss var tom och sval.

Dock kan ej solen hinna,
O Anda, dit du når,
Dock kan ej solen brinna
Så varmt, som du förmår;
Hvi skall jag då ej våga
Dig bedja, att din låga
Min vinter gör till vår.

Hur kan jag sjelf förtaga
All syndens styggelse?
Hur mörkret från mig jåga
Och ljus och tröst mig ge?
Att tömma hafvets vatten,
Från fästet sopa natten
Mig vore lättare.

Till dig jag tillflykt tager,
Kom Anda hos mig in,
Tänd upp din helga dager
Uti mitt skumma sinn',
Att mörkret måste vika,
Med all dess här tillika,
Och jag får blifva din.

23.

(N:o 485 i Sv.-F. Psb.)

Hvi stängs så hårdt ditt hjertas port,
Hvi far du så i synder fort,
Från stund till stund, från dag till dag,
Ja, till ditt sista andedrag?

Är då så kär för dig din natt,
Är evig död så herrlig skatt,
Att du försmår att akta på,
Hur ljus och lif du finna må?

Om jorden all dig hörde till,
Och du dock gick i mörkret vill
Och föll till sist i öppnad graf,
Hvad glädje hade du deraf?

Du ser din nöd men tvekar än,
Du suckar: ack, hvar finnes den,
Som visa kan en syndig själ,
Hvar han skall finna evigt väl?

Ack, tvekan råder ingen bot,
Förtviflan står ej fall emot,
Men fast beslut ger hopp i nöd,
Och hopp ger tro, och tro ger stöd.

Tag mod och bed, så kommer Han,
Som väg och stig dig visa kan,
Guds Helga Anda full af nåd,
All ängslans tröst, all tvekans råd.

Till honom är dig vägen kort,
Han viker aldrig fjerran bort,
Han står vid hjertat utanför
Och minsta suck derinne hör.

Så låt ditt hjerta öppna sig
För Andans nåd, som söker dig,
Låt honom bli och bo dig när,
Och räds ej fast du syndig är.

Han skall nog rena sjelf sitt hus,

Sin boning göra glad och ljus,
Han, som oss tvår i dopets flod
Och helgar genom Jesu blod.

24.

Läroembetet.

(N:o 490 i Sv.-F. Psb.)

Nu fröjde sig den vida jord
Af Herrans nåd och helga ord,
Förspordt i hans Apostlars röst
Och kungjordt oss till evig tröst.

När Christus här fullbordat allt,
Som Fadren honom anbefallt,
Han sände efter Guds beslut
Kring verlden sina vittnen ut.

För verlden ringa voro de,
Dagkarlar, arma fiskare,
Men hvad de vittnat, hvad de sagt
Har öfver jord och himmel makt.

Det var Guds löfte, fast och visst,

De lade ut båd först och sist,
Det var hur nåd med Christus kom,
Som hans Apostlar talte om.

Och hvar det ord predikadt vardt,
Der tändes hjertan underbart,
Guds Helga Anda var deri,
Att som en eld det kunde bli.

Välsignade de helga män,
Som lärt oss söka himmelen,
Och visat oss hvar vägen går
Igenom Jesu Christi sår.

Gif oss, o Gud, din Andas nåd,
Att vi må följa deras råd,
Och alle med dem prisa dig
Och lefva så evinnerlig.

(Söndags-) Evangelier.

25.

Joh. 2.

(N:o 204 i Sv.-F. Psb.)

Säll den, hvars hopp till Jesum står,
Ehvad här ock må hända,
Säll den i nöd och lust, som får
Till sådan vän sig vända;
Det är en vän att lita till,
Som hjelpa kan och hjelpa vill
Så fröjd som sorger bära.

Han skyr ej ort, der plåga bor,
Ej rum, der helsan glädes,
Hvar helst en själ på honom tror,
Är han med fröjd tillstädes;
Till sorgehus, till bröllopsfest
Han kommer mildt den ädla gäst,
Der blott han bjuds och kallas.

Så blid och hjertelig han är,

Så snar att med oss vara,
Behöfver för den, hjelp begär,
Ej sina håfvor spara;
En konung öfver himmelrik,
Gör han sig sjelf den minste lik
Och är oss som en broder.

O himlafröjd att tänka på,
Att den Guds spira äger
Ej vill den ringaste försmå,
Men endast hjertat väger,
Att den så högt sin thron har satt
Vill blifva allas del och skatt,
Som honom efterlängta!

Kom, Jesu, kom och blif mig när,
Kom i mitt tjäll det ringa,
Jag bjuder dig, fast arm jag är,
Och mina håfvor inga;
Min boning är på glädje tom,
Men kom, så kommer rikedom
Och glädje utan like.

Blif här vår gäst, o Jesu god,
Och nådigt med oss handla,
Du kan för oss vår tåreflod

I glädjedryck förvandla;
Och när vår graf har öpnat sig,
Tag oss som gäster upp till dig
I höga bröllopssalen.

26.

Matth. 20.

(No [illegible] i Sv.-P. Psb.)

Hvad vilje vi på verldens torg,
Då der vi stå så länge,
En stolt af fröjd, en spak af sorg,
Men alle, ack, fåfänge?
Finns då ej den oss kallar här
Att i hans tjenst arbeta,
Är icke vingårdsmannen när,
Som månde Jesus heta?

Hans börda är dock aldrig svår,
Hans ok är ljuft att draga,
Han nöjs med hvad enhvar förmår
Och bryter ej den svaga;
Hans öga efter tron blott ser,

Ej på vårt verk tillika,
Sjelf är han den oss krafter ger,
När våra krafter svika.

O Jesu, du vår vingårdsman,
Hvi öppnas ej vårt öra,
Då du så mildt oss ropar an
Och i din gård vill föra?
Hvar finne vi en lust så stor,
Den verlden kan förläna,
Som den att vara der du bor,
Dig höra, se och tjena!

Bort tanke, att det är försent,
Att ren vår dag är liden,
Så har ej nådens Herre ment,
Som oss har unnat tiden;
Se porten stänges ej igen,
Fast dagen hän ses draga,
I sena elfte stunden än
Vill Herren mot oss taga.

Jag kommit sent, jag vet det väl,
Till Jesum, jag som mången;
Vid flärden fästad var min själ,
Och tröghet höll mig fången;

Jag kallades, men köttet stred
Mot viljan, som sig röjde,
Jag såg och såg hur dagen led,
Men tvekade och dröjde.

Dock gläds jag, att jag funnit den,
Som vill min brist förgäta,
Och lön ej efter gerningen,
Men efter nåd mig mäta.
Nu, Jesu, håg och vilja stärk,
Att jag mig ej må spara,
Men glad arbeta i ditt verk
Och from och trägen vara.

27.

Luc. 16.

(N:o 204 i Sv.-F. Psb.)

Bort, verld, med all din ståt och prakt,
Som själars ro förtager,
Bort rikdom, ära, gunst och makt,
Som mången man bedrager,
Bort vällust all och yppighet,
Som gör att lätt vi vike
Från kärlek och barmhertighet
Och skiljas från Guds rike.

Hur mången lefver icke här,
Som vore honom lifvet
Till idel lek för hans begär,
Till glädje endast gifvet!
I rus och yra spiller han
Det goda, här han äger,
Och stormar lik den rike man,
Hvarom oss skriften säger.

Der håfvor slösas utan skam,

Der är han gerna inne,
Men vågar armod träda fram,
Förbittrar sig hans sinne;
Den fattige får hårda ord,
Får vid hans dörrar ligga,
Och för sin hunger af hans bord
Förgäfves smulor tigga.

En tid, en tid det räcker så,
Då bli hvarannan like
Den här till andras bröd måst gå
Och den omätligt rike;
Hvad olikt varit har förut,
Det jemnas allt i grafven,
Der klädes purpurn af till slut,
Der fälls ock tiggarstafven.

Hvem har, när slut är jordiskt väl,
När verldslig ära ramlat,
Hvem har då skatter åt sin själ
För evigheten samlat?
Den ensam är sannskyldigt rik
Och värd att lycklig skattas,
All annan lycka, bublan lik,
Knappt ägs förrn den oss fattas.

Ve sådan fröjd, som drar oss bort
Från glädjen utan ände,
Ve sådan lust, som är så kort
Och slutas med elände,
Ve sådan glans och rikedom,
Som när oss döden nalkas,
Oss lemnar qvar med törstig gom
Att evigt aldrig svalkas.

Nej, Jesu, gif mig kamp och nöd
Långt hellre här i verlden,
Än helvete och afgrunds glöd
Uppå den sista färden;
Men får jag gods och guld, så gör
Mig snar att mig förbarma,
Och nådigt städs mitt hjerta rör
Till hjelp för dina arma.

28.

Luc. 16.

(N:o 206 i Sv.-F. Psb.)

Hur ofta spörjs ej flit och id,
För vansklig tid,
Hos dem till jorden höra!
De hvila ej, de vaka gladt,
Så dag som natt,
Att här sig skatter göra:
De sätta all förmåga ut,
Att få till slut
Ett jordiskt välstånd äga,
Och för en lön, som flyktig är,
Som rost förtär,
De inga mödor väga.

Ack, att de i sin sak sig te
Långt visare,
Än bland Guds barn så mången,
Som fast hans nådetid är kort,
Den slösar bort,
I sömn och tröghet fången.

Ack, hvarför vakar icke han,
Som vaka kan
Och kallad är att vaka?
Hans sånings stund tillända går;
Om han ej sår,
Hvad skördar han tillbaka?

Det är dock en helt annan skatt,
För honom satt
Att hoppas, se och kräfva,
En skatt, som här en mammons slaf
Ej känner af,
Ej vet att eftersträfva.
Det är en annan skörd också
Han väntar få,
Än den som jorden gifver,
Det är en annan salighet,
Än den han vet
Att här oss unnad blifver.

Det är en skatt som evig är,
Som väntar, när
Vår tid gått här tillända,
En skatt som ej, likt jordiskt gull,
Är stoft och mull
Och snart skall återvända;

Det är en skörd af frid och fröjd
I himlars höjd,
Som aldrig mer skall sluta;
Det är en salighet hos Gud,
Den Christi brud
Skall der osägligt njuta.

Så må vi gifva, väl till mods,
Allt timligt gods,
Ja lifvet, om det gäller,
För det som oförgängligt är,
Som vårt begär
För alltid tillfredsställer;
Så må vi sträfva utan rast
Och hålla fast
Det eviga och ena;
Var du vår hjelp, o Jesu god,
Stärk kraft och mod,
Du all vår kraft allena!

29.

Luc. 10.

(N:o 209 i Sv.-F. Psb.)

Hvem kallar du din nästa här,
Den du, på all din bana,
Skall hålla som dig sjelf så kär,
Som Herrans ord dig mana?
 Hvem är den man,
 Hvar finnes han?
 På denna strand,
 I fjerran land,
Hvar skall man honom spana?

Är det en skyld, den samma blod
Har närmst med dig förenat,
En moder ljuf, en fader god,
Den Herrans bud har menat?
 En vän kanske?
 Ja, fjermare:
 Den fromme hop,
 Som Christi dop
Har tvagit, styrkt och renat?

O, bortom länder, haf och berg,
Hvarhelst sig lif kan fästa,
Der syns, fast skild till tal och färg,
Guds håfvor menskan gästa.
På snöhöljdt fjell,
I solvarmt tjäll,
Der blomstring bor,
Der ört ej gror,
Der ser du ock din nästa.

Du ser en menniska, som du,
Vid fröjd och sorger bunden,
Du ser ett lif, som lefves nu
Och som förgår med stunden;
Du ser den lott,
Du sjelf har fått,
Af lust och nöd,
Af lif och död,
Så lika allt i grunden.

Det är din nästa, som du ser;
Så följ då ordets lära
Och skynda, der han ligger ner,
Att honom hjelp beskära.
Till bistånd var
Beredd och snar

Med tröst och råd,
Med verk och dåd,
Till Jesu fröjd och ära.

Ja, Jesu, du som lidit har
För vän och ovän lika,
Din kärlek läre oss enhvar
Att ej vår nästa svika;
Om känd han är,
Om främling här,
Går nöd uppå
Vi hjelpa må
Och ej från honom vika.

Sannfärdigt är Guds dyra ord,
Att kärlek är det bästa;
I allt, i himmel och på jord,
Gör kärleken det mesta;
Men ensam går,
Och utan spår
Och utan vän
Försvinner den,
Sig sjelf blott har till nästa.

30.

Luc. 17.

(N:o 240 i Sv.-F. Psb.)

För dig min nöd jag klagar,
O Jesu, hör min röst,
Jag suckar alla dagar
Till dig med ängsladt bröst;
På verldens lust bedragen,
Med sår af synden slagen
Jag ropar: gif mig tröst!

Det gör dig ingen möda
Att mig helbregda få,
Till lif på nytt mig föda
Och ren från smittan två;
Hvi skulle jag ej våga
Uti min sorg och plåga
Din hjelp att kalla på?

Ja, gif en vink allena,
Så är min räddning gjord,
Ett ord ju kan mig rena,

Så säg det nådens ord!
Du ensam kan mig frälsa,
O du, som är all helsa
I himmel och på jord.

Jag är för dig, o Herre,
En arm Samaritan,
Som vandrat, ack, dess värre,
På verldens breda ban;
Nu kraft och lif mig fela,
Men du är stark att hela
Och att förlåta van.

Af synden qvald jag gråter,
Hjelp, Herre, nådelig,
Att jag får komma åter
Och botad visa mig.
Ack, vill du tröst mig gifva,
Skall jag ej uteblifva,
Men städse följa dig.

31.

Matth. 18.

(N:o 242 i Sv.-F. Psb.)

Hvad skall då bli, hur skall då gå,
Hur måste jag ej bäfva,
När Gud engång mig kallar på
Och räkenskap vill kräfva,
När ordet ljuder från hans mund:
Kom, tjenare, att svara
För tio sinom tusen pund,
Som du har bort förvara.

Ack, mer mig gafs än detta allt,
Och nu dock allt mig brister,
Till detta tal går tusenfallt,
Ja mer, mitt skuldregister.
Jag slösat allt, jag vet det väl,
Som ur otömlig källa,
Och nu, så arm till kropp och själ,
Skall allt jag återställa.

För nådens håfvor, dem jag fått

Att vårda och förvalta,
Jag äger nu, ack, synder blott
Och ångrens tårar salta;
Och Herren kommer med sin dom,
Han vill den ej förhala;
Hur skall jag blottad, bar och tom,
Min såra skuld betala?

O Gud, af din barmhertighet
Gif till hvad mig kan fela,
För den, som sjelf af brist ej vet,
Men allas brist vill hela,
För Jesu nåd mig nådig var,
Att du min skuld förglömmer;
Ej annan tillförsigt jag har,
Än fly till den mig dömmer.

Min domare, min Fader blid,
Du Herre öfver alla,
Förlåt mig, hjelp mig, gif mig tid,
Och låt din stränghet falla;
Så vill jag börja om på nytt,
Ej mer ditt lån förstöra,
Men lära af en tid, som flytt,
Ett annat lif att föra.

Ett, Herre, lofvar jag ännu,
Och skall det troget hålla,
Att gerna tillge såsom du
Dem som mig ondt förvålla.
Hur är ej deras skuld till mig
Att som ett intet skattas,
Om jag, som brast i allt för dig,
Med miskund dock omfattas.

Jag varit färdig, lätt och snar
Min nästas fel att räkna,
Men trög, när sjelf jag felat har,
Att det i minnet teckna;
O Gud, förlåt mig det och lär
Mig ändra håg och sinne,
Att glömsk vid andras fel jag är,
Men egna har i minne!

32.

Gudstjensten.

(N:o 223 i Sv.-F. Psb.)

Hur ljuft det är att komma
Till Herrans tempelgård,
Der trogna själar blomma
Som liljor i hans vård!

Man ser de skära kalkar
För Gud der öppna stå,
Och himmelsk dagg dem svalkar,
Att lif och kraft de få.

Hur kärt, i Andans enhet
Att dem tillsammans se,
I trohet och i renhet,
Åt Herran offer ge.

När de Guds lof upphöja
På denna fridens ort,
Hvem vill då ute dröja
Och stanna vid dess port?

Träd in att se och smaka
Hur ljuflig Herren är,
Att bedja och att vaka
Med hans utvalda der!

Derute lefver flärden,
Så glädjelös och tom,
Ack, ringa fröjd ger verlden
Emot Guds helgedom.

Ej vill jag vandra fjerran
Till mörker bort från dag;
Mitt ljus det är af Herran,
Min sol uppsöker jag.

Inför hans anlet klara
Vill i hans hus jag bo,
Der är mig godt att vara,
Der har mitt hjerta ro.

33.

Guds ord.

(N:o 225 i Sv.-F. Psb.)

En dyr klenod, en klar och ren,
Oss unnats här att äga,
Den perlor, guld och ädelsten
På långt när ej uppvägå;
En skatt, den yppersta på jord,
Få vi vår egen kalla:
Den skatten är Guds helga ord,
Som hörer till oss alla.

När annat, som vi akte värdt
Att äga här och spara,
Af rost och mal och tid förtärdt,
Hör upp vår fröjd att vara,
När dagens verk förgås med hast,
Ja, förr än afton stundat,
Står än Guds ord så nytt och fast,
Som när det först vardt grundadt.

Det bräcks af ålder ej och tid,
Om den ock evigt räckte,
Det går med samma kraft och frid
Från slägte och till slägte,
Det varar lugnt och oförryckt,
När annat allt har farit,
Det har ej annan ändalykt
Än Gud, som början varit.

Det kära ord, det enkla ord,
Som menskor dock förgäta,
Hvar är en mensklig visdom spord,
Som sig dermed kan mäta?
Hvar visar verlden oss en grund,
Så fast att derpå bygga,
Som ordet af Guds egen mund,
Det eviga och trygga?

Har du det ordet sökt till stöd,
När andra stöd dig svikit,
Från verldens haf, dess storm och nöd
In i den hamnen vikit;
Då vet du hvad du tryggas vid,
Hvar du kan fasthet finna,
Då känner du en ort af frid,
Dit inga sorger hinna.

Som vattenfågeln dyker ned
I fjärdens klara bölja,
Att minsta fläck af stoft dermed
Från sina vingar skölja,
Så tvår sig anden ren och skär
I ordets djup det klara,
Och känner att hans hem det är,
Der han i fröjd kan vara.

Välsignadt vare, Gud, ditt namn,
Och utan ände prisadt,
Att du till säker tröst och hamn
Oss alla vägen visat!
Hvem är nu fattig, hvem är rik,
När ej ditt ord oss fattas?
Den ena har, den andra lik,
Ju det som mest må skattas.

34.

Guds hus.

(N:o 226 i Sv.-F. Psb.)

Hell Herrans tempel, der hans folk
Församlas för hans öga,
Och sången höjs, och ordets tolk
Kungör Guds sanning höga!
Der firas rätt en glädjefest,
Mot den hvad jorden äger bäst
Ger glädje ganska föga.

En himmelsk ro, en salig frid
Uti Guds hus vi finne,
Vi komme undan kamp och strid
Som till en hamn derinne;
För verldens storm, som blåser vild,
Oss flägtar kring Guds Anda mild,
Då vi den hamnen hinne.

Du sorgsna själ, du qvalda bröst,
Du har det känt och pröfvat,
Du vet hvar hjertat finner tröst,

När det är värst bedröfvadt,
Du lemnar verldens stoj och brus
Och vandrar till Guds stilla hus,
Der möts den oförtöfvadt.

Hvad tungt dig förr på sinnet låg,
Der hjelper Gud att bära,
Hvad mörker var i själ och håg
Blir ljust af ljusets lära,
Hvad vissnadt var och utan hopp,
Välsignas, väckes, blomstrar opp,
Der lifvets sol är nära.

O fröjderum, o helsoort,
Der sorgen sjelf sig gläder,
O allom öppna himlaport,
Der inför Gud man träder,
Guds kyrka! fast bestånde du,
Dig helge våra barn ännu,
Som vi med våra fäder.

35.

En Christens stridspsalm.

(Ess 226 i Sv.-F. Psb.)

Till strids, o Christen, rusta dig,
Låt sömn och dvala fara,
Nu gäller gå i Herrans krig
Och lif för Gud ej spara;
  Statt upp och se
  Guds fiende,
Han hotar stark och vaken;
  Så gå med lust
  Till kamp och dust,
Ty Herrans Guds är saken.

Var stark, om du vill kämpa tryggt
Mot satan och hans skara;
Ej gagnar suck, ej båtar flykt,
Ej hjelper ängslig vara.
  Han ger ej fred,
  Han trampar ned
Hvem helst han vinner öfver;

Var stark alltså,
Tag mod uppå,
Ty segra du behöfver.

Träd fram med Christus, blif ej blek,
Var djerf, fast ej förveten,
Här gäller ej en vansklig lek,
Här gäller evigheten;
Förgås du här,
Förgås du der,
Der evigt, här i tiden;
Men får du vinst,
Får döden minst,
Så är med denna striden.

Tänk ej, att dig allena rör,
Hvad här du gör och lider,
Guds egendom du strider för,
När för din själ du strider;
För den stå bi,
Håll stadigt i,
Att Gud den får tillbaka;
Gör du blott ditt,
Gör han nog sitt,
Och skall sin del bevaka.

Var stark, men var än mera vis,
Och vaka alla stunder;
Den som vardt orm i paradis,
Han sparar inga funder,
Der våld ej rår,
Till list han går,
Blir hal att se och höra,
Ja, klär sig käckt
I helgondrägt,
Att så din själ förföra.

Han skapar sig till fint förgift,
Att så dig fälla neder,
Han smyger sig i tal och skrift,
I blickar, skick och seder.
Haf ögat opp,
Sitt bästa hopp
Uppå din sömn han bygger;
Håll vård och vakt,
Med Herrans makt
Är du som vaken trygger.

Ja, Gud, vår starkhet, blif oss när
I dessa strider svåra,
De äro dina, så du lär,
Så sannt de äro våra;

Beskärma du
Ditt folk ännu
Mot ondskans våld och makter,
Och sist till lön
Med seger krön
Sjelf dina trogna vakter.

36.

Ljusets Seger.

(N:o 237 i Sv.-F. Psb.)

Hur skole vi dig prisa,
O Gud, för all din nåd,
Hur skole vi bevisa
Vår tack i verk och råd?
Ej hjerta mäktar skatta,
Hvad godt af dig vi sport,
Ej tanke se och fatta,
Hvad oss din kärlek gjort.

De äro nu förgångne
Också de sorgeår,
Då fädren suto fångne
I mörkrets boja svår,

Då den dig vedersakar,
O Gud, med våld och makt,
Din sannings ljusastakar
Inunder skeppa lagt.

Ditt ord fick ingen hysa,
Som dertill vigd ej var,
Din kärlek fick ej lysa
För allom uppenbar;
Man måste djupt sig kröka
Till usla brunnar då,
Man måste menskor söka,
För att dig söka få.

Du, som din sanning skrifvit
Mer klar än sol och dag,
Du, som vår broder blifvit
Och fyllt för oss din lag,
Till dig fick man ej skåda
Med klar och öppen blick,
Hos dig, i nöd och våda,
Ej tröst man söka fick.

O hvilka svåra dagar,
O hvilken sorgens tid!
Då hördes verldens lagar

Mer, än Guds stämma blid;
Hans löftes fasta grunder
Fick man ej bygga på;
En samling menskofunder,
Ack, den var bibel då.

Välsignad vare Herran,
Han frälsat har sin hjord;
Nu nära liksom fjerran
Bor rikeligt hans ord.
Den natt är nu försvunnen,
Som kom med våld och hot,
Den makt är svag befunnen,
Som stod Guds ära mot.

Nu måste de oss unna,
Hvad Gud oss gifvit har,
Den helga skatten kunna
Vi äga nu enhvar;
I slott och koja lika
Finns lifvets bästa tröst,
Och fattiga och rika
Förnimma Herrans röst.

Kom nu och sök att taga
Från oss vår helgedom,

Kom nu med mensklig saga
Och säg, den är Guds dom!
Den tid är icke mera,
När sådant våld gick an;
Nej, nu vill Gud regera
Sitt folk, allena han.

Ja, styre du och råde,
Gud, Fader, Son och And'!
Din starkhets arm i nåde
Beskärme stad och land;
Ditt ljus, som natten bräckte,
Förblifve oskymdt här,
Att slägte efter slägte
Må se dig som du är!

Om ett Christeligt lefverne.

37.

Verldens fåfänglighet.

(No 209 i Sv.-F. Psb.)

O lif i denna jemmerdal,
Hvad är du? Ack, ett ringa tal
Af sorgeår, af fröjdeår,
En längtan, som ej målet når,
En rök till vindars tidsfördrif,
En skugga af hvad rätt är lif.

I dag gror plantan fager opp,
I morgon bär hon vissnad knopp;
I dag förnimmes glädjens röst,
I morgon suckas utan tröst;
I dag syns menskan frisk och röd,
I morgon är hon blek och död.

Fåfänglighet, förgänglighet,
Ho är som dig rätt fatta vet?

Du pryder dig för hvar och en,
Du tänder opp ditt falska sken,
Och ung och gammal innan kort
Du villar så i tomhet bort.

Här, der vi börje först med gråt,
Med tårar fukte sen vår stråt,
Här, hvar vårt lif, när bäst det är,
Är idel möda och besvär,
Här, der ej stund är annan lik,
Här vill man se sitt himmelrik.

Här glömmer man i syndens band
Sitt goda hem och fosterland,
Går som en främling och en gäst,
Och tror sig dock för evigt fäst,
Vill lefva trygg från år till år,
Der allt liksom en suck förgår.

Gud, öppna våra ögon snart,
Att vi må skåda uppenbart,
Hur vanskligt allt på jorden är,
Hur ringa lust det med sig bär;
Hur stadig fröjd och saligt hopp
Hos dig vi måste söka opp.

Ja, led oss i din sanning, Gud,
Gif kraft att följa dina bud,
Var med oss i allt verk och råd
Och lär oss fly till Jesu nåd;
Då må hvad jordiskt är förgå,
Vårt rätta lif i dig vi få.

38.

Nykterhet och Dryckenskap.

(N:o 275 i Sv.-F. Psb.)

Ack, menskan är ett herrligt verk
Af Guds den högstes händer,
I minsta lem hans vishet märk,
Hur allt till gagn dig länder;
Din fot från ort till ort dig bär,
Fast den dig tycks så ringa,
Och med din hand, så svag den är,
Kan hårda berg du tvinga.

Hvad rikedom af kraft och ljus,
Af under i hvart sinne;
Ditt öga är ett litet hus,
Hvad ryms dock ej derinne?

Ditt öra, fast orörligt, gör
Till sitt hvart ljud som röres,
Och intet når dig utanför,
Som till din själ ej föres.

All fägring i Guds rika verld
Är satt för dig att fatta,
Guds fatabur är dig beskärd,
Att öppna och beskatta;
Från minsta sandkorn vid din fot
Till rymdens verldar store,
Allt skönjer du, allt tar du mot,
Allt är som ditt det vore.

Dock mer, ja utan likhet mer,
Än jordiskt sinne känner,
Än öra hör, än öga ser,
Förnimma här Guds vänner;
Med andans syn Guds helga råd,
Hans löften och hans lagar,
Hans kärlek, vishet, makt och nåd
De skåda alla dagar.

O jemmer, att så mycket godt
Så många här förspilla,
Som framgent gå den väg de gått

I lustar, rus och villa;
Hvad söka de, hvad vinna de
Uti sin syndayra?
Ack, timligt qval och evigt ve
Mot Herrans gåfvor dyra.

Förnuft och vilja, kraft och mod,
Allt hvad till lif oss ämnas,
Förqväfva de i vinets flod,
Tills intet öfrigt lemnas,
Tills syn ej ser, ej öra hör,
Ej lem har känsla inne,
Och själen ändtligt döden dör,
Som hvarje kroppens sinne.

Gud, upprätthåll ditt ädla verk,
Att det ej så får falla;
Beskärma, Herre, stöd och stärk
Mot frestelsen oss alla;
Lär oss de gåfvor bruka väl,
Dem du oss täckts förära,
Till fröjd och båtnad för vår själ,
Och dig till pris och ära.

39.

Kyskhet.

(N:o 277 i Sv.-F. Psb.)

Vi böre städs oss reda
Till strids mot verld och kött,
Som pläga oss förleda,
Det onda göra sött;
Vi böre stundligt vaka,
Ty frestelsen är när,
Och verldens lust försaka,
Som Herrans lust ej är.

Ty verldens lust är börja
Med fröjd och välbehag,
Den slutas med att sörja,
Den varder natt af dag;
Men Herrans lust är lida
I början tvång och strid,
Och saligt slut förbida,
Som är en evig frid.

Ack, att i oss vi finne
Så mycken skröplighet!
Till hjerta, håg och sinne
Sin väg vår ovän vet:
Hvar god och herrlig gåfva
Till ondt han vända kan,
Och der vi säkre sofva,
Der sofver icke han.

Upp då ur sömn och dvala,
Ej finnes annat råd,
Upp att med Herren tala
Om bistånd, hjelp och nåd;
Han skall vårt hopp ej svika,
Om det af hjertat är,
Men tvinga den att vika,
Som städs vårt fall begär.

O kom, Guds lam du rena,
Kom, Herre Jesu Christ,
Att dig med oss förena,
Så helas all vår brist;
Vårt kött skall oss ej fälla,
Der du vill stå oss bi,
Vår blod, vår syndakälla,
Gör du från smitta fri.

Ja, vike från oss fjerran
Hvar köttslig lustas makt;
Rent hjerta älskar Herran,
Så har han sjelf oss sagt;
Säll den för honom träder
I tukt och menlöshet,
Han bär rätt bröllopskläder,
Han ser Guds herrlighet.

40.

Korset.

(N:o 232 i Sv.-F. Psb.)

Hvi käns mig tungt det kors jag bär,
Hvi klagar jag så ängsligt här,
  Der allt förgängligt är,
Der sorg som glädje rast ej har
Och knappt har kommit, förrn den far?

Mitt lätta ok jag tröttnar vid,
Jag suckar öfver kamp och strid
  I denna korta tid;
Hvi mäktar jag ej härda ut
Den nöd, som dock så snart tar slut?

Ej har en fiende mig sändt
Den tår, som på min kind har bränt,
    Det qval mitt hjerta känt?
Det är ju Gud, min fader god,
Som pröfvat så mitt tålamod.

Han sändt min sorg, jag städs det fann,
Och den han agar älskar han,
    Derpå jag trösta kan.
Af Gud till oförgängligt godt
Ett lätt och timligt ondt jag fått.

Så vill jag bära det förnöjd
Och bida, under korset böjd,
    Att sorgen byts i fröjd.
Ack, snart ju slutas här mitt lopp,
På Herren bygger jag mitt hopp.

Pris vare Gud, hans vilja ske!
I allt hvad han mig täckes ge
    Skall jag hans kärlek se;
Han är mig hopp och tröst och stöd,
Så är jag trygg i lif och död.

41.

Bönepsalm.

(N:o 296 i Sv.-F. Psb.)

Ho är den som dristar säga,
Att han gett sig det han har,
Att ej allt hvad han får äga
Är Guds gåfva uppenbar?
Själ och kropp, ja, sjelfva lifvet
Är ju allt af Herran gifvet.

Herrans håfvor här vi gästa,
Allt är hans och intet vårt;
Herren sörjer för vårt bästa,
Oss det blefve ganska svårt.
Intet kunna vi förtjena;
Döden den är vår allena.

Dock förhäfver sig här mången
Öfver hvad ett lån blott är;
Arm för Gud, i synder fången
Han af menskor pris begär,

Vill berömd och firad vandra,
Fast allt sitt han fått, som andra.

Tänkte den, som Gud har gifvit
Här af håfvor större mått,
Att hans skuld ock större blifvit,
Att han större ansvar fått;
Långt ifrån att sig förhäfva,
Skulle han i hjertat bäfva.

Ödmjukt sinne gif oss, Herre,
Redlig håg och vilja god,
Så mot större som mot smärre
Frimod, saktmod, tålamod!
Dig allt lof må vi hembära,
Dig allena vare ära.

Böner i landsplågor.

42.

[Öfversättning.]

(N:o 306 i Sv.-F. Psb.)

Stäck din vrede, Herre, och oss benåda,
Låt ej mer ditt blodiga gissel råda,
Väg ej mot de skulder, som oss anklaga,
Fader, din aga!

Om som vi förskyllat du straffet toge,
Ho är den bland oss, som ditt slag fördroge?
När en verld förginges i qval och fruktan
Under din tuktan.

Men var mild, barmhertige, skona, skona!
Låt din nåd din eviga rätt försona,
Du som har till eget att dig förbarma
Öfver oss arma!

O, hur kunna jordiska maskar ringa
Dig, som skapat verlden, till vrede bringa?

Stoft och rök och flyktande skuggor bara
Ser du oss vara.

Ärfda brister sig i vårt väsen blanda,
Köttets lustar locka vår svaga anda;
Låt ett sådant öde ditt hjerta röra,
Värdes oss höra!

Låt en bön, en död och en blodskamp gälla,
Minns att törnekronan och korset ställa,
När din hand till hämnden vi lyftad skåda,
Mellan oss båda.

Stöd det verk, du låtit din Son fullända,
Hvad han lidit låt det till gagn oss lända,
Gälde blodet, som ur hans hjerta flutit,
Hvad vi förbrutit!

Så, o så, allsmäktige, låt det blifva!
Fräls oss, Herre, kom att förlossning gifva,
Du, som en treenigt skall evigt vara,
Spara oss, spara!

43.

(N:o 306 i Sv.-F. Psb.)

Nu spörjes gråt och klagoljud,
För Israel är nu, o Gud,
Den hårda dagen inne;
Den tid, som är, är nödens tid,
Med rop och gråt, med kamp och strid,
Med bäfvan i hvart sinne.

Din tuktan, Herre, drabbar svårt,
Din hand är tung, ditt gissel hårdt,
Din vrede oss förskräcker;
Vårt folk förgås, vårt land är dömdt,
Vi finne ej ett rum så gömdt,
Dit ej din hämnd sig sträcker.

Och dock vi måste, Herre vred,
För dina fötter falla ned
Och dig i straffet vörda;
Att det, fast upp till randen fyldt,
Är mindre dock än vi förskyllt,
Det lägger sten på börda.

Omkring oss se vi qval och nöd,
Ett bittert lif, en hopplös död,
Allt jemmer, ängslan, fara;
Och se vi i vårt eget bröst,
Då skönjas der, för frid och tröst,
Dödssynder uppenbara..

Ho löser våra skulders band,
Ho böjer af din starkhets hand,
Och stäcker, Gud, din aga,
Der, nådens Konung, sjelf ej du
Till mildhet vänder om ännu
Och vill ditt straff förtaga?

Du bär en faders ljufva namn,
Du öppnat oss en broders famn
I Jesu famn och sköte;
Full är all verlden af din nåd,
Att allt förlåta har du råd,
Fast jord och himlar bröte.

Hvad äre vi, hvad mäkte vi,
Om du din rätt vill hålla i
Och låta nåd ej gälla?
Ack, skuggor, dem i dag man ser,

I morgon icke finner mer;
Ett vindkast kan oss fälla.

Men dina barn, o Fader, spar,
Barmhertige, barmhertig var,
Du rike, hjelp oss arma;
Vår skuld låt dö i Christi död,
Låt vara nog af kamp och nöd,
O Herre, dig förbarma!

44.

Bön om frid.

(N:o 344 i Sv.-F. Psb.)

Frid är fröjd, der frid ej råder,
Ingen glädje hemma är,
Fridens stilla helsoåder
Lif och lust och krafter när;
Frid är lycka, tröst och hägn,
Frid liksom ett sommarregn
Kommer mildt från höjden neder
Och välsignelse utbreder.

Frid vill Herren i det höga,
Bjuder, skyddar, älskar den;
Fridfull ligger för hans öga
Utan gränser himmelen;
Frid och kärlek är den ton,
Englar sjunga kring hans thron;
Frid af fromhet, nåd, försoning,
Det är lifvet i Guds boning.

Frid på jorden, skall den komma,
Innan jordens dag är all?
När slår stunden, då den fromma
Utan strid här lefva skall?
Gud, i denna pröfningstid
Styrk oss med din himlafrid,
Gif oss hopp att den få skåda,
Der du bjöd den evigt råda!

45.

Jordens fruktbarhet.

(Ur 342 i Sv.-F. Psb.)

Hur skön är än ej jorden
Fast syndens dom hon bär,
Igenom menskan vorden
Förtappad som hon är.

Hon öppnar sina håfvor
För oss från år till år,
Och bjuder lust och gåfvor,
Så fullt hon det förmår.

För oss ännu hon blommar,

Fast ren och skär ej mer;
Höst, vinter, vår och sommar
Sitt goda hon oss ger.

Välsignelse af nåder,
O Gud, åt henne gif,
Att hon den ock förråder
Mot allt, som här fått lif.

Gjut saft i blad och knoppar,
Gif blomstring, färg och fröjd,
Låt regn i blida droppar
Uppfriska dal och höjd.

Låt mogna växt och kärna
Utöfver allt vårt land,
Och äng och åker värna
För hagel, frost och brand.

O Gud, låt allt sig froda,
Korn, gröda, mod och hopp,
Krön året med ditt goda
För både själ och kropp.

Välsigna hvarje ställe,
Der lif kan dröja qvar,

Med hvad till uppehälle
Du oss förordnat har;

Att vi för kroppslig plåga,
För hunger, brist och nöd
Ej dig förgäta måga,
Vår hjelp i lif och död!

Gör jorden till din boning,
O Gud, som först hon var,
Låt gälla den försoning
Din Son oss vunnit har;

Då skall hon bättre blomma
Och bättre frukter ge,
Då skall ock här den fromma
Ej mer blott jemmer se.

46.

Sommaren.

(N:o 244 i Sv.-F. Psb.)

Din klara sol, o Fader vår,
Vidt öfver ond och god uppgår,
Gör luften mild och dagen ljus,
Och klär i fägring jordens grus.

Nu vakna upp på höjd, i dal,
Löf, gräs och örter utan tal;
Hvar fläck blir grön, hvar tufva rik
Af växter, en ej annan lik.

Liksom till högtid kläds hvar äng,
Hvar linda är en blomstersäng,
Och herrlig vaggas åkerns skörd,
Af himlens varma vindar rörd.

Ja, ute se vi sommartid,
Med jorden grön och himlen blid;
Hur är det i vår egen själ,
Är sommartid i den jemväl?

Har otrons kalla vinter flytt,
Har hjertat lifvats upp på nytt
Utaf den klara nådesol,
Som skiner från Guds kungastol?

Ack, fattigt blommar dock vår jord,
Hur herrlig än dess prakt är spord,
Mot menskans själ i tro och hopp,
När lifvets sol för den gått opp.

Den solen blid, den solen klar,
Som varit förr än verlden var,
Hur är det, har vår själ fått se
En strimma af dess ljus sig te?

O Gud, som låter sommar nu
Utom oss stråla lugn och ljuf,
Låt ock inom oss i vårt bröst
Ej råda mörker, storm och höst!

Då först är rätt din sommar här,
När ute sol och blomstring är,
Och i vårt hjerta lyser klart
Den sol, som icke skapad vardt.

47.

I hungersnöd.

(N:o 348 i Sv.-F. Psb.)

Uti din boning, Herre kär,
Ditt folk i sorg församladt är
Och dig om hjelp åkallar,
Ty menskomakt ej hjelper här,
Och nöden öfversvallar.

Vi sett det korn, man jorden gaf,
I jorden bli, som i en graf,
Och ej i dagen komma,
Vi sett allt växtligt falla af
Förutan kraft och blomma.

Vi tänke i vår brist och nöd
På förra dagars öfverflöd,
Det gör oss sorgen värre;
Hvi ger du stenar nu för bröd
Åt dina barn, o Herre?

Har du ditt fadershjerta mist,
Är ej ditt löfte fast och visst:
Åkalla mig i nöden,
Så skall jag hjelpa dig till sist
I lifvet och i döden?

O Gud, det är ett tröstligt ord,
I hungerns tid ett rågadt bord,
Som mod och krafter gifver,
Att himmel kan förgås och jord,
Men du densamme blifver.

Du ändrar ej din fadersart,
Fast annat allt förändradt vardt,
Din mildhet varar lika;
Ditt råd kan synas underbart,
Din nåd kan aldrig svika.

Låt då din nåd förklarad bli,
Låt straffets tider gå förbi,
Se mildt till vårt elände,
Och var vår fader, såsom vi
Som barn oss till dig vände.

Gif bröd åt den, som hungrig är,
Gif tröst åt den, som sorg förtär,

Och tillgift åt oss alla;
Låt än oss få, o Herre kär,
Vår hjelpare dig kalla!

48.

Fosterlandet.

(N:o 324 i Sv.-F. Psb.)

Bevara, Gud, vårt fosterland;
Håll öfver det din starkhets hand,
Och var dess hägn i strid som frid,
I sorgens som i glädjens tid.

Här se vi hvad oss mest är värdt,
Allt hvad vi skatte dyrt och kärt;
Ej fjerran finns en bygd, ej när,
Som är för oss hvad denna är.

Här hafva våra fäder bott,
Arbetat, kämpat, hoppats, trott;
Här äfven vi vår boning fått,
Med samma lif och samma lott.

Här skola våra barn också

Engång på våra stigar gå,
Ha det vi haft, se det vi sett,
Och be till Herren, som vi bedt.

Gud, skydda detta kära land,
Från sjö till sjö, från strand till strand;
Sänk öfver det din milda vård,
Som sommardagg på rosengård.

Välsigna hvarje trofast själ,
Som önskar det af hjertat väl;
Men slå hvart ondskans uppsåt ned,
Som vill dess fall och stör dess fred.

Låt det få bli och vara ditt,
Befolkadt, tryggadt, gladt och fritt,
På kärlek bördigt som på råd
Och uppfyldt af din Andas nåd.

Du hulpit det ur mörker opp
Liksom en blomma ur sin knopp,
Så låt det ock till tidens slut
Uti ditt ljus få vecklas ut.

Det ljuset är ditt helga ord,
En sol för himmel och för jord;

Gif att det klart här lysa må
Och aldrig mer ifrån oss gå!

Bröllopspsalmer.

49.

(N:o 326 i Sv.-F. Psb.)

Gud, se i nåd till dessa två,
Som här inför ditt anlet stå
Med löfte att, för lif och död,
Förente dela lust och nöd.

Det är ett heligt fridsförbund,
De slutit nu i denna stund;
Så värdes Gud dertill dem ge
Din hägnad och välsignelse.

Här lefs ej städs i rosengård,
Och mången pröfning kan bli hård:
Behåll dem då, o Herre god,
I kärlek, som ger tröst och mod.

Din Anda blid ledsaga dem
Och blifve gäst i deras hem,

Att stilla fröjd och ljuflig ro
Med honom der må bli och bo.

O Gud, vi böje oss för dig,
Som är vår Gud evinnerlig,
Vårt hopp, vår fröjd, vår frid, vårt råd;
Välsigna oss och gif oss nåd!

50.

(N:o 328 i Sv.-F Psb.)

Ej finns en glädje på jorden vid,
Som kunde den fröjd uppväga,
Ett hjerta känner, som all sin tid
Ett annat hjerta får äga.
När tvenne hälfter, att blifva ett,
I kärlek smälta tillsamman,
Rent, oförfalskadt, på guldets sätt,
Som smälter i klara flamman,
Si, då är glädje och gamman.

Gud sjelf han skådar med välbehag
En sådan frid och förening;
Han bjuder den i sin helga lag,
Den är hans vilja och mening;

Och derför låter han ock ur den
En rik välsignelse flöda,
För jorden slägter, som blomstra än,
När vi gått bort till de döda,
För himlen en brodd och gröda.

Välsigna, Herre, all kärlek ren,
Som du den gerna tillstäder:
Af Christi kärlek ett återsken,
Den värmer, lyser och gläder.
O Gud, för dig är en syndig brand,
All jordisk kärlek allena;
Så sänd af nåde din Helga And',
Som våra hjertan kan rena
Och i din kärlek förena.

51.

För Barn.

(N:o 320 i Sv.-F. Psb.)

Jag lyfter ögat mot himmelen
Och knäpper hop mina händer;
Till dig, o Gud, som är barnens vän,
Min håg och tanke jag vänder.

Gladt är att prisa och tacka dig,
Och gerna vill jag det göra;
Jag vet det visst att du ser på mig
Och ej försmår att mig höra.

Tack för allt godt, du mig ständigt ger,
Att känna, älska och äga;
Tack, gode Fader, för mycket mer,
Än jag kan nämna och säga.

Jag är en planta uti din gård,
För evigheten uppdragen,
Jag var knappt till, när i fadersvård
Af dig jag redan var tagen.

Så håll utöfver mig än din hand,
O Fader förutan like,
Och låt mig växa för lifvets land,
Som är ditt himmelska rike.

52.

På resa.

(N:o 335 i Sv.-F. Psb.)

En vandringsman är menskan här,
På vandring stadd, hvar dag som är,
Till långt aflägsna länder;
Hur hon ock här tycks hemma fäst,
Är hon beständigt blott en gäst,
Som hemåt återvänder.

Hon får i all sin lefnadstid
Ej minsta stund, då hon i frid
Kan lemna vandringsstafven;
På hvarje stig, på hvarje ort
Går hon mot evighetens port,
Och porten heter grafven.

Om jag då sitter vid min härd,

Om jag i Herrans vida verld
Från land till land måst fara,
Så är mig samma mål dock satt,
Mot det jag skyndar dag och natt,
Jag får ej stilla vara.

Dock hvar jag är och hvart jag far,
Så vet jag att min Gud jag har
Beständigt lika nära;
Han följer mig på all min stig,
Han är en Fader ock för mig,
Hvad kan mig då förfära?

Så bottenlöst är intet haf,
Att ej hans hand i djupets graf
Kan mig sitt bistånd räcka;
Så bränd ej någon öken är,
Att ej hans godhet växer der
Och kan mig vederqvecka.

Om han, högt öfver sjö och land,
Flyttfågeln för från fjerran strand
Till kära hemmet åter,
Hvi skulle jag väl bäfva skyggt?
Den Gud, som leder fågelns flygt,
Han mig ej villas låter.

Far jag än vida, följer han,
Som i all nöd mig hjelpa kan
Och akta från att falla;
Der jag är rådlös, har han råd,
Der jag har brister, har han nåd:
Välsignad han för alla!

Gud, jag är syndig, arm och svag,
Men för mig efter ditt behag,
Det är hvad sist jag beder.
Hvar helst min väg du stakar ut,
Så styr den så, att den till slut
Upp till din himmel leder.

Måltidspsalmer.

53.

(N:o 344 i Sv.-F. Psb.)

Herre, hela verlden tröster
Till din mildhets öfverflöd;
Tusen sinom tusen röster
Bedja dig hvar dag om bröd;
Och du låter upp din hand,
Mättar allt i allo land.

Dina goda gåfvor flöda
Ned till allt, som lif har fått,
Kroppen spis och själen föda
Skänker du i ymnigt mått;
Tack, o Gud och Fader blid,
Pris ske dig i evig tid!

54.

(No 343 i Sv.-P. Pb.)

O Gud, din godhet tacke vi,
I Jesu namn, det kära,
Att du vår Fader vill förbli
Och om oss omsorg bära,
Att allt, som lif och anda har,
Du hugnar, när och ger försvar;
Dig ske lof, pris och ära!

Som nu du närer här vårt lif
Med jordens växt och gröda,
Så åt vår själ ditt ord ock gif
Att henne understöda;
Ty hennes näring, så på jord
Som ock i himlen, är ditt ord,
Hon har ej annan föda.

Oss alla här i denna stund
Du värdes kärlek gifva,
Inbördes och af hjertans grund;
Låt intet den bortdrifva.

Behåll vår glädje alfvarsam
Och afvärj öfverdåd och skam,
Att du med oss kan blifva.

Lof, pris och tack i allo land
Skall dig, Gud Fader, vara,
Som oss har löst af syndsens band
Och framgent vill bevara.
Vi tro på din Son, Jesum Christ,
Vi äre dina barn förvisst,
Dig lofve all vår skara.

Morgon- och Aftonpsalmer.

55.

(N:o 344 i Sv.-F. Psb.)

Qväll eller morgon, hvarje stund
Har jag min ro i Guds förbund,
Med honom börjar jag min dag,
Min natt med honom möter jag;
I honom nöjd,
Till honom böjd,
Har jag min rätta lust och fröjd.

Ännu har under vida skyn
Ej något skapadt mött min syn,
Så armt, så hjelplöst och försmådt,
Att det Guds vård ej röna fått;
Den ser jag här,
Ehvar jag är,
Den ser jag fjerran liksom när.

Hvem kläder blomman på grön äng,
Hvem bäddar fågelns bo och säng,

Hvem visar genom öknens sand
Åt hjorten väg till källans rand?
Är det en ann,
Är det ej han,
Vår Gud, som allt af kärlek kan?

Bort då all ängslan ur mitt bröst!
Att tro på Herran är min tröst;
Min Gud är ej en annan Gud,
Än den som väfver blommans skrud;
Är han så blid,
Har han så tid,
Hvi vill jag sörja för min frid?

Ej hjelper dock min egen makt,
Om han ej håller om mig vakt;
Så lägger jag min omsorg gladt
På honom både dag och natt.
Han sörjer för
Att ondt ej rör
Den själ, som honom helt tillhör.

56.

(N:o 348 i Sv.-F. Psb.)

I Herrans hand jag lemnar mig,
När mina ögon sluta sig;
När jag ur sömnen vaknar opp,
Är Gud min glädje och mitt hopp.

Kär kommer nattens stilla ro,
När jag mig Herran fått förtro,
Och glad ser jag en dag igen,
När jag med Gud får börja den.

Min gode hjelpare är han,
Som för all nöd mig skydda kan,
Min väktare, som hör och ser,
När jag ej hör och skådar mer.

Jag vet och är der viss uppå,
Att ingen ofärd skall mig nå,
Om han ej gifver lof dertill
Och mig af kärlek pröfva vill.

Min Gud är stark, min Gud är god,
Så är jag nöjd och har godt mod;
Gud, Fader, Son och Helge And',
Mig lemnar jag uti din hand.

57.

Morgonpsalm.

(N:o 352 i Sv.-F. Psb.)

I mörker höljs ej jorden mer,
Upp går nu solen klara;
Ny dag, o Gud, åt oss du ger,
Ny nåd ej heller spara.

Ny nåd! Ja, nådens Herre du,
Lys nåd uti vårt sinne,
Att när det dagas ute nu,
Ej mörker rår derinne.

Ty bodde vi i solens hus
Och idel strålar såge,
Men hade icke dig till ljus,
I dunkel natt vi låge.

Kom, du vår rätta sol och dag,
Sänd af ditt ljus en strimma,
Och synden i vår själ förtag,
Som är dess natt och dimma.

Du lifvets sol, i Christus här
Till verldens fröjd uppgången!
Kom, lys för oss och blif oss när
Och tag vår kärlek fången.

Så vete vi vår dag skall gå
I salig ro till ända,
Så vete vi hvar tröst vi få,
Ehvad oss här må hända.

58.

Aftonpsalm.

(No 383 i Sv.-F. Psb.)

Till natt det åter lider,
Och solen från oss skrider;
Jag sluter mina händer
Och till min Gud mig vänder.

O Herre, du som varit
Min tröst, den dag som farit,
Låt mig din nåd förnimma
Också i nattens timma.

För Jesu blod, som flutit,
Tillgif hvad jag har brutit,
Att ej ditt straff mig gnager
Och sömnens frid förtager.

När mina sinnen alla
I hvila sammanfalla,
Då låt din englaskara
Min vakt och hägnad vara.

Mig sjelf, och hvad i lifvet
Mig kärt af dig är gifvet,
Jag ger liksom tillbaka
Åt dig att öfvervaka.

O Gud, min bön jag slutar
Och mot din nåd mig lutar;
Ej finnes ro i verlden
Som på den hufvudgården.

Beredningspsalmer till Döden.

59.

(N:o 379 i Sv.-F. Psb.)

En vilsnad främling är jag här
I denna verlden vrånga,
Mitt lif en fattig fånges är,
Som räknar stunder långa;
I mörker, fruktan, nöd och band
Jag tänker på min Faders land,
Dess ljus och fröjder många.

Visst kan ock här man skåda få
Af dag en vänlig strimma,
Visst kläds vårt fångahus också
I blomster mången timma;
Men denna fägring, detta ljus,
De vore i min Faders hus
Som idel död och dimma.

Ej hugnar vansklig prakt min syn,
Hur skär den än sig målar;

När solen lyser klart i skyn,
Och jorden gläds och prålar,
Då tänker jag: hur lefs det nu
Uti min Faders boning ljuf,
Uti hans anlets strålar?

O Faders hem, mot dig jag ser,
Fast ej min blick dig hinner;
Kort är den sorg mig jorden ger,
Men lång när längtan brinner,
När själen utan frid och ro
Vill bort att hos sin Fader bo
Och sig i bojor finner.

Kom sälla stund, kom mildt och fort,
Då jag får hädanfara,
Kom död och öppna mig din port
Till lifvets himmel klara,
Kom Jesu, tag af nåd mig mot
Och bed för mig vid Fadrens fot,
Att jag får hemma vara.

60.

(N:o 384 i Sv.-F. Psb.)

Det har jag städse funnit,
Att jordisk lust är kort,
Knappt har den börja hunnit,
Förr'n den är tagen bort.
Kraft, fägring, fröjd och frid,
De kommit och försvunnit,
Det har jag sett alltid.

Hvad fast man kunde kalla
Står ej på jordens grund,
Som hafvets vågor svalla,
Här svallar stund på stund;
Ett haf är tiden här,
Den starkaste måst falla,
När hans våg kommen är.

En växer, en försvagas,
En stiger, en gör fall;
Den dag, som är, förjagas
Af den, som komma skall;

Allt skiftar efter hand,
Ja, sjelfva bergen gnagas
Till stoft af tidens tand.

Gå ut i sommarns lundar,
Se hur de fagra stå;
Hvar fins, när vintern stundar,
All denna fägring då?
Ack, vexling, oro, kif,
När man det rätt begrundar,
Är detta arma lif.

Och här på sorgestranden
Vill man på glädje tro,
Med vandringsstaf i handen
Sig sätta ned till ro,
Af skuggor taga stöd,
Och bygga hus i sanden,
Och tinga år af död.

Nej, Jesu, annorlunda
Har du mig vist och lärt;
Mitt hopp det vill jag grunda
På det som mer är värdt,
Än all den glädje är,

Som varit och kan stunda
I vanskligheten här.

Mitt hopp det vill jag bygga
Uppå din kärleks grund,
Min frid och glädje trygga
Vid löftet af din mund,
Och så för verlden mer
Ej hafva lit, ej skygga,
Hvad helst den gett och ger.

Hos dig, o Jesu, finner
Jag glädje utan sorg,
I dig, när allt försvinner,
Har jag min säkra borg.
Så komme snart den dag,
Då tron sin seger vinner;
På Jesum hoppas jag.

61.

(N:o 382 i Sv.-F. Psb.)

Jag tager farväl, jag bjuder godnatt,
Åt verlden farväl jag nu säger;
Min möda var lång, snart lutar jag matt
Mitt hufvud mot plågornas läger
Och somnar från sorgen och nöden.
Jag bad till min Gud, hvar timma och stund,
Om frid för min själ, för ögat en blund;
Min Fader mig hört:
Hans barn skall få hvila i döden.

Ej är det mig tungt, ej käns det mig svårt
Att skiljas från detta elände;
Om Gud ej af kärlek pröfvat mig hårdt,
Kanske jag det bittrare kände.
Och har jag väl lidit allena?
Är jorden ej full af jemmer och tvång?
Ack, ängslan och kamp de drabba en gång,
Om fort eller sent,
Den andra såväl som den ena.

Ej var jag den första, som korset här bar,
Och blifver ej heller den sista;
Jag syndare! ack, mitt lättare var,
Än hans, som af synder ej visste.
Dock längtar jag arma att somna.
O Jesu, jag följt till Gethsemane dig,
Men tänker på ro, då du kämpar för mig;
Förmår jag då ej
Att vaka, fast krafterna domna?

O, räckte min nöd som jorden så vidt
Och högre än skyarna tåga,
Och finge jag se ditt anlete blidt
Och fram till ditt hjerta mig våga,
Hvad vore mig nöden mot nåden?
Och får jag ej komma och vara dig när?
Och får jag ej se huru ljuflig du är?
Du bjuder ju sjelf:
O menniskor, kommen och skåden!

Med dig vill jag vaka, med dig vill jag dö,
O Jesu, när stunderna fyllas;
Jag vet det förgås ej det lefvande frö,
Fast neder i jorden det myllas,
Det sofver blott vinteren öfver;
Och vårsolen kommer med värmande ljus

Och väcker upp lifvet ur mörker och grus.
O Jesu, min sol!
Du väcker mig, du, och du söfver.

62.

Suckan i dödsångest.

(N:o 390 i Sv.-F. Psb.)

Mitt öga skyms, min kraft är slut,
Jag längtar ro att finna,
Min lefnads timglas rinner ut,
Snart skall mig döden hinna.
O Jesu Christ, uti din hand
Befaller jag kropp, själ och and;
Min tröst är du allena.

Till dig jag flyr uti min nöd,
När allt mig vedersakar.
Du pröfvat plågor sjelf och död,
Du vet hur döden smakar.
Du varit menniska som jag,
Förkrossad, ängslad, trött och svag,
Du skall mig ej förskjuta.

Jag kommer ej med makt och guld
Och mig derpå förlåter,
Min rikdom heter ångst och skuld,
Mig står ej annat åter;
Men kom jag för att ge, ej få,
Jag vore en af dem ej då,
För hvilka du led döden.

För syndare med ängsladt bröst,
Betungade, som lida,
För dem, som ingen hjelp och tröst
Af verlden mer förbida,
För dem göt du din blod så ren,
Bland dem, o Jesu, är jag en,
Derpå min tröst jag bygger.

Min Frälsare, ditt kors du bar
Också för synder mina,
Förgät ej den dig kostat har
Så mycken kamp och pina;
Ack, ofta fadershjertat här
Ju sorgebarnet närmast är,
Förskjuts men sökes åter.

Uppsök mig, Herre, blif mig när,
Låt mig ej mer dig mista,

Gör att ej stunden bitter är,
När hjertat måste brista.
Ja, Jesu, gör min plåga kort,
Och tag från qval och nöd mig bort
Till dig i fridens rike.

SMÅ BERÄTTELSER.

Dessa berättelser, för nära 20 år tillbaka författade för "Helsingfors' Morgonblad", utkommo första gången samlade i Helsingfors 1854 samt i Örebro 1855.

En julqväll i lotskojan.

En för ifrigt fortsatt jagt i skärgården och sedan inträffande motvind och storm hindrade oss, till vår stora förtrytelse, att efter vår afsigt hinna hem till staden innan julaftonen. Tvärtom kastades vi ute i öppna sjön hela qvällen i ett tillstånd, som varit vådligt med en sämre slup, än den vi hade, och högst odrägligt, om icke en af sällskapet förstått att någorlunda förströ vår ledsnad genom sin munterhet och sina historier.

Denne man var utländning och förde ett skepp, som tillhörde honom sjelf och hvarmed han öfvervintrade i vår hamn.. Han var mindre än andra angelägen om att få fira julaftonen på fast land, och hade inga anförvandter, som saknade honom vid gröten och tårtan. Dessutom var han, hvad vi andra icke voro, mot allt hvad som kunde kallas blåst, köld och vatten rent af förhärdad, och då han satt vid styret i sin egen slup, hade han väl som knappast brytt sig om att huka sig,

om han än för hvarje våg varit i fara att snudda vid månen.

Emellertid var och förblef vår segling på intet vis angenäm. Vi kryssade och gjorde slag af två och tre qvart mil, utan att vinna särdeles, för den häftiga svallsjön, som oupphörligt motverkade seglen. Omsider uppgåfvo vi alldeles hoppet att uppnå fasta landet och beslöto att lägga till för natten på Lotsholmen, en stel, granbevuxen klippa ute i hafvet, och söka tak öfver hufvudet hos lotsarna, som der hade sin koja. Vi sågo på afstånd skenet af eld ur dess fenster, och den muntra Kaptenen lät slupen ränna af dit för god vind.

«Utan skryt, gode herrar», utbrast han nu, i det han tog sig en djup klunk kall punsch, «kan man säga, att vi nu hafva en god blåst. Och likväl bestods mig en sådan, om ej en vida bättre, då jag än var blott fyra, fem år gammal och allena till sjös på köpet. Jag har icke nämnt om, att förhållandet är med mig tvärtemot hvad det vanligen är med menniskobarn; jag vet nemligen bättre hvart det skall bära af för mig i verlden, än hvadan jag kommit. Alltnog: då jag var vid pass fem år — och detta har bort vara, som man sagt mig, för omkring trettio år sedan — befann jag mig en natt ute på vida hafvet såsom nu, med den skillnad, att jag då låg för vind och våg och nu har två orefvade segel opp, att jag då var stel af köld och nu är varm ända i lilltån. Jag minns föga af omständigheterna vid denna min första expedition; men hvad jag kommer ihåg, är att jag lemnades ensam på en klippa i vilda sjön och ville färdas efter dem, som sålunda öfvergåfvo mig. Det

var kolmörkt, som nu, och då jag försökte ro, slogos årorna mig ur handen af första våg. Huru länge jag drefs omkring i denna ställning vet jag ej, men säkert är, att jag till slut hamnade hos godt folk. Jag vet således, som herrarna se, knappt mer än Adam, om jag haft föräldrar eller ej. De som sade sig hafva upptagit mig och bragt mig till lifs, voro lurendrejare till professionen, eljest välmående bönder. Jag växte upp bland dem och deltog i deras industri tills mitt skägg begynte växa, då jag gick ut med en kofferdiman och blef hederlig karl. — Se så, båtshaken ut, tag törn! — jag tror den onde visar mig vägen bland stenarna här».

Slupen låg med fladdrande segel i en bugt, bildad af framskjutande klippor; man började räta ut de styfva lemmarna, man gäspade och röt kölden ur kroppen. Kaptenen och två jungmän blefvo qvar vid slupen och sysslade med den; vid andra begåfvo oss stapplande in i den varma stugan.

Der stod julen upp i tak. En väldig brasa af tallved sprakade på den vida spiseln och upplyste rummet, hvarest dessutom på bordet brann ett stort grenigt ljus jemte några enkla. Väggarna voro fullt behängde med nät och andra fiskbragder, och hörnen af stugan blänkte af hvita getter och killingar, som skockat sig dit.

Personalen i stugan utgjordes af en mycket gammal gumma, som satt vid bordet och tycktes sjunga i sin psalmbok, en medelålders man med hans hustru och fem barn, af hvilka fyra höllo en färfärlig concert på stentuppar, hvartill det femte och äldsta accompagnerade med en skrällande trumpet af träd.

Då vi inträdde, uppsteg fadren, stampade ett eftertryckligt slag i golfvet åt de skrålande barnen och nickade åt oss vänligt och utan tvång.

Den gamla gumman lade sin bok på bordet, tog af sig glasögonen och fixerade oss skarpt. «Hvadan är ni, godt folk», sade hon, «har ni ej hus och hem på julafton, eller ligga skepp och gods i hafvet? Men så har ni ej skjutit efter lots, förbanna mig ni det gjort».

Vid dessa ord spottade hon sig på de rynkiga fingren, nappade branden af det ena ljuset, steg upp och lyste oss starkt i synen. «Håh, hå», fortfor hon nu, «men så skall haren vara förhärdadt hvit, för att man skall bry sig om att jaga honom in på julafton. Få se hvad man nu kan få till mat åt er alla? Strömming finns här, Gudi lof, och Anna får försöka att klämma getterna litet bättre; men gröt kan ingen ge sig att koka här midt om natten».

Så väl gumman, som de andra båda ställdes snart tillfreds i detta afseende. Vi afpelsade oss, värmde oss och gjorde oss välkomna genom en kopp punsch, som gerna bjöds vårt värdfolk af oss, och än hellre af dem emottogs. Snart voro vi hemmastadda och funno oss särdeles väl i den varma stugan. Den gamla ville börja sitt bestyr med vårt nattläger och yrkade på att skynda med getternas mjölkning, då en tillfällighet afbröt hennes sysselsättningar och blef en anledning till följder, dem vi ej kunnat förutse.

Kaptenen, som blifvit qvar vid slupen, hade omsider fått allt i ordning der, beslagit seglen, fästat båten, uppsändt sakerna till stugan och var klar att ligga i

land för natten. Förrän han gick in i värmen med sin bössa, erinrade han sig dock, hvad vi förglömde, att lossa af skottet. Det var knallen af detta skott, som vållade en sådan diversion i bestyren.

Den gamla hörde dånet, och kastade vårdslöst ifrån sig en hufvudkudde af ejderdun, som hon just bar i handen. «Hörden j», sade hon med skakad stämma, «hörden j icke ett skott? Så må Gud förbarma sig öfver Juno, som ej kunde vintra i Norrige, utan vill bulta sig mot blindgrundet så tids på året. Sätt ut med båten, gosse, och håll väl i nordvest, så att du har vinden, vi skola nog se efter barnen, sörj ej för dem; skynda bara».

För yngre öron, än gummans, var det ej svårt att genast finna hennes misstag. Den så kallade gossen, hennes fyratioåriga son, afbröt leende hennes påminnelser, och sade halft brydd och halft medlidsam: «alltid spökar det i edra öron, kära mor, och skott skall ni höra, om en fluga stampar på er graf, sen ni gått till hvila i den engång. Men gissar jag rätt, så var det en harskrämma, som någon af herrarna lät pusta vid stranden här, och ej en knall ur Jonos sexpundiga nicka».

«Håh hå», sade den gamla, «alltid vilja de unga vara kloka; men jag är icke galen, icke heller född af galna föräldrar. Gud hjelpe mig, men julafton, som är glad för andra, är min sorgeafton; jag rår nu ej derför, och hvad kunde jag arma qvinna göra? Men sätt er för brasan ni, främmande godt folk, så vill jag berätta er hvad en svag qvinna gjorde, och hvad lön hon hade derföre».

Vi efterkommo gummans önskan, medan vår besättning och den unga värdinnan tillsamman bestyrde oss qvällsvard och värmde upp den kalla mat, vi medhade. Men den gamla begynte:

«Det är nu för längre tid sedan, än många af er, gode vänner, minnas tillbaka, om jag ser rätt på edra anleten, då jag en julafton, sådan som denna, var allena här i stugan. Jag må säga allena, ty mina två ungar, som sprungo omkring mig, behöfde hjelp sjelfva mer än de kunde vara mig till hjelp. Sjön låg öppen såsom nu, och fast det nu tycks hvina i vindsluckan, är dock denna blåst som en andedrägt mot stormen då. Vi väntade ingen skuta hem, och min man, med sina kamrater, hade farit till staden för att gå i kyrkan på julmorgonen, och kanske hålla sig lustigare på qvällen der, än de här kunde det. Men då för tiden var jag rödare än nu i synen och hade ett hjerta i mig, som var godt nog för en qvinna. Jag satt och läste i psalmboken, som jag gjorde då ni kom in, och barnen hade nyss fått qvällsvard och lekte med sina småsaker, som de fingo till julklappar. Den äldre, som var tio år då och nu är gammal och vis, seglade med ett skepp af bark på stugugolfvet; den yngre hade fått vårt fiskbräde till båt och gladde sig åt det och åt ett perlband af glas med ett guldhjerta på, som min man skänkte mig, och som jag fästade på gossens hals för qvällen. Så voro vi der, när jag hastigt hörde ett skott ut till sjös. Gud skall förlåta mig hvad jag gjorde orätt; men jag tyckte mig ej göra sådant. Jag tog den äldre med mig för att sköta fockskotet, lossade en båt och seg-

lade ut. Den yngre följde med oss till stranden, jag befallte honom gå in i stugan tillbaka; men han stannade qvar och ropade gråtande efter mig, tills blåsten och hafssvallet snart öfverröstade hans skri. När jag kom under blindskären, såg jag eld från skutan, som styrde rakt nordvardt mot bränningarna i mörkret, som om den aldrig varit i vår hamn förut. Jag hann i tid fram och fick rodret i lä, och skeppet stack upp, som en lax, med bank och bränningar å sida, och så hade jag, så qvinna jag var, den glädjen att föra gamle herr Adolphs stora skepp oskadadt i hamnen. Och denna afton skulle jag minnas med fröjd, så länge jag lefver, om allt hade varit der hemma som det bort vara. Klockan var fyra på morgonen, då jag kom in i denna stuga tillbaka; jag tänkte få hvila, men denna hvila blef värre, än arbetet förut. Den yngre gossen var försvunnen. Jag sökte honom på våra klippor här med lykta i handen, hela natten, jag ropade hans namn, högre än stormen; men mitt sökande och mitt rop voro, som om det skett på hafsbotten. Vid dagningen såg jag en naken påle der vår andra båt varit bunden, och båt och gosse har jag ej sett sedan, och båten var värd gull, men gossen var mig kärare än lifvet».

Den gamle tystnade vid dessa ord, och brast i gråt. Kaptenen hade kommit in under hennes berättelse; men han tycktes knappt ge akt på den. Han fixerade i stället väggarna, taket, allt i stugan, men i synnerhet ett gammalt fiskbräde, som hängde på väggen vid spiseln, och ren var nästan sönderrispadt på midten, ehuru några sirater på begge ändarne voro temligen väl bibehållna.

När gumman slutat tala, steg han dock upp, gick fram till henne, ref upp rock och väst och och framtog ett glasperlband, som han lade ned på hennes knä.

Den gamla betraktade det en stund, höjde sen sin blick och såg förvånad på kaptenen. Snart steg hon upp, slog armarna kring hans hals, och snyftade utan att säga ett ord. När hon derpå lyfte upp sitt anlete, strålade glädjen in i botten på skrynklorna deri.

«Och så lik din far, som om han gick uppdagad»! började hon nu, «allenast mycket vackrare än han. Gud bevare dig, vildbasare, hvem bad dig ränna ut till sjös allena? Var det väder för dig? Men jag var ett får, som ej band dig fast vid sängstolpen, så hade du väl fått hållas hemma. Gud ske lof! nu kan jag dö i lugn, och ingen skall fråga på min graf, hvart jag gjort af med mitt barn».

Vår öfverraskning kan man lätt föreställa sig; men den julqväll, som hotade att bli oss så ledsam, blef gladare än mången annan.

Lurendrejaren.'

En scen på hafvet.

I stället för att nog lifligt kunna uppdraga skådeplatsen för de tilldragelser, som skola utgöra föremål för följande skildring, inom kretsen af den beqväma boning, hvari den gode läsaren sannolikt befinner sig, nödgas man besvära honom med en kort utflygt till en ödslig hafsrymd af norden, öfver hvilken oktober-qvällen nyss dragit sin köld och sitt mörker, och hvars ögonblickliga lugn så väl den växande svallsjön, som det svarta, sjelfva natten förmörkande molnet vid horisonten anklaga för opålitlighet.

Den enda plats med någon fasthet att hvila på, som man öfver hela den vida nejden kan upptäcka, erbjuder en liten odäckad jakt med kajutor för och akter, som nu med strängt skotadt bomsegel sticker ut från kusten, och oaktadt den skrala vinden temmeligen väl klarerar de mot bogen klappande vågorna. För den, som gjort bekantskap blott med land och vant sig att

älska dess mångfaldiga yppighetsartiklar, hvilka, då deras mer eller mindre ändamålsenliga konstruktion sällan kommer att afgöra menniskans vigtigaste intressen, äro beräknade mer på yttre prakt än inre redbarhet, har den lilla farkosten ingen intagande sida att visa. Sjömannen åter, om han en gång fått fot om bord på jakten, skall genast mäta de oblida förhållanden, mot hvilka den har att kämpa, och finna sig väl vid den på en gång skarpa, lätta och trygga kurs han känner farkosten göra. Han skall strax, och utan att anlita skenet af den lilla på pumpstången fästade lyktan, vara färdig att gå i borgen för skrofvets symmetri, seglens stora, men välberäknade dimensioner och framför allt vanan i den hand, som sköter rodret.

Det är denne öfvade styrman, som utgör den enda synliga personen om bord. Vi se i honom en kort, men axelbred gråhårsman, hvars robusta utseende förstärkes af hans tjocka rock, och som, att döma af de bestämda dragen i hans anlete, har ett envist hufvud i sin röda filtmössa. Den öfriga besättningen, som efter vanligheten utgöres af tvenne handtlangare vid seglen, sofver i god ro i för-kajutan, och såväl denna deras tjenstledighet, som den redan halftsväfvande blicken hos den gamle, tyckas antyda, att fartyget icke snart kommer att vända.

Och nu, då läsaren skyndar hem tillbaka, i afsigt att, med förvärfvad åskådning af lokalen, invänta berättelsen om de händelser, som inom den utveckla sig, torde en teckning af några biomständigheter, såvida de

med hufvudsaken äga en icke obetydlig beröring, upptagas såsom ett slags afbrott i återresans enformighet.

Den hamn, jakten sednast lemnat, och från hvilken den aflägsnat sig ett par timmars väg, tillhörde en af kustens små städer. Staden var känd för sin lifliga handel, ehuru dess ryktbarhet i detta fall grundade sig mer på tradition än verklighet. En tid hade varit, då den utredde skaror af stora skepp, som dels med landets solida produkter, dels i utländska frakt-spekulationer besökte alla reddar och kommo hem med tungt salt från Medelhafvet eller med barlast från någon närmare plats, se'n de der föryttrat sin på långa vägar medhafda goda laddning. I stället för dessa skepp såg man i hamnen nu ett hvimmel af skonertar och små briggar, som med lätta segel gjorde sina sommarturer och ofta, till betydligare belopp än deras effektiva last, medhade assignationer och kredit, för att åter importera utländningens småkram och glitter. Då denna handel tycktes kunna drifvas med enskild vinst och tillika kom i strid med lagar och författningar, var det naturligt att ur densamma ett smuggleri-system skulle utbilda sig och mer och mer fullkomna sig i detalj, ju mer det utifrån rönte motstånd och afbräck. Så hade, jemte hindren, utvägarne vuxit och förmångfaldigats, och den framgent fortsatta olagliga industrien syntes vittna om att den, oaktadt täta förluster, drefs i sin helhet icke utan vinst för den enskilde spekulanten.

Ibland medlen att gäcka författningarne och undslippa deras verkställare, var det ingalunda det minst allmänna att begagna dolda trakter af skärgården till

upplagsplatser. De beväpnade små slupar, som hade sig ombetrodd bevakningen af kusten, höllo sig om dagen mest i nejden af reddarna, utan att gå mycket långt till sjös, och en tid af nätterna tillbragtes oftast under land, i skygd af någon trång vik, på hvars strand en torparekoja eller bondgård kunde ge besättningen ett tryggare tak och en varmare hvila, än slupen bestod.

När derföre ett fartyg nalkades hemorten med förbjudna varor, höll det sig dagen igenom i öppna hafvet, men när qvällen kom med skymning, hissades alla segel och kusten söktes. Man kryssade sedan nära den under natten, med noggrann beräkning af tiden för mörkret, och möttes vanligen då af någon lurendrejare, som, efter att hafva växlat tecken med fartyget, lade till med sin båt och lättade den större kamraten från det mellan hans sidor mera osäkra och misstänkliga godset.

Dessa lurendrejare voro till största delen fiskare, bosatta på klipporna i den yttre skärgården, ett djerft, tilltagset och pålitligt folk, som kände hvarje sten i sjön, trängde sig fram öfverallt och voro likaså outtröttliga att gömma och bevaka det dem anförtrodda godset, som redliga att återställa det till dess ägare, så snart tid och omständigheter medgåfvo dess transporterande från klyftorna i skärgården till köpmannens magasiner i staden. — Och nu måste det bekännas, att den bekantskap, som nyss påtrugats läsaren, icke var någon bättre än en sådan lurendrejares.

Det svarta molnet hade höjt sig betydligt i lovart, vinden fyllde i mer och mer, mörkret tjocknade och de första dropparna af ett kallt med hagel blandadt regn

trummade ned på skutan. Vår gamle kund tryckte rodret fastare mot sin sida, framtog ur sin rockficka en liten flaska och höll den ganska länge vid munnen i ensamheten. Men han hade knappt fått den tillbakastucken i sitt förvaringsrum, när han fann sig öfverraskad af ett icke särdeles hehagligt sällskap. En änterhake föll tungt ned bredvid honom, följde skrapande ut med relingen ett ögonblick och tog tag. I samma stund föll en annan längre förut, jakten stannade med en våldsam knyck, och ett spel af lefvande segel fyllde luften.

Den gamle hade, strax då han hörde haken falla, gissat hvem han hade att tacka för besöket och, för att undvika ett onyttigt uppehåll, både med roder och arm sökt omintetgöra den tillernade påhelsningen af hans efterhängsna gäst. Nu, då han fann det omöjligt att undkomma, kastade han loss sina skot och väntade med stor köld på att få redogöra för sitt värf.

«Hvarifrån är båten och hvarmed går den»? ropade en röst från tull-jakten, ty en sådan var den angripande seglaren. — «Från skärgården, herr löjtnant, och med litet tjärvatten på botten», svarade i en ton midt emellan skämt och enfald den gamle vid rodret, «men låt för all del hala diktare till, att vi ej må klappa sidorna ut på hvarandra, och gör oss snart klara se'n, ty byn ligger på, gudnås, och jag har lång väg i natt ännu».

«Din väg kan bli kort och lång, gamle vinglare», sade med förtrytelse tullmannen, i det han vinkade till en besökare att gå om bord på skutan, «ty jag gissar att den går till närmaste kryssare, som kan vräka ned några pipor rum i ditt skojar-farty, att blanda ut tjär-

vattnet med; men så lofvar jag att ge dig en tung kula i vattengången, hvar du än må träffas, och kommer du helskinnad undan kronans slup, se'n jag en gång kommit dig i kölvattnet, skall du hafva fritt lurendrejeri inom mitt distrikt för dig och dina efterkommande».

«Jag tror, nådige herre», genmälte den andre, «att det ej skall komma derhän, och Gud bevare mig att bli en sådan fyllhund på gamla dagar, att jag skulle vilja dö, såsom jungmannen från norra skären. Gossen, säger man, kom med två pipor rum i sin båt och råkade ut för kronans jakt. Han lär ej haft lust att stanna, hvarföre han fick en kula genom båten och rumpipan på en gång, så att han kom att drunkna i engelsk grogg».

Ett hjertligt skratt af belåtenhet ljöd från tull-slupens alla vinklar, och förströdde för ett ögonblick det allvar, som hittills rådde.

«Nå», sade den gamle, då besökaren nu slutade sitt värf och hoppade in i sin egen slup, med antydning att han ej funnit något, «nå, herr löjtnant, vi äre på ärliga vägar, efter litet spanmål, gudnås, för oss och våra arma vänner, och hafva ingenting om bord, ej ens en spik från ett fastage, som skulle lukta af rum eller förbjudet gods. Derföre må ni släppa oss nu, nådig herre, ty vi få snart en stickande storm båda, och behöfva ligga på fritt vatten, för att klarera den».

«Jag borde släppa hvarken dig eller någon annan af hela ert följe, som jag en gång fått mina jernklor i skråfvet på», sade löjtnanten, för hvilken nödvändigheten af en snar skilsmessa, också utan gubbens enträgenhet,

var tydlig; «och lita på, att du icke alla gånger kommer undan för samma pris som nu; ty med den spanmål, du och dina likar fara efter, skulle ingen sparf lefva en dag öfver. Men först, min gubbe lilla, hvad gör du med lyktan på pumpstången? Du lär väl ej ärna ljustra midt i hafvet, eller hur?»

«Neka oss icke, nådige herre, en nödtorftig tobakseld och fattig ögonfägnad», invände med sin antagna enfald den gamle; «vi hafva icke kök och källare och varma ugnar i kajutan, såsom ni, och gå dock ut i mörka sjön om natten, då ni styr till lands att hvila».

«Tobakseld och ögonfägnad, din gamla skurk!» ropade skrattande löjtnanten; «tobakseld är den dig, om den ger ett fartyg, som kommer hem med en laddning tobak, anvisning på hvar du finnes, för att insmugla den, och ögonfägnad, om du får se den fladdra i toppen på en kronans slup, medan dess besättning sofver eller är på land. Vi känna er» . . .

«Akta er, gode herre, att skylla allt på oss, fattiga getter i skären», afbröt honom den gamle. «Om en slup blef uppbränd för er på våra trakter, så tror jag, att vår herres blixt var ute på kryss efter lurendrejare och tog miste på skutor, men ingalunda att våra gossar haft sin hand med i ett så svårt spel».

«Gif den gamle narren ett glas kall punsch», sade löjtnanten till sin besökare, «och se'n klara, gossar, att lägga ut. Och du, min gubbe, låt mig ej se dig en gång till sjös, då du ej vågar stanna vid signalen, så kärt det är dig att behålla lif och skuta. Ty i qväll ger jag dig punsch, men i morgon kanske en rund kula».

«Jag tackar för godt löfte, herre, och ännu mer för hvad jag redan fått; men då ni nu styr förbi Rönnskärs udde, så håll väl ut i sjön, emedan vattnet är rasande lågt och stenarne säkert kika efter stjernor der i afton». Vid dessa ord af den gamle rodermannen skildes båtarne från hvarandra och hvardera fortsatte sin kurs i olika riktning.

Snart utvecklade sig nu i hela sin våldsamma och vilda storhet en af dessa nätter, som sjömannen fruktar och älskar, landtbon åter knappt kan göra sig en föreställning om. De nyss med täta mellanskof fläktande svagare ilarne förenade sig nu till en enda uthållande orkan, och vattenmassor häfdes icke mer, utan uppsletos ur hafvet. Ett fint dugg af skummet och de liksom bortsopade topparna af vågorna späckades in i den från molnet nedstörtande hagelskuren och inskränkte, i förening med natten, till mindre än en alns rymd synkretsen äfven för det skarpaste öga. Jakten hade tagit in alla ref i storseglet, och jullen var upphissad om bord.

Vår gamla kund stod vid rodret och malade tobak mellan tänderna, som om hans mun varit en qvarn och stått i omedelbart förhållande till elementernas häftighet. Hans besättning postade hvardera vid sitt skot. Det var icke tid att sofva mer. Den lilla farkosten låg med sin lä-sida tätt invid vattnet, och hvarje våg från lovart öfverspolade den med ett duschbad från för till akter; den gamle hade hela sin kraft och sin instinktlika bekantskap med rodret af nöden, för att i hvarje stund moderera fartygets lopp upp i vinden och hindra det att antingen kantra eller gå öfver stag. Men vid

all den beundransvärda säkerhet, hvarmed han beherrskade skutans minsta rörelser och förstod att liksom taga väldet af tvenne de mäktigaste elementer i förening, var hans tanke så litet bunden vid tillfällets företeelser, att han med den fullkomligaste besinning inlät sig i ett samtal med den adertonårige ynglingen, som bredvid honom skötte storseglets-skot, och som med en för raskare lynnen vid känslan af fara naturlig språksamhet tog till ordet.

«Och får icke nu», så började han, «lilla Fröja fötter under sig, att komma hem, så kommer hon ej på hela hösten; men jag vill slå vad att, om det blott vill lugna en smula, vi hafva en af hennes gossar efter oss innan det dagas i morgon; eller hvad menar ni, min far?»

«Så framt hon ej förut i natt hittat på Holmön eller något annat torrt ställe», invände den gamle.

«Allt annat!» sade gossen; «man påstår att hennes kapten skall känna lukten af land på tre mil, och på två mil nära redan få ondt i hufvudet deraf. Han har ju öppna sjön för sig och ärnar väl aldrig söka hamn, innan han fått råka oss eller någon annan af sina kunder».

«Klyfvarn klappar som en hackspik; skota an bättre der förut», ropade den gamle, och fortsatte derpå: «hvad han har att ge oss, må han ge snart, ty hinna vi ej före dagningen de inre fjärdarne, så få vi en sträng jagt i morgon».

«Jagt!» utropade gossen. «När har väl kronans slup seglat upp vår skuta, min far? Möter han oss innan vi lemnat Rönnskärs udde akterut, så vända vi och ränna undan honom yttre vägen, och jag menar att vi skola

hafva gjort de två milen till Långö-sund, förrän han hunnit på sidan om Långö-ref, hvilket ej lär vara mycket öfver halfva vägen».

«Men ändå om den andra tull-slupen är oss till mötes vid Långö-sund?»

«Då spänna vi ut till hafs. Det är besynnerligt att, så många de än äro, och om de voro tjugu i stället för två, få de dock aldrig annat än dricka vårt kölvatten, om det skulle lysta dem».

«Här, på samma ställe, der vi nu segla, sköts din bror i sank», invände den gamle med en omisskännelig darrning på den eljest oförändrade rösten. En lång paus följde derpå.

«Jag vet ej, min far», började ynglingen åter, «men hvad mig beträffar, har jag alltid varit mera rädd för alla dessa förfrågningar, efterspaningår och krånglerier, som företagas emot oss gossar på klipporna, se'n vi haft någon kappsegling med kronans slup, än för hans egna nickor, fast ingen kan säga annat, än att de skjuta skäligen bra, åtminstone i lugnt väder. — Nu tycker jag att blåsten håller på att skrala af; jag tror det klarnar snart igen».

«Jag har lefvat i fem och sextio år, på det sjette och sextionde», utlät sig gubben, «men aldrig har något ord från en domares mund gått mitt hufvud så nära, som drufhaglen från dessa tull-nickor många gånger gjort. När fiskmåsen slår ned i varpet, så må hon få sig en hagelsvärm i skrofvet, om hon skall skjutas, ty lyfter hon en gång mörten upp och far sin väg, är det försent att uppsöka henne bland de andra, som sitta på

klipporna, eller sväfva kring sunden. — Klara att släppa ut refven! byn pustar i själtåget redan. Der tror jag vi ha en stjerna i lovart». — —

Samtalet afbröts här, och den unge gossen gick att verkställa befallningen. Det tjocka molnet låg redan med sin digraste tyngd i lä, och vid sin framfart hade det liksom bortryckt med sig de tunna dunster, som förut höljde fästet. Det ena ljuset tindrade upp efter det andra på himmelen, och köld och lugn följde nu på den stormiga störtskur, som passerat. Vågen ensam tycktes icke vilja ändra lynne; den häfde sig än med samma våldsamhet, och dess oroliga, hotande suckar voro blott så mycket mer hörbara, som stormens hvinande i segel och tacklage ej mer förtog eller förvirrade deras ljud. Ändteligen upphörde äfven detta, det varaktigaste minne af orkanen, och hafvet blef fridsamt igen, ehuru småningom, likt ett sinne, som varit häftigt upprördt och länge fortfar att sjuda, äfven se'n de orsaker, som vållat dess uppror, försvunnit.

Ett par stunder hade förlidit efter midnatten, och jakten vaggades nu, vid ett nästan fullkomligt lugn, liknande det, som rådde före stormbyn, af en lång och uthållen dyning, utan att vinna i fortkomst mycket mer än i afdrift. Hela fästet var fullbeströdt med tindrande stjernor, och natten så klar, att man på den lilla farkosten, utom lyktelden, som bländade ögat, kunnat hafva en någorlunda vid synkrets öppen.

Vår gamle vän stod vid rodret ännu. I hans anlete röjdes en mulenhet, som nästan gränsade till otålighet, och han tycktes räkna hvarje minut. Då och då såg

man honom betäcka lyktan, stryka sig om ögonen och titta ut åt sjön.

Plötsligt klarnade hans blick, han lyssnade. Lätta årslag hördes på sidan om jakten, och ett rop, som kanske blott gubben till hela dess betydelse förstod, förnams och besvarades af honom i samma ögonblick. Det syntes, som om den annalkande jullen väntat denna signal, innan den ville lägga till, ty nu blefvo årtagen på en gång kraftigare, och det dröjde ej länge förrän en käck matros sprang upp på relingen, gjorde fast sin fånglina och helsade på den gamle.

«Fan i er och tusen grussen från tysken», började han; «men hvad är det för konster att rida upp i vind, så att en töjfel skall nödgas ro armarna af sig? Vår svarta docka ligger bi lågt under er,, och det hade lätt varit alles förbei med vårt möte i denna natt, ty vi sökte er lägre och ville knappt tro våra ögon, då vi sågo er eld. Nun sprekken sie döjtsch, mein liber herr? — Hu, hu, har ni en sup?»

Vid dessa sista ord, som åtföljdes af en kulen ryck af hufvudet ned mellan axlarne, öppnade han lyktan och utblåste elden, hvarvid han på en gång röjde sin bekantskap med lurendrejeriets hemligheter och liksom af tjenstfärdighet förekom den gamle. Derpå stack han ut skot åt storseglet, satte kurs och slog så armarna i kors öfver bröstet, afvaktande i lugn sin lott ur den flaska, han såg gubben uppdraga ur sin ficka och med mycken belåtenhet hålla mot sin mund.

Den gamle räckte honom omsider flaskan och tog i sin tur till ordet. «Nå, gosse», sade han, «hvad har

Fröja hem med sig i höst? Jag fick bud mot mig på redden att gå till sjös i natt, och visste knappt hvilken skuta väntades».

«Fröja», svarade den andra, «har klädt sig i ull unt silke, lauter woll unt sei — sei — hvad heter silke nu åter? Vet ni, då jag var i Lybeck, kunde jag tala tyska, så att hela staden gapade på mig».

«Och lemna nu», sade med otålighet den gamle, «i helvete eller Lybeck ditt tyska snack och svara på min fråga, så att man begriper det. Menar du vi prata tyska här med simpor och fiskmåsar, gosse? Har ni kläde och dukar ombord, så säger jag, att jag förr vill svälta som lotsens ko, än jag lastar in en enda packa, om den ej är vattentätt omslagen; ty vi få storm i dagningen och regn hela hösten, och jag har ingen lust att komma till ansvar för skämdt gods».

«Och vi skulle kanske för ro skull haft tre dagars fullt göra med de fördömda packornas instufning och beslående, och förstört på dem alla briggens presenningar på köpet», utfor sjömannen. «Om icke dessa balar äro tätare än er skuta, så vill jag lefva på torr jord i alla mina dar. — Jag tror ni måste lofva mera, jag tycker mig se skymten af vår lilla docka rakt förbi babords vanterna».

Den dunkla fläck, som af den skarpsynte sjömannens vana öga urskildes emot den ljusare horisonten och på hvilken den gamles uppmärksamhet blef rigtad, lemnade hans om möjligt än mer skarpa syn intet ögonblick i tvifvelsmål om den kurs, som var att tagas. Jakten kastades ett par streck högre i vinden, och då, efter

en kort segling i denna direktion, den sökta briggens gestalt framträdde mer och mer tydligt ur mörkret, lemnade den käcke matrosen sin gamle vän ensam vid rodret och gick för-ut, der han sedan för de båda yngre gastarne om bord utbredde sig i sjömansqvickheter öfver sin resa, och i sitt skrala modersmål inspäckade, till sina åhörares nöje och förundran, en outtömlig skatt af tyska, engelska och danska glosor. I detta skick lade jakten en stund derefter till sidan af den lilla brigantinen Fröja.

Om vår gamle lurendrejare på sitt håll varit bekymrad öfver det långa och fruktlösa sökandet efter den ankommande briggen, så var han åter, af kaptenen och besättningen på den, inväntad med icke mindre otålighet. Den skrala vinden, som tillika kom från det minst gynnande håll, hotade med alla slags svårigheter, och kaptenen kunde ej se någon möjlighet, att, innan dagningen inbröte, ligga så långt ut från kusten, att han ej skulle bli upptäckt af kronans slupar. Han var derföre i en viss ifver sina kunder till mötes på däck, och hade lemnat i kajutan sitt rykande toddyglas och sin cigarr.

Antingen det nu kom af ledsnad vid väntandet, eller i afsigt att fördrifva det onda, hvarmed landkänningen besvärade hans hufvud, hade han flitigt skött sitt glas om natten och hade, hvad man säger, en god gir, utan att dock i något afseende vara för strängt skotad. Sedan således jakten blifvit fastgjord vid sidan af briggen, och gubben med sina gastar sprungit om bord på den sednare, blef han af kaptenen välkomnad med all den

hjertlighet, som hans vigt för tillfället, en bekantskap från längre tider tillbaka och ett godt ölsinne hos hans värd gjorde naturlig. Styrmannen fick befallning att så fort möjligt var lasta jakten; de packor, som skulle intagas, bestämdes, allt skulle gå tyst till, och ingen djefvul skulle våga knystra ett ord om saken i land.

Efter dessa anordningar tog kaptenen vår gamle kund i handen och förde honom ned i kajutan, hvarest en god brasa i kaminen och den ångande lukten af varmt toddy gjorde ett ljuft afbrott mot kölden och mörkret på däck.

«Stiltje och läsegel!» började han nu; «jag ligger här som i en säck, och innan dagningen simma väl kronans båtar kring mig, som ålar kring en rutten fisk. Hvad skall jag göra, jag slipper ej ur en fläck».

«Ingen nöd, herr kapten», sade den gamle och stack sina seniga händer in i kaminen, «vi få väder nog i dagbräckningen och båtarna ligga i land hela natten».

«Och detta ord skall du hafva pris och ära för, gamle kamrat, och ett godt glas, förstår du. Jack! se åt i thepannan om der finns vatten, och laga en stark spik åt gubben. — Ni menar, att vi skola få vind i dagbräckningen?»

«Och en frisk märssegels-kultje på köpet, om skyn annars gick rätt i går aftse», svarade gubben, «vinden blir väl emot, men blåser det bara, nog kommer sjömannen fram». —

«Blåser det bara, nog kommer sjömannen fram, och ingen kryssare skall nappa Fröja i kjortlarna. Och nu, gamle rodergängare, huru går handeln i vår stad? Kom

Neptun hem helskinnad? Han gick från Lybeck samma dag jag kom dit, och hade godt gods ombord».

«Så nära som på två pipor rum fick han allt undan; men dessa skötos i sank med min äldsta pojke på köpet», svarade gubben och gjorde tillika en klunk, som nära vållat en lika stor ebb i glaset, som det förut hade flod.

«Och så far ni fram», utbrast kaptenen, hvars tanke på rederiets förlust och hans hätskaste fiendes, tullslupens, triumf qväfde alla andra konsiderationer, «och så klarerar ni gods och skråf. Stiltje och läsegel! en sådan vara i gapet på dessa hajar. Det borde fan och ingen ärlig redare betro er en murken ankarboj ens, för jernbandens skull som äro omkring den».

«Ni har ingen ren sjömans-mun i natt, kapten», sade den gamle, i det han med en stark knyck stötte det tömda glaset ned på kajut-bordet; «menar ni att gossen lät skjuta sig i qvaf, för att få dricka salt grogg, eller slippa att svettas vid årorna, och ej för att till det yttersta berga edra arma pipor rum, som, fan i mitt gråa skägg, voro mindre värda, än en sena i hans hand, eller en blodsdroppa i hans ärliga hjerta».

«Och dertill säger jag amen, nemligen med behörig förbannelse öfver tull-hajarnas goda kap den gången. Gossen hade jag velat taga till jungman när som helst, ja om det gällt en resa på Ostindien. Och en skål för hans ärliga död och för alla goda vänner! Jack, fyll i våra glas!»

Glasen fylldes åter och den tystnad, som var liksom helgad åt väntan på dem, afbröts genast af kaptenen,

så snart han med en klunk pröfvat den nya brygden och funnit den god.

«Nå, hvad hörs vidare i land, min gamle vän», började han nu, «vet vår patron vänta oss, eller är ni eljest af egen drift ute på förtjenst?»

«Jag har ej satt min fot i land på flere dygn», svarade den gamle. «På redden fick jag ett bud att ni väntades. Detta var i går aftse, och nu är jag här».

«Så, så, min gamle kund», utropade kaptenen, «då måste vi öfverenskomma om er frakt, förr än ni lägger ut från sidan. Det är ej godt att narras med er i den punkten, och edra fordringar växa som brodden på landtbacken. Då man far ut, är den knappt ett qvarter hög, och då man kommer hem, står den en öfver hufvudet».

«Tre tunnor råg och tre tunnor salt, herr kapten, icke ett korn derunder», utlät sig med mycken bestämdhet den gamle.

«Stiltje och läsegel!» utropade kaptenen, «ni är, fördömme mig, utan brassar i hufvet. Tror ni att rågen ärfver sig i köpmannens bod, och att saltet växer som snö om vintern? Nej, nej, grund i lovart, fäll, min gubbe, fäll!»

«Icke ett korn derunder, och att tala allvarsamt, kapten: jag har sex barn, som behöfva bröd, råg växer ej på våra kala klippor, och några tunnor strömming, som noten gifvit mig i höst, äro snart förtärde. Jag har betalt min ålderdoms tröst för ert bästa. Stick er hand inom denna rock och känn efter om jag har en enda torr klut på min gamla kropp, och blottar jag den, skall ni se många märken, som jag bär efter er

och edra likars tjenst, och många ärr, sådana som detta». Härvid viste han sin nacke, hvarest en lösskjuten spillra efterlemnat ett djupt numera igengrodt sår.

«Stopp, stopp! min gamle vän, eller slår jag presenning för din mun», ropade kaptenen, som vid sin nuvarande lätt rörda stämning fick två stora tårar på kinden innan han visste ordet af, «ditt mått skall du hafva och det skakadt. Hvarken min patron eller jag skall se våra kunder svälta. Kläm ut ditt glas, gubbe; ingen ängslig på sjön. Gutår! men jag ligger här som i en säck, och vår herre vet hur jag skall komma ut till sjös igen». —

Samtalet, som troligen ej kommit att stanna af brist på ämnen, afbröts genom styrmannens inträde i kajutan och hans tillkännagifvande, att de bestämda balarne redan voro inlastade i jakten. Tiden var dyrbar, och, efter några i största korthet gjorda ömsesidiga öfverenskommelser beträffande nederlagsplats för varorna, deras sorgfälliga vård och dylikt, åtskildes de båda kontrahenterna i samma vänliga förtrolighet, som utmärkte deras möte.

Kaptenen styrde genast ut till hafs, men vår gamle kund, som vi numera åter se vid rodret på sin egen skuta, sökte kusten med det honom anförtrodda, dyrbara godset.

En flyktig teckning af landkänningen från den del af hafvet, hvarest den lilla jakten nu befann sig under segel, torde icke vara öfverflödig, för att till någon del förklara de motiver, som ledde gubben i afseende å kurs och segling. Det närmaste land en seglare från vår fast-

ställda punkt kunde hinna, utgjordes af tvenne stora holmar, båda förut till namnet bekante för läsaren, nemligen Rönnskär och Långö, hvilka, på en sträckning af två dryga mil, utbredde en till utseendet oafbruten, rak och kal strand mot hafvet. Utanför var sjön öppen, med undantag af en enda temmeligen lång klippa, som på ett godt afstånd från den sednare af de nämnde holmarna, höjde sin rygg betydligt öfver vågen och, sedd från längre håll, tycktes sammansmälta med den stora landsträckningen. Kom man närmare, så fann man att stranden bildade en trubbig vinkel inåt, och att ett sund, som sammanband vikens spets med de inre fjärdarne, gjorde af den till utseende ena holmen tvenne.

Detta sund gaf likväl, oaktadt sitt förträffliga läge och sitt djupa vatten, ingen fri kommunikation mellan hafvet och de små fjärdarne, emedan det på sin yttre sida var stängdt af ett ref, som på en linie af flere hundrade famnar från strand till strand sammanband de båda holmarne, och var så grundt och stenigt, att endast små fiskbåtar, och detta blott vid lugnt väder, brukade leta sig väg mellan dess skarpa, tätt spridda hällar.

När derföre vår gamle vän nu ville söka sig in i den inre skärgården, hvarest otaliga smyghål och kamrater i yrket kunde ge honom säkerhet, var han tvungen att passera endera af de två yttersta uddarne; och han valde Rönnskärs udde, såsom den närmaste, oaktadt han med full säkerhet kunde förmoda, att hans hätskaste förföljare åt detta håll gått i land.

Som han med all visshet väntade frisk vind i gryningen, så trodde han sig kunna lemna det farliga stället akter-ut, innan tullslupen hunnit ut ur sitt nattqvarter, eller, om den nu vore tidigare till vägs än vanligt, innan det förskingrade mörkret gjorde hans upptäckande af densamma lätt och möjligt. Å andra sidan och i fall han valt vägen kring Långö udde, hade han äfventyrat en vidsträcktare och ända in på dagen förlängd segling i öppna hafvet, och vid allt detta ett icke alldeles osannolikt möte med den andra tullbåten, som hade sin kryssning åt detta håll. Men vid alla de ovilkorliga fördelar, som gubbens tagna kosa hade framför hvilken annan som helst, var den dock äfventyrlig nog, för att fylla hans hufvud med bekymmer, och han lyssnade, som en fågelfängare lyssnar efter svar på lockfågelns ljud, mot den första fläkt, som skulle bebåda den väntade räddaren, stormen.

Emellertid fortfor oafbrutet lugnet, och ännu då den svaga skymten af dager redan börjat afslöja en större och större synvidd, visade sig den långa, men låga dyningen nästan spegelblank på alla punkter. Den gamle började tveka om han skulle fortsätta seglingen inåt kusten, eller begagna den morgonvind, han med visshet väntade, för att gå till hafs och afbida med nästa natt en bättre lycka. Detta sednare fall var för honom dock länge det värre fallet, och då med den ljusnade dagen, dyningen började krusas af lifliga fläktar och ett gladt sorl af böljan vid fartygets bog vittnade om dess förökade fart, försvunno den gamles betänkligheter för hoppet, att efter vunnet ändamål få hvila sin

af vakor, köld och väta uttröttade kropp, och han höll med godt mod kurs på Rönnskärets ur fjerran framskymtande udde.

Lätta strömoln sväfvade öfver horisonten och flögo upp mot hvalfvet, de spegellika ränderna på böljan försvunno snart alldeles, och några tätt på hvarandra följande häftigare vindstötar kommo den lilla jakten att sänka sin läsida ganska djupt. Inom några stunder flög det sköna fartyget för en frisk och jemn vind med pilens fart fram mot kusten.

«Se», sade den adertonårige ynglingen, hvars bekantskap vi gjort här tillförene, och som äfven nu höll sin plats vid storseglet, «se, min far, hur rodnaden är skär i öster; jag tror vi få storm i soluppgången».

«Om den ville komma förr!» anmärkte den gamle.

«Dessförinnan», fortfor sonen, «borde vi väl hafva länsat förbi Rönnskärs udde: jag tycker mig ren kunna urskilja talltopparna på den».

«Stick ut skot, gossar, vinden drar sig till förlig», ropade gubben med sin vanliga kommandoton, utan att lemna ett svar på sonens halfva fråga.

«Det är vår lycka», fortfor denne i det han efterkom befallningen; «jag har alltid tyckt att vår jakt går bäst för slörhän».

«Det är vår olycka», invände den gamle; «ty om vi möta tullslupen, hafva vi desto svårare att vända om till Långö-sund».

«Hvad skymtar der så hvitt mellan träden på udden?» utbrast gossen nu, i det han med spända ögon såg ditåt och tycktes glömma allt annat.

«Det är den gamla björken, som sticker fram mellan tallarna och glänser mot morgonrodnaden. Akta dig, gosse, att se spöken på ljusa dagen», svarade i en lugn, men nästan förebrående ton den gamle, som i första ögonblicket studsat vid ynglingens utrop.

Antingen nu fadrens milda tillrättavisning eller det afgörande momentets närhet verkade på gossen; men samtalet fortsattes icke mer af honom, och den gamle var för mycket sysselsatt med beräkningar och väntan, för att bry sig om att upptaga dess tråd ånyo.

Några stunder af en orolig spänning förflöto. Man kom udden så nära, att bränningen mot strandklipporna ej mer blott sågs, utan äfven tydligen kunde höras. Intet segel syntes, och endast en skara måsar utbredde sina hvita vingar öfver hällarna och vågen. Jakten flög i kapp med stormen. Ändteligen strök den som en blixt förbi den skumhöljda udden och vände redan liksom segrande inåt fjärden.

Då visade sig rörliga ljusa strimmor mellan träden på en nära belägen holme, och straxt derpå hoppade på mindre än ett halft kanonskotts afstånd den fruktade slupen fram i sundet och beherrskade passagen. Ett gladt sorl mellan afbrutna kommando-ord hördes från den, och signalflaggen sväfvade upp mot toppen af dess mast.

Vår gamle vän hade i samma stund kastat om sin jakt och låg redan med svällda segel ut förbi udden. Solen gick nu upp ur hafvet i hela glansen af sin höstliga rodnad och bildade en bakgrund af lugn och skönhet till de scener, som höllo på att utveckla sig.

Ett skarpt skott från tullslupen, hvars kula tog vatten några famnar akter om den lilla jakten, förklarade och gaf vigt åt flaggens mening, i det ögonblick, då gubben åter passerat den klippiga udden, och de båda fartygen af den skulle för en handvändning undanskymmas för hvarandra.

«Klar att ge akt på slupen, gosse»! ropade den gamle, som med oafvänd blick fixerade udden af den förr omtalta, på ett godt afstånd från land liggande höga klippan, öfver hvilken han hoppades kunna ligga upp mot vinden.

«Klar att ge akt», svarade ynglingen; «slupen syns redan; nu klarerar han udden, han går med refvadt bomsegel, han skjuter god fart».

«Styfva gaffeln»! kommenderade den gamle, «vinden knappar af så mycket den hinner. Kränger slupen»? frågade han vidare.

«Han släpper ut sin ref», svarade gossen, «han reder sig godt, jag tror vi icke vinna mycket».

«Kapa joll-linan», befallte gubben åter; «vi hade kunnat låta bli att sticka ut jollen åter, för-ut, så hade vi haft den i behåll. Huru ligger slupen upp i vinden»?

«Hans bomsegel står bra, men hans klyfvare lefver förr än vår», svarade gossen; «han kan ej gå öfverom klippan med denna kurs; han kan taga farväl af oss, min far, vi gå lätt öfver udden, se'n jullen kom bort. Vi vinna. — Hvad? nu vänder han rakt på oss, — båda hans segel lefva». —

Ett skarpt skott dundrade från slupen i detsamma och en svärm drufhagel flög hvinande kring den lilla

jakten. Som en i flygten träffad fågel redlöst fäller vingen, sjönk bomseglet på det flyende fartyget tillsamman; ett skrot hade träffat gaffel-nocken och afslagit tåget hvaraf den hölls uppe.

Den käcke ynglingen kastade i ett ögonblick loss ändan på däck, och flög som en pil upp i masten.

«Stick bly i min skälbössa», sade gubben med mycket lugn till den andre, och höll tillika skutan upp mot vinden, så mycket han kunde, för att underlätta gossens arbete i masttoppen.

Medan vår gamle vän med sitt fartyg befann sig i denna vådliga ställning, rådde ombord på slupen ett allmänt jubel. Man hade genast varseblifvit och beräknat hela den fördel det lyckade skottet medförde, i det flyktingen hindrades att gå öfver udden och kanske till och med kunde uppseglas, innan han hunne i ordning ställa den skadade gaffeln, och glädjen öfver denna första seger framlockade, i samma stund seglet föll, punschbuteljen och glaset till en tur kring laget.

«En skål för mitt skott och för mera vind i dina segel, min bror», ropade löjtnanten, som stod vid förnickan och nu emottog det fulla glaset, till en vän och embetskamrat, som skötte rodret; «fäll, fäll! vi skola segla upp gynnarn innan han blir klar igen, se hur han drifver ned».

«Den fördömda engeln der i toppen», svarade denne, «blir färdig, förr än vi tro. Se han klifver ned redan. Öfver udden låta de bli att gå likväl».

«Fan i mig», ropade löjtnanten, «står icke hans bomsegel åter lika grant som förut. Om han blott velat

hålla sig några minuter oklar än. Men jag slår vad, att jag skjuter honom sank, då vi komma i smulare vatten, lä om klippan båda».

«Hållet, på en rykande bål i land», inföll den andre, «låt ladda nickan med kula, och försök»!

De mordiska tillrustningarne gjordes. Emellertid höllo de båda fartygen, det förföljande och det förföljda, upp mot klippan, på ett afstånd från hvarandra, som hvarken tycktes ökas eller minskas. För hvarje gång lurendrejarens jakt höjde sig på toppen af någon våg, syntes den så nära, att man om bord på slupen nästan varit frestad att ropa honom an. Löjtnanten betraktade tigande skådespelet; ändteligen utbrast han liksom vaknad ur en dröm: «Finns det en skönare syn i naturen, än ett ädelt fartyg i stormen, det må heta skepp, brigg eller jakt? Se den lilla båten, huru den lätt som en svan dyker ned i bråddjupet af vågen och stiger upp igen, utan att en droppa vatten tynger de hvita vingarna. Och stormilen hviner och hafsskummet yr, och den böjer sin sida ned, liksom uppgifvande hoppet om motstånd och längtande att byta lifvets strider mot hvilan och döden; och nästa ögonblick står den högrest upp igen och glänser mot solen. Ett ädelt fartyg, som genom sig sjelft är fridlyst för storm och haf, borde vara det för hvarje annan makt, och dess besättning vara fredad som man är det i en kyrka. Jag ville vara om bord hos honom derborta för att få betrakta vår slup». —

«Du ångrar väl icke ditt vad»? inföll i en temmeligen kontrasterande stil hans vän.

«Jag ångrar hvarken detta eller något annat, som jag hållit», återtog den andre; «men mig gör det ondt om dessa arma djeflar, dem vi jaga som vilddjur från strand till strand och sund till sund; de äro dock menniskor och våga lif och blod och tåla köld och väta för en bit hårdt bröd åt sig och de sina. Jag ville hellre sitta i lä om denna klippa och meta aborrar, som jag i min barndom ofta gjorde, än nu kasta min nickas harpun i den sköna hvalfisken, som simmar der framför oss».

«Du skall sannolikt slippa att göra det», anmärkte den andre: «det är ej så lätt att träffa honom med en kula nu, som med hela svärmen i ons. — Han går under klippan re'n; ge akt, och säg till hur du vill, att det skall styras!»

Kanonen var laddad; löjtnanten fattade luntan och intog sin plats. Ehuru lurendrejarens jakt snarare vann, än förlorade i fart på den lugna sjön lä om klippan, tycktes dock de båda fartygen komma hvarandra närmare, i den mån de mellan dem hvälfvande vågornas höjd minskades, och snart vände sig för hvarje öga osäkerheten af vadet på styrmannens sida.

Nu nådde äfven slupen den jemna vattenytan. Den afvaktade stunden var inne; några hastigt gifna och hastigt verkställda kommando-ord fixerade kursen. En dödstystnad rådde bland besättningen om bord. Man drog knappt andan, man röjde lif blott genom de blickar, fulla af orolig väntan, dem man mellan segel, tåg och mast, hvarhelst en öppning fanns, sände efter den

flyende jakten. Nu kunde skottet icke fela. Löjtnanten höjde luntan. —

I samma ögonblick fläktade ett glest rökmoln kring lurendrejarens båt, en knappt hörbar smäll följde detta, och dess verkan var i detsamma spord på slupen; ty med fälld hand och sjunket hufvud neddignade löjtnanten i famnen på den matros, som laddat kanonen. Hans anlete var blodstänkt, ett fint lod hade krossat hans panna.

Under den allmänna bestörtning, som denna händelse väckte bland besättningen på slupen, och som för några minuter förlamade hvarje dess åtgärd, flög lurendrejarens jakt med säker kosa in i den öppna sjön, och framsväfvade som förut, omkringstänkt af skum och svallsjöar, på de höga vågorna. Den gamle stod med sin vanliga köld och trygghet vid rodret. Sällsamheten af de tilldragelser, som redan inträffat, och vådan af dem, som hotade, hade närmat de båda skotskötarena till hvarandra och brutit den tystnad de för en lång stund iakttagit.

«Han fick sin lön», började ynglingen, som vi redan känne; «kulan var stöpt af min bror, och det rigtades med hans öga denna gång».

«Ett sådant skott skjuts en gång i mannaminne», sade den andre. «Du såg att han föll?»

«Han föll, och det ingen stund för tidigt. Luntan låg på kanonen redan; vi voro sålda åt döden, ty han hade ej kunnat skjuta bom i lugnet nu, om han hunnit tända an».

«De tycktes», återtog den andre, «ge slupen åt vind

och våg i början, nu styra de efter oss igen. De lära ej ärna ge köp med sig för detta pris».

«De kunna göra, som de behaga», utlät sig ynglingen; «om de tycka om att segla för ro skull, så hafva de hafvet öppet. Oss låta de väl bli att fånga, se'n vi en gång fingo förspränget och äro ute på argare vatten, der deras nicka icke mer båtar dem. — Men hvad i all verlden är detta!»

«Till skoten, gossar, klara att vända», ropade den gamle. Redan förut var jakten kastad upp i vind och höll på att fånga väder med focken. Det var denna oförmodade vändning, som förvånade ynglingen och aftvang honom ett rop af förundran.

Så snart han fullgjort sin tjenst och hemtat sig från den första öfverraskningen, kastade han en blick öfver omgifningarne, för att upptäcka orsaken till allt detta. Det dröjde ej länge, innan den låg klar för honom; ty tätt framför udden af Lång-ön, såg han den andra tullslupen, som med stora segel flög ut mot sjön och, gynnad af vinden, tog haf och kurs af hans fader.

Det försök den gamle, hvars vaksamma öga genast upptäckt förhållandet, nu gjorde, att med en hastig manöver vinna lofven af den eftersättande slupen, och sålunda komma ur sin vådliga ställning mellan båda, ägde så liten rimlighet att lyckas, att man kunnat kalla det en ansträngning af den yttersta förtviflan, om förtviflan ej i hvad läge som helst varit främmande för gubbens lugna och fasta sinne. Dess framgång berodde på en fullkomlig oskicklighet hos slupens styrman att begagna fördelarne af sitt läge, hvilken man i intet afseende

kunde förutsätta. Derföre så snart den gamle såg slupen vända och taga den kurs, som var lämplig att tillintetgöra hans afsigt, kastade han i ögonblicket om jakten åter och låg snart med bogen rakt mot land.

«Han sätter gods och skuta på Lång-ön», hviskade förgasten med bleka läppar till vår yngling, «det går nog svår sjö och det är stenigt utanför stranden. Törna vi i förtid, så är det förbi med oss».

«Tag din själ i din hand», svarade den andre; «han vill ge dem hvarken last eller skrof; han styr på Långöref och söker sundet».

«Han är en sjelfspilling, om han det gör; bed honom sätta på land och låta oss börja vräka ut lasten medan tid är».

«Ser du honom»? sade gossen.

«Tyst, tyst, han hör oss»! svarade den andre och sjönk, med ögat magnetiskt hängande vid den gamles, i en passiv resignation, utan tankar och utan ord.

Den gamle lurendrejarens anlete var, från det ögonblick då han vände båten inåt, ljusare, bestämdare och liksom förädladt. Med den nerv, som tillhör lifvet i dess friskaste uppenbarelse, förmälde sig deri den egna förklaring, som hos fasta karakterer, vid deras skilsmessa från jorden, på en gång förebådar och välkomnar döden. Det är svårt att säga, om i den blick, han långsamt förde öfver rymden, låg en tjusning af faran, eller ett farväl till hans barndomsvänner, holmarna, hafvet och stormen. Inom få sekunder var dock hvarje blandadt uttryck försvunnet från hans anlete, och qvar stod kraften allena, lugn, stridsfärdig och verksam.

Det var nu, i denna stund, då gubbens blick, som lik en rof-fågels sväfvat mellan det skumhöljda refvets hällar och afgrunder, slog ned på en punkt deraf och hvilade öfver sitt byte, och då hvarje hans egen och hans fartygs rörelse, som om de utgjort en enda sammanvuxen organisk helhet, trälade under denna blick, när han uppmärksammades af de båda ynglingarne, och sig sjelf omedvetet förstelnade deras samtal och planer.

Från denna minut var tystnaden om bord ovilkorlig. Den afgörande stunden emottogs utan en suck, ett ljud. Jakten, hvars oförminskade segel stormen fyllde, flög lätt och lydigt fram mot refvet, och snart reste den sig på toppen af den våg, hvars mäktiga massa nästa sekund skulle, bruten till ett fint skum, spridas och förstöras, såsom om den aldrig varit. Under den låg det svarta svalget öppnadt, liksom för att emottaga det rof, som klippornas jättetänder krossat. Nu störtade jakten ned från sin höjd. En stark stöt och en uthållen rifning mot sidan hejdade dess fart och tillkännagaf dess våda. Det ädla fartyget, öfverhöljdt af fradga, skälfde som en träffad hind under inflytelsen af det vredgade elementet, och en rik stråle vatten bröt in genom remnan i dess bog. Då svällde det darrande seglet igen, en fin och blixtsnäll böjning väjde undan närmaste hällkant, en lätt rispning blott ännu, och vid nästa våg, som svällde under fartygets köl, steg det åter segrande upp, med refvet akter-ut och sin trygga kurs sträckt mot mynningen af det djupa, lugna sundet.

Eldsvådan.

En skolhistoria.

I.

Denna korta historia, som kommer att beskrifva hvarken märkvärdiga personer eller händelser, utan ett simpelt upptåg af några skolgossar, ett äkta så kalladt skolpojksstreck, fordrar dock en liten utflygt, såsom inledning.

Det är nemligen af vigt att erinra, att den skola, ur hvilken vi hemta våra hjeltar, låg icke i en grann stad eller stor stad, der en så liten republik, som en rector med hundrade skolgossar omkring sig, knappast af någon varit känd ens till det geographiska läget; utan tvärtom i en småstad, der den kunde ställa upp en tiondedel af folkmängden, om det gällde att höra och se; der skolhuset höjde sig öfver de andra, som en magister öfver sin klass, och der en vanlig sekunda-pilt, då han någon vacker sommardag fick stryk för öppna

fönster, kunde utbasuna sin olycka till alla fyra tullportarne på en gång.

Att i en sådan stad en korporation af hundrade öfverdådiga sällar, hållande tillsamman i lust och nöd, skulle äga vigt och värde, var naturligt. Nästan till hvarje gård sträckte den sina grenar, visste allt, deltog i allt, försökte allt. Väl voro klubban i lärarnes lådor och rektors statsperuk, den han nästan aldrig anlade utan i vredesmod, auktoriteter, som kunde komma bloden att stelna, då de visade sig, men detta skedde likaså litet alla timmar af dagen, som alla dagar i veckan. De snabba minuterna från klockan elfva till två, stunderna från fem och in mot natten se'n i oändlighet, de lediga onsdags- och lördags-eftermiddagarna och söndagarna, som kunde komma en att glömma både läxa och rygg, alla dessa voro solskenstider inom skolans horisont, flyktiga, dyra och derför begagnade.

Det var då, medan riset låg fängsladt inom lås och peruken prydde sin saktmodigare hvardags-stock på rektorns bokhylla, som alla dessa löjen logos, dessa strider utkämpades, dessa upptåg speltes, hvilka i sitt öfverdåd äggade så mången borgares sediga pulsar till skening och fyllde så många fönster med stundom leende, stundom bistra anleten.

Man kan icke neka att leken någongång blef för allvarsam, allvaret för öfvermodigt, äfvensom att man vid alla företag såg för mycket på egen glädje, för att tänka på andras fred och rolighet. Så kunde t. ex., efter någon strängare anklagelse för oordningar på gatan, herr stadsfiskalen en vacker morgon anträffa sin gamla

familje-kur fastbunden vid heders-stolpen på torget, liksom af välmenad omsorg för hans beqvämlighet, borgmästaren finna en förfärlig anklagelse och dödsdom öfver sig och magistraten uppspikad på rådhusets dörr, och sjelfva rektor, som om aftonen sett sin gamla häst gå skrapad och hvit in i stallet, morgonen derpå få den rödmålad för sin släda.

Men dylika spratt, om de än gåfvo anledning till förargelse, utplånades snart af andra, som blott påkallade skratt; och då dessutom hvarje förolämpad, hvad ögonblick som helst han gick förbi skolan, kunde inbilla sig höra den af honom angifnes klagorop, och sålunda hugnas, slog förtrytelsen aldrig djupa och utspridda rötter. Tvärtom var skolan älskad af staden, ja oumbärlig för den, på samma sätt som för de gamle i familjen den yra son- eller dottersonen, som hundrade gånger gör förtret, hundrade gånger får bannor, och tusende gånger beundras och smekes. —

Det var eftermiddagen af en skön höstdag i början af Oktober. Luften var kulen, men solen sken klar och vinden var stilla. En af årets märkvärdigare händelser hade sysselsatt skolan. Om middagen nemligen, just då rektor rest sig upp från stolen för att sluta, hade hela klassen rusat upp och med den vanliga skrapningen i golfvet supplicerat lof för att insätta dubbla fönsterna. Hvarje höst skulle en half dags ledighet unnas gossarna för detta ändamål; den hade äfven nu blifvit gifven med alla tillhörande förbud eller pluggar, som voro: att ej spräcka rutor, att ej skrika och stampa, att ej skrämma böndernas hästar, att ej öknämna folk på gatorna —

en rad af pluggar, så lång, att rektors spanska rö föga nog på en half dag kunnat inkila dem ens i det mjukaste minne.

Fönsterna voro redan insatta, tiden lång innan qvällen, och hela den lediga skaran samlad utanför tullen på en vidsträckt äng, skådeplatsen för förra afdelningen af denna sannfärdiga berättelse.

Denna gång lekte gossarna soldater, exercerade, skyldrade, gjorde marscher och evolutioner, alldeles som de sett de i staden förlagda rekryterna göra våren förut. Sannolikt hade dessa deras öfningar fått passera obemärkta såsom många dylika tillförene, åtminstone ej blifvit omnämnda här med historisk noggrannhet, om ej ödet, som ofta roar sig att göra ett träd af ett kastadt frökorn, fogat så, att en af de minsta bytingarna i skolan, en räkneklassist, tagit sig orådet före att förlöpa fanan.

Så ringa var början. Gossen stod vid armén såsom trumslagare och hade anseende för sina viga armar. Också hade han hittills varit oförvitelig, men nu då höstkylan, oaktadt solskenet, började besvära hans händer, gaf han, såsom han sjelf i förtroende sade till en af kamraterna, «fan åt hela tjensten», passade på en hvilostund, deserterade och gömde sig i en skogsbacke nära ängen.

Ingen märkte det; man hvilade en stund och kommenderade sedan åter i gevär. Generalen, en crachanerad spelorre ur rektors klass, tog gravitetiskt in sin plats och lät truppen defilera förbi. Gardet af rektorister och konrektorister, skolans heroer, en rangkår

med dubbel grad äfven för den simpla soldaten, paraderade förbi med oklanderlig ordning, och skördade en bifallsvink af generalens hand. Men nu skulle linieregementet bryta upp. De små soldaterna stodo väntande och blåste så mycket de vågade i sina frusna händer. Ändteligen ljöd kommando-ropet: «framåt marsch»!

En allmän rättning öfverfor lederna, hvarje ansigte fick ett modigare utseende, fötterna höjdes, musiken föll in; men — pipan allena, ty trumman låg Gud vet hvar med sin trumslagare. I ögonblicket kommenderades halt, det blef undersökning, öfversten fick en allvarsam skrapa, en kompani-chef arresterades, och gardister skickades i flere riktningar ut efter desertören, som någon trodde sig hafva sett gå emot skogsbacken.

Det dröjde ej länge, förrän man såg rymmaren gripen och framförd. Man höll krigsrätt, omständigheterna voro klara, han dömdes till gatlopp.

Aldrig hade en sådan dom ännu drabbat någon under strängare väderlek. Om vårarna sprang man gatlopp med jackan på, men jackorna voro då tunna och af sommartyg; nu såg enhvar tydligt att inga björkqvistar, om man än spetsade dem till spjut, skulle kunna genomtränga vår trumslagares vallmans-pansar. Reglementet stadgade ingenting visst i detta fall; man började ropa: «tröjan bort»!

Med detsamma var signalen gifven till ordvexling. «Tag icke tröjan af mig», skrek delinqventen och stötte undan handen på en korporal, som visade sig färdig att betjena honom i detta afseende, «det har ingen sprungit bar förut».

«Mumlar han?» frågade generalen med handen i sidan.

«Låt honom ha tröjan på, gardisterna ha skurit för grofva ris», ropade flere jägare på en gång.

«Du har förlupit tjensten, min gosse»? sade generalen och tog delinqventen i hakan.

«Ja, herr general», inföll en gardist, «skona honom icke; slippa jägarena stryk, så kan ingen hålla dem vid fanan».

«Vi äro karlar för oss sjelfva, vi kunna exercera så väl som gardet, oss behöfver man ej rida på beständigt», knorrade jägarena häftigt uppbragta.

«Duger jag icke åt dem med tröjan på», sade med ett spotskt smålöje vår lilla trumslagare, uppsporrad af det medhåll han röjde, «så har jag för godt skinn att vara deras trumma». Vid dessa ord tog han sin verkliga trumma från marken, färdig att gå.

I och med detsamma hade myteriet bland jägarena blifvit allmänt; de redan höjda käpparna kastades bort och lederna söndrades helt och hållet; man brummade och vredgades.

Generalen var i den största förlägenhet, och hela hans anseende nära att gå under. Straffa kunde han icke alla, och att förlåta var omöjligt. Han tog det parti att förklara hela jägare-regementet upplöst och — här gaf han sin röst all den styrka han kunde — «hvarje soldat i detsamma för en förrädare och fiende, utom lag och pardon».

Med dessa ord steg han fram, tog regements-fanan ur underofficerens hand, kommenderade gardet i gevär och lät det med fälld bajonett spränga in på de bestörta

bytingarna, som, glömmande hela sitt militäriska anseende och den vanliga farten vid hastig marche, ilade med skri åt skillda håll på ängen.

Sålunda var endrägten försvunnen inom korpsen. De äldre fortsatte sin exercis; de yngre hade efter flykten samlat sig i ett aflägset hörn af ängen och syntes rådslå.

Men utan tvifvel var, såsom redan antogs, denna gossarnas söndring inledd af ödet, som denna gång ville göra väsende af deras fönster-insättnings-högtid och sammanknyta deras lek med verkligheten, och detta på ett rätt allvarsamt sätt. Ty hade både äldre och yngre fortfarit att exercera tillsamman, och de små revoltörerna icke öfverlemnats åt sin egen vishet och uppfinningsgåfva, så hade väl aldrig en sådan lek blifvit uppspunnen, som den vi snart vilja beskrifva, en lek, som först kostade ett oskyldigt kreatur lifvet, sedan sånär hade skaffat en hedervärd borgare gallfeber, sist — men låtom händelserna sjelfva sqvallra ur skolan.

Jägarena rådslogo, men hvad de rådslogo om, kunde på en lång stund fattas hvarken af dem sjelfva, eller någon annan. Man tyckte sig höra blott det ojemna sorlet af en svärm getingar, som blifvit retade och nu sökte ett föremål att stinga.

Länge fortfor detta brummande, och då man ändteligen kom till begripliga ord och vidare började förstå hvarandra, var resultatet af öfverläggningen ännu långt borta. Såsom vanligen händer dylika rådsherrar, stannade man vid ett beslut helt olika det, hvartill öfverläggningen tycktes leda, och då förtrytelsen, stoltheten

och hämdkänslan just höllo på att få exercisen börjad ånyo, var det en på orten allmänt känd, året förut med hela sitt anhang gripen, af gossarna under namn af Svarta Gustaf beundrad röfvare, hvars minne tillvägabragte något helt annat, än en exercis.

De första artikulerade ljud, som, lika verldar ur chaos eller klippor ur ett sjudande haf, uppdukade ur det ursprungliga virrvarret af röster, voro de enkla orden: «Ja, ja»! och «nej, nej»! på hvilka inom kort följde ett med sådan styrka uttaladt allmänt «tyst»! att stormen föll som för ett dråpslag.

Nu först började längre sträckor af fast land skönjas i det lugnade hafvet, eller att tala utan liknelser, nu började man kunna urskilja meningar och ord. «Åh hå», skrek den lilla trumslagaren, som genast begagnade stillheten och som väl den förutan ryckt fram med sitt andragande, «mig låta de bli att värfva härnäst. Jag vet nog att gardisterna gerna skulle se mig spänna mitt eget skinn på trumman; men man är ingen narr heller, man kan leka för sig sjelf».

«Det kunna vi», föll en veteran in; «vi äro flere än gardisterna och general få vi nog».

«Jag vill trotsa deras trumslagare i hvirfveln, fast han är sergeant», ropade vår lilla kund och var blodröd i ansigtet af harm och ifver.

«Nej, gossar», anmärkte åter en fin politikus i kretsen, «vi gå bort härifrån och låta gardisterna bli qvar; herr Gyllendeg klagar visst för rektor att vi åter trampat ned gräset på hans äng och skrämt hans får».

«Huru skall han få veta det?» anmärkte veteranen buttert.

«Veta det», inföll politikern, «gamla vallgumman på prestgården gick nyss här förbi och hytte med sin krycka åt oss från landsvägen; jag såg det och vi få akta oss i morgon».

«Det är detsamma», sade veteranen, «om vi gå eller ej; vi ha varit här ändå».

«Och behöfva ej vara sämre än gardisterna», skrek trumslagaren.

«Och låta dem tro att vi varit rädda för dem»! fortsatte en liten soldat med lyftad näsa.

«Ja, vi välja officerare», ljödo flera röster; «hvem blir general»?

Innan denna fråga hann besvaras, tilldrog sig en händelse, som gjorde ett svar onödigt. Den korps af marcherande, som nyss blott i förbigående nämndes, nemligen vår obekante herr Gyllendegs fårhjord, hade undan jägarenas oerhörda språng och stoj dragit sig till den sida af ängen, der gardisterna stannat qvar och lofvade ett lugnare grannskap. Men nu gjorde gardet, under sin fortsatta exercis, en häftigare evolution, hvars hotande anbrott den idylliska armén icke fann godt att afbida. I den skyndsammaste reträtt med sin anförare, en stor, svart, karlavulen spanjor i spetsen, störtade korpsen mot jägarenas sida.

Dessa, som nu sågo sin egen nyss ådagalagda tapperhet så fullkomligt härmad, hade blott ögon för reträtten, tills att en af dem, på närmare håll betraktande de flyendes general och träffande i honom en lik-

het, som snart skulle allmänt erkännas, sträckte ut sin hand, pekade, skrattade och skrek: «gossar, gossar, ser ni Svarta Gustaf»!

«Och hela hans röfvarband»! ropade en annan, af hjertat besannande identiteten.

«Låt oss knipa karnaljerna och arrestera dem»! skallade nu från alla sidor. Det behöfdes ej mer.

Med den häftighet, som åtföljer inspirationen, — och inspirerad var de nya ordningsmännernas ifver för nejdens säkerhet och fridstörarenas utrotande — glömde man hämnd och exercis och hastade fram mot röfvartruppen, för att gripa hvem helst man öfverkom.

Detta var dock ingalunda så lätt verkställdt, som ärnadt, och man såg sig snart tvungen att taga förståndet med i leken. Nu uppspanns en krigslist; ett hål öppnades i gärdet, som stötte till en annan mindre äng, och röfvarskaran ringades och drefs med försigtighet in på den trånga ängen, hvarest alla försök att undkomma sedermera blefvo fruktlösa. Sålunda såg man innan kort den ena efter den andra af den förföljda och förspridda hopens medlemmar gripas, och dessa menlösa våldsverkare, som väl aldrig plundrat någon annan vandringsman än bäcken, eller någon annan bofast än tufvan, släpades nu, under förebråelser och hot af deras vakter, i ett svårt fängelse.

Redan var skocken till största delen inpackad i en lada och bevakad der; namn, för hvilka nejden i åratal bäfvat, hade man här sett spaka och handterliga som får; men en fanns qvar, som äfven nu i sin fyrbenta och fromma förklädning hotade att försvara sitt fordna

rykte; det var anföraren sjelf, den förfärlige Svarta Gustaf. Särskilda gånger hade man gjort försök att omringa honom; likaså ofta hade ringen blifvit bruten. Det fanns ingen bland de små sbirrerne, med något anspråk på mod, som icke stått både på fot och hufvud för denna Mazarino; till och med vår lilla trumslagare hade varit framme och fått en stor bula instångad i sin messingstrumma och en sur min i sitt glada anlete. Nu hade anfallen upphört, man hemtade andan och betraktade hvarandra. Sbirrerne hade dragit en linie framför ett hörn af ängen; Mazarino stod der inom, beredd till försvar.

«Ja, der står han nu»! sade en alnshög korporal till vår trumslagare och pekade med handen mot den fruktade vederparten.

«Ja, der står han»! svarade den tilltalade.

«Du är en stackare», anmärkte korporalen helt lugnt.

«Du är en stackare sjelf»! svarade trumslagaren och höjde sin embetskäpp färdig att trumma till på kamratens skinn.

«Hvarföre höll du icke fast honom då han kom, utan vände trumman emot och lät honom slippa undan?»

«Hvarföre? derföre att du är dum och vi alla, som tro att Svarta Gustaf låter ta sig med händerna, som en killing; jag har sagt att han skall fångas med snara». Med dessa ord tycktes förtrytelsen ingifvit honom en idé, hvarigenom han på en gång ville taga hämnd på röfvaren och nedtysta korporalen. Han löste af sig sin trumma, tog det snöre, hvari han bar den, och gjorde en löpsnara.

Utan att vexla vidare ord gick han härpå till det tilltäppta hålet i gärdesgården och öppnade det åter. Här fäste han nu snaran så försåtligt, att Svarta Gustaf, om han gjorde försök att komma igenom, nödvändigt på detta ställe skulle finna sin galge. Då detta var gjordt, kom han tillbaka, hängde sin trumma på en knapp i tröjan, tog käpparna, gick rakt fram mot sin fyrbenta fiende och gaf till en sådan sats hvirflar, att denne, ovan vid en dylik krigsmusik, behöft åtta fötter för att hinna undan något när så fort, som han tycktes önska.

Hittills hade de öfriga kamraterna blott varit åskådare af trumslagarens manöver; men nu, då de sågo fienden stadd på full reträtt, föllo de till med ett härskri, såsom om det gällt att störta Jerikos murar.

Svarta Gustaf sprang icke mer, han flög, och detta tyvärr till sin egen olycka. Ty knappt hade han blifvit varse öppningen, genom hvilken han inkommit i detta trångmål, förrän han rigtade sin kosa dit och störtade med full fart i snaran. De första af de eftersättande jägarena, som hoppade öfver gärdet, ibland dem vår käcke trumslagare, hunno se sin stolta fånges sista lifsryckningar; han var strypt.

Och nu nödgas vi gå litet tillbaka i tiden, för att göra bekantskap med en man, hvars fruktade anblick snart skall öka förskräckelsen i detta tragiska uppträde.

Vi hafva redan tillförene haft tillfälle omnämna stadens hedervärda bagare, herr Gyllendeg, och ville önska blott, att han för läsaren vore lika bekant, som för hvarje person på två, tre mils väg omkring hans skylt.

Herr Gyllendeg hade redan hunnit öfver sitt sextionde år och hans hår var grått af ålder, ej blott af mjöl. I fyratio år hade han varit bagare på orten, och han älskade att inblanda i sitt tal denna sin berömmelse. Folket påstod honom vara stenrik, och säkert var att han icke saknat bröd. Aldrig kunde väl den jul-kusa, han i sin ungdom bakade som mästerstycke, och i anledning hvaraf han trodde sig skapad till mycket mer än bagare i en småstad, aldrig kunde väl den i fyllighet, mjellhet och glans mäta sig med sin fader och upphofsman. Sitt goda hull, som i öfrigt var det mest imposanta i hans väsende, hade han småningom skaffat sig genom — «bekymmer och förargelser». Läsaren förvånas; men hans eget påstående var, att sådana utgjorde hans dagliga kost. Onekligt är, att de tjenade honom till retningsmedel för appetiten, och derföre, så ofta han ville göra sig en rätt god måltid, eller eljest kände olust och äckel, gick han på förhand ned i sin verkstad och tog sig en förargelse.

Nu på gamla dagar hade vanan blifvit en ovana hos honom; han kunde knappast lefva en timma utan att styrka sig med en förtret, och folket kallade honom trätgirig och knarrig, emedan han alltid, så ofta han kom öfver en dylik, plägade yttra sitt hjertas tillfredsställelse medelst brummande och ovett. Några gånger om året bestodos honom ordenteliga förargelse-kalas, då han aldrig underlät att verkligen berusa sig; sådana kalas gåfvo honom skolgossarna, då de trampade hans äng eller kastade på hans skylt. — Men det vore obarmhertigt att med mindre allvar omnämna en gammal man

och borgare af herr Gyllendegs qvalitet, och vi vilja derföre med all respekt tillägga blott detta, att herr Gyllendeg alltid regelbundet besökte kyrkan, alltid kastade sin slant i håfven så hårdt, att den ljöd som tvenne, aldrig svor, utan i yttersta förbittring, och äfven då blott vid sitt handtverks arffiender: twiskinn och brända bullar, och för öfrigt med den modesti bar sin stora förmögenhet, att han alltid kallade sig fattig, förföljd och ensam i verlden.

Ungefär vid den tid gossarna började sina arresteringar på ängen, slöt herr Gyllendeg sin middagslur och gick till sin verkstad. Han hade nu nog länge försmäktat af lugn, för att längta till denna sin helsoorts upplifvande strider. Också hörde man tydligt hans andedrägt svälla och såg hans näsborrar vidga sig, då han nalkades dörren. Man fann att han kände lukten af någon harm.

«Gud bevare mig», sade han genast vid sitt inträde och fäste sitt öga på sin förnämsta och enda gesäll, en gammal piga i huset, «Gud bevare mig, Susanna, hvad du är sotig i ansigtet. Det ser ut, som du ej skulle handterat ugnen förr, menniska. Hvad menar du folket skall säga? Herr Gyllendegs kringlor, säga de nu, äro gulare af russakor än af saffran, säga de, — bevare mig fattige man för den landsplågan — snart skall det heta att hans limpor äro brunare af Susannas fingrar än af sirap. Huru är det med skorporna? På landsvägen kommer jag med er till slut; ja, dit kommer jag för din efterlåtenhet, Susanna. Gäser skorpdegen, säger jag; man kan då akta mig värdig ett svar. Gäser den?

hvarför icke lika gerna bland isbitarna i stadskällaren? Jag får taga till tiggarstafven för din skull, menniska. Så! nu bränner du upp hela ugnen med knallar! Har du ej näsa, kreatur, att känna lukten af brändt?»

På denna punkt hade herr Gyllendeg redan nått en god ställning och började känna igen sig i sitt element, ungefär som den halfdöda fisken, då den en stund fått förfriska sig i vatten, småningom upplifvas och pröfvar sina krafter. Herr Gyllendeg hade, att icke lemna liknelsen, just nu vändt ryggen upp och begynt spela med sina fenor; dock i full simning befann han sig ännu på långt när icke.

Under allt detta fortsatte den gamla Susanna sitt arbete och gick sin väg fram utan ringaste tecken till störing eller förtrytelse. Tvärtom syntes hon med medvetslöst nöje förnimma sin herres och mästares närvaro, och såsom hon ansåg sina limpor först då äga full glans och gräddning, när de fått den sista strykningen med ägghvita och socker, så tycktes hon äfven hålla sina gerningar ofärdiga ända till dess de af herr Gyllendeg lackerades med smädeord och klander. Det var väl af detta skäl, hon icke svarade ett ord på mästarens kommentarier, hvilka han fortsatte oafbrutet i samma riktning, men blott med stigande kraft.

«Bah», fortfor han, «här är sand i rågmjölet, så att det kan fila fingrarna af en. Du har sutit öfver mälden, Susanna, och tiger och säger ej till derom. Mättat har jag menniskor i fyratio år, men ännu har ingen sagt, att jag gifvit honom sten att äta i stället för bröd. Och här är os inne». — Nu höjde han näsan upp och vädra-

de med kännare-min. — «Du har skjutit os här, odjur, och vill taga lifvet af dig sjelf och andra. Jag törs sällan komma in i min verkstad mer; harm och förtret möta mig hvart jag skådar omkring mig här. Och den der smulan hvetmjöl har du tagit in att värmas? Det blir en deg deraf att mätta dina kattor med, men ingen annan. Jag har gått i kyrkan och bedt vår Herre upplysa dig, ugnskrapa; men du har ditt eget hufvud — bevara mig Gud, här är ett os, att det ordentligt susar i mina öron. Jag ser saffranskringlorna ligga här ännu; har ingen varit efter dem från prestgården, Susanna? jag kan dock aktas värdig ett svar». — —

Här blef han afbruten af en gäll messingsstämma, spelad af den gamla vallgumman, som redan en stund obemärkt stått vid dörren och väntat att få falla in.

«Visst har någon varit efter dem och det är jag sjelf», sade hon, «men hvem får här ett ord med? Gud bevare mig, aldrig har jag förr varit osynlig och icke är jag bland blinda heller. Väl har jag sett mycket i verlden, men ingenstädes ett sådant regemente, som det ni för, herr Gyllendeg. Ni borde dock frukta Gud, och verldslig höghet är ej evig».

Nu lät hon narra sig af sitt fromma sinne att draga en suck och snyfta några gånger, hvarföre herr Gyllendeg, som jemnt hunnit sansa sig för hennes närvaro, ehuru icke för hennes uppbyggliga föreställningar, fick ordet och fortsatte efter en lätt nickning:

«Så, så, ni är här efter kringlorna, mor, och orkar allt lefva ännu i er uselhet! Ja, ja, sorg och bekymmer räcka till, mor, — Sanna, förderfliga sprakved! nu

släpper du ut all värma igen — jag ville säga, mor, att bekymmer och förargelse är, som ni ser, min dagliga kost, och slutet på allt blir tiggarstafven».

«Häda icke, herr Gyllendeg», vidtog gumman åter, «det är ogudaktigt af er att tala så. Har icke vår Herre gifvit er nog af denna verldens rikedom och storhet, fyllt era lårar och låtit er nära bli rådman i staden. Hvad skulle han väl mer göra sin vingård; men ni bär vilddrufvor, herr Gyllendeg, jag är äldre än ni, jag, och jag kan säga att ni talar som en dåre».

Herr Gyllendeg, som fruktade att länge utgöra text för hennes predikan, kanske äfven tyckte sig äga en rättvis sak, tog en kringla, vägde den i sin hand och sade med en ton emellan förtrytelse och klagan: «Hvem talar som en dåre? Ni vet icke hvad en sådan kringla kostar mig sjelf, mor, ni vet det icke. Tror ni att det snögar hvetemjöl i våra dagar, eller att saffran växer bland väpplingen på min äng, den Gud må förskona för våra plågoris».

«Tror jag det, herr Gyllendeg», inföll den gamla med ett ljud i rösten, som tydligen röjde hennes glädje öfver det lämpeliga tillfälle hon fick att komma fram med sin länge och mödosamt tillbakahållna nyhet, «tror jag att saffran växer på er äng? Jag har ej sett saffran växa på fredade ängar, mycket mindre — men jag vet hvad jag vet, det kommer nogsamt fram i sinom tid, herr Gyllendeg». — Här tog hon upp ur sin kjolsäck en snusdosa af koppar och tog sig långsamt en pris, hvarpå hon så illparigt, som hennes svaga ögon medgåfvo, blickade på herr Gyllendeg och fortfor: «Saffran! tacka

Gud om det blir en usel grässtubb qvar för edra fattiga får, herr Gyllendeg, se'n rektorn nu släppt sina kalfvar dit, jag säger ej mer».

«Hvilka kalfvar»? frågade herr Gyllendeg och spetsade sina öron.

«Skolgossarna, skolgossarna, som trampa der i denna stund, så att ängen ser ut som ett hästbytaretorg, den sköna ängen».

«Tviskinn och brända bullar! ni talar icke sanning, mor»! skrek herr Gyllendeg i yttersta förbittring.

«Jag tar ingen betalning för mina ord, herr Gyllendeg, och vill ni icke tro mig, kan ni låta bli; jag har också ingen skada lidit; hytte jag åt pojkarna, så hytte en åt mig tillbaka, dermed är det qvitt, och Gud välsigne barnen, de behöfva ha sin glädje också de; det är en rik mans äng, som går till kost». —

«Sanna», ropade herr Gyllendeg nu, utan att i ifvern lämpa sina ord till det föregående, «håll vakt om hus och gård, skrapkaka, så att du icke bränner upp oss och hela staden på köpet, medan jag är borta — hör du mig, frågar jag? — Släpp icke dina kattor in i boden, säger jag, det är en lögn att det finns råttor der; det är dina kattor, som gnaga på brödet der, dina kattor, sotlabba, säger jag. Hvar är mitt spanska rör? tviskinn och brända bullar, här skall bli en annan ordning»!

Sålunda förberedd tog han hatt och käpp och gick, pustande af trötthet och vrede, ut till sin äng.

Äfven gardet hade der redan hunnit få kunskap om den timade olyckan och infunnit sig som åskådare. Emellan de båda i krigstillstånd varande regementena

hade den gemensamma vådan tillvägabragt ett stillestånd, och gardister och jägare, blandade fredligt med hvarandra, omgåfvo i stojande oro den fallna.

Den lilla trumslagaren stod midt i skocken. Hans eljest öppna och renskrifna anlete var nu på ett bedröfligt sätt öfverkorsadt med streck och rynkor. Ett ögonblick höll han sin döda fånge i hornen, skakade och drog af alla krafter, ett annat tog han sin trumpinne, vände grofva ändan till och slog. Vid allt detta gret han och trätte i vexling, antingen han misströstade vid ett föreslaget försök, eller med harm och hopp grep till ett nytt.

Så stodo sakerna på ängen, och i denna sysselsättning var vår lilla kund stadd, då en växande hviskning: «herr Gyllendeg, herr Gyllendeg», slog hans öra med skräck och förkunnade ankomsten af den, som minst af alla menniskor var efterlängtad vid detta tillfälle.

Och herr Gyllendeg stod framför den bestörta skaran, svettig, flämtande och nästan mållös af vrede. Genom en instinktlik rådighet, i hopp att kunna dölja hela affären med fårahjorden, hade gossarna, i samma ögonblick herr Gyllendeg kom öfver dem, slutit en ogenomskådlig krets kring trumslagaren, och stodo nu beredda att, med all möjlig ångerfullhet och ödmjukhet i sin min, kapitulationsvis lura sig till fredligt aftåg, se'n de först skaffat trumslagaren tid att gömma den döda. Till jägarenas ära vare det sagdt, att sköldborgen nästan ensamt slöts af dem; gardisterna, såsom mindre delaktige i mordet och vådan, hade retirerat åt skilda håll, och endast några få af dem dröjde qvar i grannskapet. Det

var också mot den täta massan af de små jägarena herr Gyllendeg rigtade sitt anfall.

På de första utfallen, då herr Gyllendeg ändteligen kom till ord, svarade de beklämda bytingarne blott med att taga af sig mössorna, en höflighetsbetygelse, som väl aldrig utfallit, om ej nöden varit ytterlig och stor. Först då, när man märkte att ett längre tigande nödvändigt skulle ägga mer än lugna herr Gyllendeg, skred man till ord, hvarvid en af gossarne någorlunda frimodigt förklarade, att han och hans kamrater sett pastorns stora hund gå lös vid tullen och derföre skyndat att hjelpa herr Gyllendegs får; dock ville de snart förfoga sig bort igen.

Men härmed väckte han blott en storm till i herr Gyllendegs bröst. «Bevare mig, fattige man», ropade gubben och såg spanande omkring ängen, «alla mina får äro försvunna. Tviskinn och brända bullar! visen mig hvart ni jagat dem, eller skall jag krusa er med min käpp, att j skolen bli möra som knäckebröd».

«Blif icke ond på oss, herr Gyllendeg», svarade gossarnas ordförande, «vi skola nog hjelpa att söka dem. De sluppo ut genom grinden på landsvägen».

«Så laga er efter dem, odjur»! ropade gubben och lyfte sin käpp.

«Vi skola gå, vi skola gå, blott herr Gyllendeg går först», sade i förskräckelsen gossarne, som ej vågade bryta kretsen inför hans ögon.

«Tviskinn och brända bullar, skall jag bli bortvisad från min egen äng af sådana yrfän», skrek gubben och bröt med sitt spanska rör, lyftadt till hugg, in på kret-

sen, hvars ledamöter i ögonblicket skingrade sig såsom agnar för en storm.

Men herr Gyllendeg hade i sin ifver tagit för sträng fart och hade kunnat bryta armar och ben af sig, ty det lyckades honom ej bättre, än att han snafvade öfver trumslagare och gumse på en gång, och föll som en gran i skogen med dån till marken. Fruktlöst var den lilla trumslagarens försök att hinna reda sig ut undan massorna af den fallnes ben, under hvilka han olyckligtvis blef liggande. Herr Gyllendeg kände icke förr förmåga att röra sina lemmar, än han brukade dem med en drunknandes ifver att gripa alla de föremål, han kunde nå. Sålunda blefvo vår lilla kund och hans olyckliga motståndare nästan på en gång fattade af hans jernhänder, och i det samma jemkade sig herr Gyllendeg upp för att börja sin dom. Med fåret i hans högra hand var ingen fara; så mycket värre till var den arma gumsen i hans venstra. Och uppriktigt sagdt, herr Gyllendeg såg förfärlig ut, medtagen af sitt fall, skakad af det oväntade skådespel, som nu stod för hans öga, och brinnande af begär att straffa den våldsverkare, han höll gripen, och hvilken han föreställde sig varit skamlös nog, så liten han var, att nästan under hans ögon ligga och slagta hans bästa gumse.

Vår lilla trumslagare syntes ohjelpligt förlorad, utan utväg att fly och föga mer än hälften så lång som det spanska rör, hvarmed han hotades. En allmän och innerlig oro rådde på hela ängen. Skulle den lilla kamraten lemnas åt sitt öde och öfverges i nödens stund? Eller i annat fall, huru ge honom bistånd? — hand-

kraft förmådde intet, list, hvar skulle den hittas så hastigt? — — Det första slaget föll redan.

Bland gossarne fanns en yngling af det slags menniskor, naturen stundom framkallar för att, liksom i en sammanfattning, visa alla de krafter förenade, hvilka den eljest låter leka spridda hos en mängd individer; en yngling, som nästan buren på händerna af sina kamrater lät dem i sig, som i en spegel, skåda alla de känslor, passioner, åsigter, som hos dem voro i rörelse. Glad som en dag, ungdomlig, djerf, elak, stundom obeveklig, vek och öppen, stundom ock slug, den främste i faran och trogen i alla skiften, var han ett ideal för gossarna och ärnad att vara det för andra samfund i lifvet, än deras. Denne yngling, som vi vilja kalla generalen, emedan han vid exercisen innehade denna rang, vågade försöket att rädda den olycklige trumslagaren.

Djupt rodnande af harm och ängslan, då han såg det första slaget drabba den lille kamraten, sprang han fram mot herr Gyllendeg, med samma rådighet, hvarmed fågeln, då den ser sina ungar i fara, flaxar för jägarens fötter och vill leda honom från dem. Redan innan det andra slaget hann måttas, var följande samtal å bane:

«Håll för Guds skull upp, herr Gyllendeg, ni gör en omensklig gerning, då ni slår den, som ni borde tacka på edra bara knän»!

«Tviskinn och brända bullar! hvarföre skall jag tacka honom»? skrek herr Gyllendeg; emellertid höll han upp med det tillämnade slaget.

«Hvarför skall ni tacka honom?» fortfor i ögonblicket

befriaren, «ser ni då icke, herr Gyllendeg, hvem som ligger der?» — härvid pekade han med allvarlig min på den döda gumsen.

«Jag arme, fattige man», utbrast herr Gyllendeg, som ovilkorligt fäste sin blick på det utvista föremålet, «der ligger nu det sköna kreaturet, ovärdigt handteradt och medfaret af dessa vilddjur».

«Ömka honom icke, herr Gyllendeg», fortfor den andra och försökte att genom choque på choque förvirra sin fiende, «ömka honom icke, det är den största röfvare och tjuf, som funnits på hela orten».

«Förtviflade skälm! när har han stulit och när har han röfvat?» skrek herr Gyllendeg och höjde redan sin käpp mot generalen, nära att glömma trumslagaren.

Det var detta som väntats. «Kom, herr Gyllendeg», ropade nu befriaren och trädde så nära att han nästan rörde vid sin farliga motståndares käpp, «kom, vi ha hela hans tjufband i ladan. Tviskinn och brända bullar! det är bättre att ni hjelper oss fängsla dem, än att ni står här och gör ingenting».

Längre bibehöll herr Gyllendeg icke sin besinning. I fullt raseri måttande ett förfeladt hugg mot den fria och lediga fienden, släppte han den, som han redan hade fast; och vår lille trumslagare, som i ögonblicket visste begagna sig af denna frihet, rände af åt sidan som en raket, och hann till och med taga upp sin trumma i loppet.

Inom några minuter stod herr Gyllendeg ensam, andtruten och öfverfull af förargelse på sin äng.

II.

I förra delen af denna berättelse hafva vi försökt måla den olyckliga tilldragelsen på herr Gyllendegs äng, som satte honom i split med skolgossarne, och äfven försökt visa, huru dessa förstodo att för tillfället rädda sig undan de faror, hvarmed den vördige borgarens spanska rör hotade dem.

Man må dock icke föreställa sig att gossarne voro nog blinda att icke se på förhand vådor, svårare än de öfverståndna, mer och mer skocka sig öfver deras hufvuden hvarje minut herr Gyllendegs vrede fortfor att låga. Derför försöktes allt, för att blidka densamma i tid och förekomma det besök, man var öfvertygad om att herr Gyllendeg följande dag skulle göra i skolan.

Parlamentärer gingo mellan de båda krigförande makterna ända in på sena aftonen; sjelfva den gamla Susanna vanns af gossarna och brukades i ministeriel väg att underhandla om dräglig förlikning. Allt var förgäfves. Man erbjöd herr Gyllendeg dubbelt skadestånd för hvad han förlorat, man bad och lofvade bättring; men nej! Herr Gyllendeg «ville låta rektor värdera kreaturet», som han sade, «och eljest se hvad skollagen hade att säga i denna sak». «För öfrigt var han, tviskinn och brända bullar, ingen narr för skolgossarne och tyckte, att Sanna och de andra borde hafva mera vett, än att löpa och tala godt för sådana odjur och stadens plågoris».

Under sådana omständigheter började lektionerna följande dag. Den ene läraren efter den andre inträdde

i det stora skolrummet och tog gravitetiskt plats hvar i sin klass. Den gråhårige rektorn höll redan en demonstration öfver satserna i Syntaxis ornata, och de öfrige lärarne accompagnerade med egna behagliga melodier. Det gamla skoluret hade stått öfver natten och nu åter börjat gå, gnisslande af ålderdom i alla kuggar.

Emellertid märktes snart att något ovanligt var å färde. En allmän spänning och oro rådde bland gossarne. Rektorn såg sig nödsakad att höja rösten för att väcka uppmärksamhet för Cicero, och läraren i sekundan skrek re'n öfverljudt åt en af sina «oduglingar», att Gud och ingen annan hade skapat honom.

Ingenting ville hjelpa. För hvarje rörelse i dörren flögo alla ögon dit, man svarade upp åt väggarne, stammade och tog tillbaka. Lärarena blefvo otåliga; den ene efter den andre började i applikatur-toner sjunga om lättjan, smällarna och klubban, och refrängen på hvarje vers blef alltid klatsch och aj, aj! Då inträdde herr Gyllendeg.

En förklarad glädje lyste i den vördige borgarens anlete, då han nu öfversåg fältet för sina många segrar, och den stolta hållning, hvarmed han denna gång gick sin synnerligt stora och vissa triumf till mötes, gjorde att till och med hans gamla, gråa galafrack satt bättre än den sutit på hans kropp se'n 15 år.

Gossarne suto röda i synen och sågo oroligt ned i sina böcker, en dof stillhet rådde i hela skolrummet; men herr Gyllendeg steg gravitetiskt fram till rektorns bord och tog ordet:

«Gud bevare mig, fattige man», sade han efter nå-

gra hm! hm! och retirerade sålunda till vanligare och lättare fraser än han först ärnat bruka, «hm! hm! jag är menniska jag också. Jag menar, herr rektor, att bekymmer och förargelse är min dagliga kost, ensam som jag är i verlden. Men så må man lefva och låta lefva, herr rektor; tviskinn och brända bullar! knådar man tråget för fullt, så gäser det öfver, det säger jag».

Efter denna vidunderliga ingress, hvars förborgade mening rektorn dock bättre än någon annan menniska på jorden af vana kunde gissa till, höll herr Gyllendeg upp, väntande att se effekten.

Den uteblef också icke. «Säg ut, herr Gyllendeg», skrek rektorn i det han steg upp och stötte sin käpp i golfvet, «säg ut och nämn mig hvad och hvem; så sannt herren lefver, stryk skall icke sparas».

«I fyratio år har jag varit borgare i staden», fortfor herr Gyllendeg, som icke så snart hann reda sig ur sina egna tankars hvirfvel, «kunde också hafva dugat till bättre. I skola har jag ej blifvit hållen och påkostad, som mången annan; fattig och ensam i verlden har jag varit, säger jag, och har blifvit menniska ändå. Stulit har jag icke, ej heller ljugit eller brukat falskt mått och vigt. — — — Drag icke munnen i grin, munsjör der i hörnet; jag talar som jag är lärd, och vi hafva icke sett alla dagars ända ännu».

«Tala, herr Gyllendeg, och låt ej afbryta er», sade rektorn i det han för gossarnes räkning slog i bordet med koppar-kryckan, som prydde hans embetskäpp, «säg till om någon gått er på äran; det skall kosta honom en stut, så sannt herren lefver».

«Hvad har jag med äran att göra», ropade herr Gyllendeg, otålig öfver att vara missförstådd; «tviskinn och brända bullar, jag frågar enkelt hvad skol-lagen lofvar den, som stryper andras får?»

Denna oväntade fråga, som väl aldrig i någon skollag haft ett svar, hade så när bragt den gamle rektorn alldeles ur koncepterna. Han stod en lång stund förbryllad och stammade några obegripliga ord, innan han kunde samla sig till den förklaring, att lagen i sådant fall lofvade ingenting; men att han vore färdig att göra en paragraf, beträffande fårdråp för nu och evärdliga tider, som kunde inskrifvas i interfolierna i 1721 års skol-förordning. «Och», tillade han med stor myndighet, «har någon af skolgossarne, eho det vara må, strypt edra får, scilicet mala intentione, herr Gyllendeg, så visa mig våldsverkarn: så sannt herren lefver, på hans rygg skall jag nöta ut ett ris, om jag skulle nödgas bestå det af guldtråd».

Nu uppsteg vår general, skyndande att förebygga hvad som nödvändigt försvårat hans sak, det att bli utpekad af herr Gyllendeg, och tillika i beråd att rycka skulden till sig allena och icke låta den hvälfva sig på flere. Att slippa saken för bättre köp än rektorns hot tycktes bestämma, hoppades han med all tillförsigt; dessutom visste han med sig sjelf, att han, om någon annan, skulle kunna vända allt till det bästa, emedan han var en af den gamles favoriter. Han började derföre sin apologi med temmelig frimodighet, förklarade sig vara den, som fört gossarne ut på herr Gyllendegs äng, och beskref, tvärt emot kamraternas väntan, med

försvarlig sanning tilldragelserna der. Derefter utförde han sitt försvarstal. Han kunde ej tro, sade han till slut, att herr Gyllendegs äng skulle taga skada så sent på hösten; «dessutom», fortfor han, «har jag velat gifva dubbel betalning för fåret, som jag af olycka och icke af afsigt kom att döda».

«Har han bjudit er dubbelt skadestånd, herr Gyllendeg»? frågade rektorn.

«Tro honom icke», svarade denne, «det är väl sannt hvad han säger; men han är mera slipad än vi båda tillsamman».

«Väg edra ord, herr Gyllendeg», sade rektorn något stött, «jag är icke något barn, ser ni, och har handterat en sak förr. Ransakning, herr Gyllendeg, ransakning först, och stryk se'n. — Du hade väl», — här vände han sig till vår general, — «du hade väl hjelp af andra vid strypningen, eller huru, dansmästare»?

«Hvem skulle hafva bistått mig vid strypningen, då det icke var min mening att strypa, utan fånga? Tvärtom skyndade alla att hjelpa fåret, fast hjelpen ändå kom för sent».

«Se, se», ropade herr Gyllendeg och höll sig för öronen, «jag vill ingen syndare vara, om han icke slingrar sig ur rättvisans händer, som en hal ål».

«Silentium! herr Gyllendeg», bjöd rektorn, «er rätt skall ingen skada taga. Hvad ersättningen beträffar, skall den gå ut på mitt ansvar; för öfrigt synes mig saken sådan, att fråga icke kan bli vid detta tillfälle om en stut formaliter, utan endast om ett halft tjog på hvardera tassen».

Herr Gyllendeg tog en vigtig min och syntes fundera om han kunde vara nöjd med ett sådant utslag. Men den sakfällde sjelf tycktes icke utan förvåning höra denna sin dom. Väl var man van vid en ganska variabel och kort rättegångs-ordning i skolan; men denna gång syntes knappast tecken till någon ordning. «Straffa mig icke för min olycka, herr rektor», sade han beveligt; «det är nog tungt för mig att nödgas betala skadan redan». Vidare fick han icke säga.

«Håll upp, håll upp, munsjör», afbröt honom herr Gyllendeg, som fruktade för hvart ord vederparten fick tillfälle att framföra, «jag säger, att han går som en rök ur ugnen, bara det blir hett å färde. Tviskinn och brända bullar, herr rektor, gif honom tjoget först, säger jag, och låt honom tala se'n, eller jag vill ingen syndare vara, om han icke pratar oss så yra i hufvudet, gamla som vi äro, att vi slå oss sjelfva, innan han slutar».

«Så sannt herren lefver! sitt vissa skall han ej prata sig ifrån, om han ock skulle tala som Cicero», sade rektorn nu, nästan smittad af herr Gyllendegs farhåga, och med dessa ord sammandrog han ögonbrynen, ryste peruken, tog ett ris och fattade den anklagades arm.

Ödet ville så, att den lilla trumslagaren äfven skulle hafva sin press och pina den stund generalen å sitt håll ansattes. Vår lilla kund var nemligen uppkallad att multiplicera tvenne besatt långa tal och hade föga tid och håg att hålla reda på siffror nu, då hans vän och beskyddare befann sig i en så svår våda. Stora svettperlor trängde fram i hans panna, och emellan hvarje

siffra, som han skref, spände han sina öron för att uppsnappa ett eller annat ord af förhöret der uppe.

Läraren märkte snart oråd, men sjelf nyfiken att höra gången af herr Gyllendegs process, lät han det bero vid att då och då blott ropa till och hota, ungefär som en tankspridd resande vaknar ibland och ryter till sin stannande häst, för att strax derpå få återfalla i sina drömmar. Ändteligen tycktes han dock hafva fått en nöjaktig upplysning i tviste-frågan, ty han samlade sig åter och fäste sitt öga på taflan.

«Obegripligt»! skrek han nästan i detsamma, «obegripligt, att du kommer ju ej ur en fläck. Har du glömt din tabula, mästare? säg mig, hvad är två gånger nio»?

«Aderton»! svarade gossen, som en automat, och hängde med hela sin tanke vid rektorns sista, förfärliga: så sannt herren lefver.

«Aderton», ropade läraren i stigande ifver, «blir det då intet vidare, du petrificerade stutstäd; får du icke åttan upp och ettan i minnet»?

Men just då multiplikanten nu höll på att forma åttan, föll första slaget i rektorns klass. Handen började darra på vår lilla kund, då han hörde detta; och hur han än försökte bibehålla fattning, bröt en ström af tårar ut ur hans ögon. Åttan fick han knappt färdig, och ettan lät han läraren i herrans namn ha i minnet; sjelf drog han hufvudet ned mellan axlarna och gick, såsom om han vandrat till den yttersta domen, med själen i sin hand, rakt upp till rektorn.

«Slå honom icke», ropade han, så mycket man kunde urskilja bland snyftningarne, «han har ingenting gjort;

det är jag, som satte ut snaran». Med dessa ord sökte han tränga sig fram ända till rektorn sjelf.

Men herr Gyllendeg, som alldeles icke var road af diversioner för närvarande, knep honom behändigt öfver nacken, förr än han hann fästa rektorns uppmärksamhet. «Bevare mig, fattige man», sade han med förtjusning, «här har jag just dig, som jag söker. Vänta blott, vänta blott, spetsbof! tviskinn och brända bullar, det skall nog bli din tur».

Med dylika trösteord fasthöll han honom, till dess rektorn, som bevärdigade detta nya uppträde blott med en flyktig sidoblick, hann sluta tjoget.

Vår lille trumslagare hade sålunda det missödet, att se sin goda afsigt omintetgjord. Långt ifrån att kunna rädda sin general, såg han sig snart af herr Gyllendeg framställd för rektorn och rekommenderad till ett eller annat tjog efter omständigheterna, en nådebetygelse, som denne snart befanns villig att tilldela honom.

Sålunda slöts förhöret i skolan till herr Gyllendegs triumf, rektorns hugnad och gossarnes yttersta förargelse. Emellertid, för att bruka herr Gyllendegs ordspråk, hade man icke sett alla dagars ända ännu. Generalen bet tänderna tillsamman och teg; men hans blick hotade. Sjelfve den lille trumslagaren, så svart han var i synen af kringstrukna tårar, syntes dock förbittrad, och man märkte, då han gick tillbaka, af hans pösande tröjficka, att han höll sin hand derinne knuten. Också låg han i hettan så tungt på handen, då han sedermera efter några få frågor fick fortsätta räkningen, att kritskärfvor yrde kring siffrorna, och ett godt

kritstycke blef slut förr än räkningen. Det syntes att alla tänkte på hämnd.

Det blir icke af nöden för utförligheten af denna berättelse, som visst icke i någon punkt blifvit hopdragen, att utskrifva här alla de hotande ord och förbistrade titlar, hvarmed gossarne hela dagen efter herr Gyllendegs visit interfolierade sina omdömen och berättelser om densamma och om honom. Icke heller behöfver man omnämna de debatter och planer, som förefollo vid deras sammankomst, som aftonen af samma dag under generalens præsidium och i hans kammare beramades, i afsigt att uppfinna medel till hämnd, en sammankomst i öfrigt så tyst, så sluten och hemlighetsfull, att endast bepröfvade, pålitliga kamrater, och af de små blott vår lilla trumslagare, för hans synnerliga brukbarhet och välförhållande, fingo bevista densamma. Vi kunna förbigå allt detta och fästa oss blott vid resultatet af sammankomsten, som, sedan det ändteligen blifvit behörigt kläckt och färdigt, gick ut på ingenting mindre än att öfverraska herr Gyllendeg med rop om eldsvåda i hans eget hus, jaga honom upp ur hans sötaste sömn och sedan begagna de fördelar, villervallan, förskräckelsen och natten kunde gifva vid handen.

Tvenne omständigheter kommo dock härvid i särdeles öfvervägande. För att kunna ge tillbörligt lif åt simulakern, borde man slippa in i herr Gyllendegs rum midt om natten, och huru skulle man hoppas komma dit, då man visste att den gamla Susanna hvarje qväll med «tviskinn och brända bullar» tillhölls att stänga både port och förstudörr.

Den andra omständigheten gaf än mera bryderi. Väl trodde man det bli roligt nog att få den gamle bagaren uppväckt och uppskrämd; men hela hans straff skulle dock bli blott en sömnlös natt. För att ge saken större både vigt och allmännelighet, borde man få om händer nyckeln till klockstapeln och kunna ge den vanliga eld-signalen medelst klämtning. Sålunda, mente man, skulle händelsen bli fullständig, i det att man finge stadens hela folkström ledd öfver herr Gyllendeg och hans hus, samt möjligtvis, vid den allmänna forskningen efter elden, äfven kunde beveka gatpojkarne att företaga sina undersökningar i sjelfva bagarboden. Korteligen, man förutsåg en oändlighet af glada upptåg, om man blott kunde komma åt den omtalta nyckeln; men detta *om* var en svår bom att undanskjuta, ty nyckeln, visste man, fanns hos kyrkans respektabla väktare, som var ingen annan än herr Gyllendeg sjelf.

Flere förslag uppgåfvos och förkastades, det rimligaste var, att försöka snatta sig till nyckeln; men om man än hoppades kunna insmyga sig, herr Gyllendeg ovetande, i hans hushålls-kammare och der för en sekund förvända ögonen på den gamla Susanna, blef det dock en omöjlighet att åtkomma alla nycklar, som voro i hennes vård; och hvem fanns, som kände den rätta? Det var här vår lilla trumslagare fick tillfälle att visa sig oumbärlig och betala äran af att vara en assessor vid den riksvårdande öfverläggningen.

Såsom en amatör af tonkonsten, särdeles den bullrande, hade han väl tusende och en gång varit uppe i klockstapeln, för att höra på ringningen eller vid sär-

deles lycka få trampa den minsta klockan sjelf, och han kände derföre, såsom han sjelf androg saken, klockstapel-nyckeln bättre än sin egen trumkäpp och kunde skilja den från kyrk-nyckeln, fast båda hade krusade och genombrutna handtag och voro lika stora. Men hvad den saken beträffade, att hemta den från herr Gyllendeg, förklarade han, att han gerna ville beskrifva nyckeln för hvem som helst, eller måla den med sot så likt han kunde, allenast han sluppe att sjelf skickas på den farliga expeditionen efter densamma. Ty om han än, mente han, kunde undkomma herr Gyllendeg, af hvilken ingen hade så mycket att frukta som han, var han dock icke fullt säker för den gamla Susanna nu för närvarande, emedan han dagen förut, då han sprang hos henne i underhandlingar, lockat pastorns stora hund in på gården med sig och tussat den på hennes kattor, så att den nära bitit svansen af den bland dem, som sist hann in genom farstudörren.

De föreställningar och bevekande skäl, hvarmed det lyckades kamraterna att häfva dessa den lille trumslagarens betänkligheter, omnämner historien icke; men visst är att vår lilla kund samma afton klockan nio, eller den tid, då herr Gyllendeg, fattig och ensam som han var i verlden, plägade stänga sin port och gå till hvila, befann sig helt allena på den kolmörka gatan, i ingen annan afsigt, än att smuggla sig in i den värdige kyrkoväktarens och bagarens hus och snatta nyckeln till klockstapeln.

Icke utan rysning tänkte han då och då under färden på vanskligheten af sitt företag och beskylde sig flere

gånger i sitt sinne för enfald, då han kunnat låta öfvertala sig till ett slikt värf. Under allt detta drog han sig omvexlande till minnes de instruktioner han fått och de råd han borde följa, för att vinna sitt ändamål. Hans själ var i en besynnerlig sväfning emellan räddhåga, mod, ledsnad och nyfikenhet, och af alla dessa ingredienser smakade också det samtal, han höll med sig sjelf, der han tågade sakta och betänksamt fram med armarna i kors öfver bröstet och händerna för köldens skull instuckna inom ärmarna af hans vida och goda fårskinnströja.

Är jag slug eller galen, sade han i sitt sinne, då jag ej vänder om, utan går på ännu? Hu! det är kallt i afton och så mörkt att ej en stjerna lyser. Öfver planket slipper jag in på herr Gyllendegs gård, fast han har porten stängd; jag vet hvar jag hoppade öfver i fjol. Det är icke säkert på hans gård, der går en tomte nattetid. Folket säger att han ej tål barn, som äro yngre än tio år, för det att alla Sannas kattor jama och skrika, utom den äldsta, som är tio år och ligger inne på hennes säng för fetma. Råkar jag i tomtens händer, så lär han vrida hufvudet omkring på mig. Den som nu visste om jag fyllt tio år eller ej? Kanske jag går på det elfte, eller om jag kanhända redan är äldre; jag har varit dum, då jag ej lagt det på minnet. Men det är ej natt ännu fast det är mörkt. Hu! klockan slog. Jag tror att det var nio. Herr Gyllendeg skall bli rolig att se. Bara «Gud bevare mig fattige man», inga «tviskinn och brända bullar»! Om man endast kunde få honom ut på gatan, sådan han kommer

ur sängen. Min ena hand svider och är svullen; de första tio slog han, så att han tröttnade. Det går underligt till i skolan på sednare tider. Endera af oss var skyldig; men icke bägge! Nyckeln skall jag ha, om den hängde på Sannas enda tand. Hu! der strök någon förbi mig i mörkret. Huru skall jag slippa in i hushållskammaren der nycklarna äro? Låt se: Släpp in mig, jungfru Sanna; jag vill köpa saffrans-kringlor! «Hvem är du?» frågar hon. Det är jag. «Ja du, vildbasare, kommer du åter med pastorns stora hund», skriker Sanna och tar damborsten. — Åh! jag är galn, som icke vänder om. Men hvem skall hemta oss nyckeln? Kanske får jag Sanna spak. Hon har många gånger varit mera ond på mig än nu och har ändå snart blifvit god igen. Men herr Gyllendeg? om han kommer ut? Tre steg nära farstudörren; närmare stannar jag ej, se'n jag klappat på. Men om han kommer? Åh! då blir det att röra fötterna, och ingenting uträttas. Hela upptåget är dumt; en annan hade kunnat försöka på. Fy, planket är kallt som is — — med dessa ord gjorde han ett skutt och svängde sig öfver herr Gyllendegs stakett in på hans gård.

Vår lilla kund hade icke förr kommit in på gården och hunnit kasta en blick öfver terrainen, än han fann omöjligheten af att gå till väga enligt de föreskrifter han fått af sina förmän och gynnare hos generalen. Enligt dessa borde han nemligen, såsom läsaren äfven till någon del kunnat finna af hans soliloqvium, under förevändning att köpa kringlor, söka att slippa in i jungfru Susannas helgedom, hushållskammaren, kapitulera med

henne och bilägga fordna stridiga punkter, så vidt möjligt vore, och, då hon försonad begett sig till den tillgränsande boden att hemta brödet, kuppa klockstapelnyckeln och gömma den i barmen af sin fårskinnströja. Förslaget hade visat sig ganska utförbart i theorien; men nu då vår lilla kund stod vid praxis, studsade han redan vid den första punkten. Huru skulle han slippa in?

I kammaren närmast farstun på ena sidan bodde herr Gyllendeg. Han hade ljus uppe ännu och satt vid sitt bord. Vår lilla kund, som smög sig försigtigt upp bakom rutan för att rekognoscera, såg att den gamle hade framför sig sin bönebok och med andakt begrundade en bön deri, som började: «uti Sveriges Rikes bank». Att ett enda slag på farstugudörren skulle störa honom, fann den lilla observatorn lätt. Deremot såg han, då han strax derpå steg upp på fönstret till hushållskammaren, den gamla sysselsatt med knådning och i en sådan ifver, att han för hvarje tag tydligt hörde klatsarne af degen. Huru skulle hon kunna förnimma någon saktare klappning, äfven om hushållskammaren stött till farstun och köket icke varit emellan!

Vår lilla vän steg åter ned från sitt observatorium, synnerligen missnöjd och rådlös. Vid en skymt af ljusskenet ur Sannas fönster syntes hans anlete draget i hundrade bugter, och hans hand låg arbetsamt bakom örat, liksom för att räfsa tillsamman allt hvad der kunde finnas af fintlighet och förslager. Ingenting ville hjelpa.

«Nog går det», utbrast han sluteligen i en sakta brummande ton, «nog går det», — jo, försök! Det är

lätt att säga: det går, det går; men man sätter inga fötter under det med stora ord. Försök att klappa på! «Hvem är det, som kommer och dundrar på min dörr så sent? Tviskinn och brända bullar! man må då unna mig nattro, fattige man». Gå sedan in den som vågar; jag går icke. Se der! nu gäspar han. Hu! jag borde gå; min hand börjar också värka i kölden. — Vänta, herr Gyllendeg, er betalning kommer nog! Huru skall jag få nyckeln blott?

Med dessa ord, dem han sakta och oafbrutet uttalade, hade han satt sig ned på en trappa af stegen, utanför Sannas fönster, och föll snart i ett tyst eftersinnande. Oförmodadt sprang han upp, såsom om han sluppit en stor börda, smög sig tätt under fönstret, drog sig tillsamman så att hans anlete nästan vidrörde marken och framgnällde i denna positur ett klagande miau, tillräckligt naturligt, för att i ögonblicket få gensvar från en af Sannas pensionärer derinne.

Efter detta lyckliga förebud höll han sig tyst och lyssnade. Klappningen i degen hade afstannat, det hördes icke ett ljud. Han slöt till att den gamla Susanna hade sina öron uppe, och han uraktlät icke att begagna denna fördel. För andra gången försökte han sin virtuositet i katt-musik, och detta med om möjligt än större framgång, ty två, om ej tre olika stämmor återljödo i accorder från Sannas kammare.

Nu smög han sig några steg längre bort och såg upp. Den gamla jungfruns runda anlete var redan synligt i fönstret. Hon stod der med oro målad i hvarje drag och försökte med sina degiga händer undanstänga

ljusskenet, för att kunna se ut på gården. Vår lilla kund spratt i hjertat af glädje då han blef henne varse, och uppmuntrad af sin framgång och för att sätta kronan på sitt verk, lutade han sig åter ned och klämde för tredje gången fram ett m i a u, hvars upptakt väl gick fort, men hvars sednare stafvelse kostade honom ett fullt andetag luft och slöts med en passage genom flere tonarter, till den grad gäll, skärande och förtvifIad, att till och med Sannas feta katt hoppade hufvudstupa ned från sängen i förskräckelse och hon sjelf nära dignade ned af ångest. Nu höjde sig den lilla äfventyraren upp och väntade att se den vidare följden af sin intrig.

Det förgick också icke många ögonblick, innan han såg ljuset förflytta sig från hushållskammaren till köket, och strax derpå hade han den stora glädjen att höra farstudörren öppnas helt sakta och den gamla Sanna med all den ömhet, som låg i hennes röst, framhviska derur ett bevekande: kis, kis, kis!

Det var just denna inbjudning vår lilla vän väntat på, och han lät, som man säger, icke be sig tvenne gånger. Hopkrumpen och tyst tassade han fram till trappan, upp för densamma och förbi Sanna. En ovilkorlig rysning genomfor den åldriga katt-patronessan, då hon såg de skumma konturerna af denna jätte-katt sväfva upp mot dörren, och ännu mer då hon kände den stryka förbi sig i mörkret. Men vår lilla kund begagnade sig af tillfället och stannade ej förr än i köket, der han med stor resignation inväntade sin farliga beskyddarinna och beredde sig för vidare operationer.

Vår äfventyrare hade knappt hunnit in genom köksdörren och kommit i ljusskenet, när hans runda och skinnklädda gestalt genast igenkändes af den gamla Sanna. De mörkaste föreställningar intogo henne, och med vida större hetta, än man vore färdig att förmoda hos den, som så likgiltigt burit herr Gyllendegs anfall, rusade hon in i köket efter trumslagaren och ville i första ifvern utan omständigheter bemäktiga sig hans person.

«Och du vågar komma hit in, som om allt vore väl», skrek hon, «och du står och ser frimodig ut, liksom du ingenting hade gjort! Hvart kastade du katten, som du höll på att plåga i ons; säg mig det?»

«Jesus, mor Sanna», sade den lille trumslagaren, i det han med en lätt volt omintetgjorde hennes försök att gripa honom, «ni biter väl icke folk heller, vet jag? Nog lär ni vara ond på mig ännu för pastorns hund; men hvad skulle jag göra? Då han ville bita mig, så måste jag väl narra honom på kattorna.»

«Jag talar icke nu om fjolgammal snö», fortfor Sanna, «jag frågar hvart katten tog vägen, som nyss var i dina klor, och om den är vid lif ännu?»

«Åh, fy»! sade den lille äfventyrarn och antog en ganska stött min, «tror ni, mor Sanna, att jag är någon kattdödare. Låt mig berätta blott hur det är. Ni hörde väl hur den stackarn skrek och jämrade sig?»

«Om jag hörde det?» sade Sanna och suckade.

«Det är en löp-katt», återtog vår lilla kund i en ömmande ton och steg närmare den gamla, «den är utan hus och hem och söker i gårdarna efter mat. För en stund sedan, mor Sanna, det är ömkeligt att berätta

derom, var den hos oss och blef körd på dörren med hugg och slag af vår piga. Jag följde efter den på gatan och lockade; men den stannade icke. Sluteligen hörde jag den jama på er gård, och jag tänkte be er, mor Sanna, taga den i er vård, ty den är så mager, att den icke har kött under skinnet, utan bara benkanter, såsom om den vore en påse med stenar och stickor.»

«Gud bevare mig, fattiga qvinna», sade Sanna snyftande, «hvart tog det usla kräket vägen?»

«Ja, hvart tog den vägen, mor? Den sprang undan så snart jag kom in på gården. Jag får icke tag på den alla gånger, fast jag ofta gifvit den mat; och ändå hyllar den sig till ingen annan i hela staden så mycket som till mig.»

«Kom in och värm dig, gullgosse», sade Sanna och ledde vår lilla kund in i hushållskammaren. «Kunde du icke klösa pigan, som slog den, kunde du icke det, säg?»

«Hvad skulle det hjelpa att klösa henne», svarade trumslagaren, «hon kunde bli värre en annan gång; men om jag hade någon mat att ge katten, om det vore helst en semla, så vore det mycket bättre.»

«Om du skulle få fast den, gullgosse, och hemta den hit, så ville jag ge dig en hel saffranskringla för besväret. Jag vet väl, fattiga qvinna, att jag ingen sömn får i natt för bekymmer och oro.»

«Om ni lofvar mig en saffranskringla, då jag kommer med katten, mor Sanna, och om ni nu ger mig en semla, så skall jag hemta kräket hit, om jag skulle nödgas söka det in på halfva natten. Se bara efter, mor Sanna» — detta tillade han med en genomdrifven

spetsfundighet i min och uttryck — «att ni lemnar farstudörren ostängd, att jag må slippa in, då jag kommer, och icke väcka upp herr Gyllendeg.»

Den gamla svarade honom icke ett ord, utan blott myste förtroligt och smällde honom med tre fingrar på axeln, säkert för att antyda både sitt ingående i komplotten och sitt bifall till hans klyftighet. Omedelbart derpå gick hon i bagarboden näst intill rummet, för att hemta den betingade semlan, och vår lilla kund var icke densamme, som lät ett sådant tillfälle gå sig ur händerna.

Klockstapel-nyckeln pöste redan under hans skinntröja och han hade jemkat sig närmare köksdörren, innan mor Sanna hunnit välja en semla, sådan hon tyckte lämpligast att ges utan betalning. Då hon ändteligen kom ut, tog han med tacksamhet emot den bjudna städseln och syntes till och med någorlunda uppmärksamt åhöra alla de varningar och råd, hon hade att ge honom beträffande tjensten, i det hon vackert lyste honom ut genom köket och farstun.

«Gå nu snällt, gullgosse», så föllo de sista ord hon sade, «gå tyst och locka icke argt om hon än icke kommer genast. Se efter att du inte fattar henne i nackskinnet, såsom man brukar bära hundar, utan tag henne sakta på ena armen. Låt henne luta hufvudet mot ditt kindben, gullgosse, så ligger hon nöjdare. Gå sedan helt tyst upp efter våra trappor, hör du, så att du icke väcker herrn. Om hon jamar och skriker, det usla kräket, så stryk henne sakta på ryggen, då du kommer på vår gård, och tala till henne vänligt, förstår du. Farstudörren skall nog stå på glänt, och ingen annan dörr

i gården är läst. Farväl, gullgosse, mins nu hvad jag har sagt dig».

Med dessa ord sköt hon sakta farstudörren till efter vår lille kund, som med lättadt hjerta skyndade till sina väntande kamrater.

Ett glädjesorl mötte vår lille trumslagare, då han inträdde i samlingsrummet samt framdrog klockstapelsnyckeln, och glädjen växte än mer, då han berättade, att vägen till herr Gyllendegs rum var fri och öppen. I ögonblicket vidtogos alla anordningar till träffningen. Generalen jemte en annan säker man utvaldes att öfverraska herr Gyllendeg sjelf, fyra andra beordrades att sörja för klämtningen, och de öfriga skulle sprida sig kring alla gathörn och vid gifven signal bryta lös. En hvar hade sin post och var nöjd.

Den ende, som gick sin egen väg och om hvilken ingen visste hvar han skulle uppträda, var trumslagaren, hvilken, het och ondsint som han var, i förtrytelse lemnade sällskapet efter några helt korta debatter om den plats han borde intaga. Han ville nemligen med all makt bli en af dem, som skulle omedelbart anfäkta herr Gyllendeg, och hade sina särskilda skäl att afslå alla andra poster. Derför stötte det honom redan vid afgörandet af första punkten, att han icke ihågkoms jemte generalen, då han likvisst kände belägenheten hos herr Gyllendeg bättre än någon annan, och han förteg icke heller sin förtrytelse.

«Jag undrar hvart man ärnar stoppa mig», sade han, «det vore ej förmycket om jag skulle få följa med till herr Gyllendeg, då jag först och främst fått mera

stryk än någon annan för hans skull och se'n lärt mig hitta fram i hans gård, då det varit litet farligare att styra der, än det nu kan bli.»

«Du har ju ingen annan rock än din skinnpels, som hvar och en känner igen», sade generalen.

«Så», invände vår lilla kund, «har jag icke min vallmanströja?»

«Ja, den har man sett än oftare», fortfor den andra, «och dessutom är du sjelf så liten och rund, att alla som sett dig en gång, känna igen dig om det äfven vore midt i natten som nu. Herr Gyllendeg skulle snart gissa hvem som spelt honom skälmstycket, om han såg dig ibland de första, som storma in till honom.»

«Jag kan då slippa helst i hans farstu?» frågade trumslagaren envist.

«Nej», sade generalen bestämdt, «du får ej visa dig i början på hela gården; men», tillade han med vänskap, «du kan få följa med dem, som gå för att ringa i klockstapeln, der har du mycket roligare.»

«Tackar ödmjukast», anmärkte vår kund, «så galn är jag icke, att jag går dit. En gång har jag försökt att komma dit i mörkret, det var sista julmorgon, då var jag nära att ordentligt bli uppäten af spöken. Om der varit ett eller två; men de surrade omkring mina öron, såsom om jag varit vid ett getingsbo. Jag tror att ett af dem också stack mig i nacken, fast skinnkragen tog emot. Dit må andra gå en gång till och icke jag.»

«Så följ då med dem, som ställa sig i gathörnen.»

Här blef vår lilla kund verkligen stött och, brummande några orediga ord om att han ingen brandvakt

var och dugde till bättre, tog han sin mössa och gick, såsom sagdt är, med förtrytelse sin egen väg. Af de qvarblifvande beredde sig hvar och en för sitt värf, utan att fästa vidare afseende på den lille trumslagarens kapris.

Men ungefär vid denna tid, kanske litet förut, steg herr Gyllendeg upp från sin stol, inläste med stor andakt sin bönebok, suckade till Gud och gick till sängs. Dagens tilldragelser hade nästan alla qvarlemnat i hans hjerta en ljuf, ja stolt belåtenhet, och hans anlete lyste af tillfredsställelse, då han sittande i sin säng drog på sig sin nattmössa och släckte ljuset. Ännu en gång besökte hans tanke skolan och njöt af generalens straff och den lille trumslagarens pina, ännu en gång gjorde den ett triumftåg genom de fyratio år, han varit bagare på orten, till dess den omsider förirrade sig bland siffrorna på hans bankosedlar, tröttnade och föll i sömn.

Men äfven nu, sen hans blick slutit sig, ville lyckan, som lik en sol strålat öfver honom hela dagen, visa sig huld och glädja hans inre öga med en skön aftonrodnad. Hon öfverlemnade honom i vård åt den rikaste af de drömmar, som uppvaktade vid hans bädd, och denne, lika frikostig som rik, framtrollade till hans glädje ett under, som i tjuskraft öfverträffade allt, hvad han, i sina djerfvaste föreställningar om himlens lycksalighet, hoppats att en gång få åtnjuta och skåda der.

Herr Gyllendeg tyckte sig stå i sin verkstad och afvakta gräddningen af en ugn saffransbröd. En utomordentlig glädje rådde i hans sinne, ty allt hade lyckats öfver förmodan. Bullarna hade gäsit upp och fördubb-

lats, ja mångdubblats till storlek, och den sparsamma, bleka saffransfärgen hade fyllt sig till en gulhet, liknande morgonsolens, då hon nyss stigit upp ur sin rodnad. Med klappande hjerta räknade den vördige bagaren minuterna för gräddningen, längtande att se om denna skulle motsvara hans öfriga framgång. Ändteligen kom den rätta stunden, han tog ut ett spjäll, och se! hvarje bulla derpå glänste som guld, var tung som guld, var guld. Hans hjerta klappade, tysta halfdragna andedrag tillkännagåfvo under sömnen hans förtjusning. Han såg in i sin ugn och öfverögnade sitt ädla bröd; så långt han kunde se, såg han spjäll vid spjäll, och på hvart och ett af dem glänste gyllne bullar. En rysning genomfor honom; han trodde sig förflyttad till himmelen och visste ej om han hade med sig ens sina sedlar, eller om han glömt dem i sin kista på jorden. Snart förjagades dock detta moln af oro, och med en ifver, som antyddes af lätta, brutna flämtningar, skyndade han att försäkra sig om sin omätliga skatt, medan några orediga embryoner af tviskinn och brända bullar då och då betecknade de ögonblick, då Sanna icke med tillräcklig skyndsamhet gick honom tillhanda.

Det var just i det ögonblick, då herr Gyllendegs sköna dröm höll på att utveckla detta gyckelspel, som generalen med sitt biträde ytterst stilla närmade sig hans trappa. I en pinsam väntan tillbragte de båda äfventyrarne der de få stunder, som förgingo, innan de till klockstapeln afskickade hunno gifva signalen.

Ändteligen ljöd ett slag, så ett annat; klämtningen började i all sin dysterhet och i detsamma återskallade

i alla gathörn i gröfre och gällare toner ropen: «elden är lös hos bagar Gyllendeg»! Generalen och hans kamrat störtade in i herr Gyllendegs rum.

«Elden är lös», ropade båda med en mun, «upp, upp! om någon finns härinne, upp, upp, menniskor, och skynden ut»!

Detta förtviflade eldsrop nådde herr Gyllendegs öra just i den stund, då han började kunna handtera de först uttagna guldbullarna, som redan svalnat, och derföre kände sig som ljufvast hemmastadd i sitt himmelrike. Det förmådde också icke väcka honom fullkomligt, så djupt var han fången i sin lyckliga sömn; men det förbryllade dock hans dröm och kastade hans inbillning in i en rad af de mörkaste kombinationer.

Försvunna voro såsom genom ett trollslag hans skatter och hans sällhet, och i stället för att han nyss drömt sig i en himmel, drömde han sig nu i, eller åtminstone nära en afgrund.

Han tyckte sig vara förvandlad till en stor limpa, och låg i denna ömkeliga gestalt på brödspaden, färdig att inskjutas i ugnen. Ingenting kan förliknas med den värdige bagarens nöd. Sina sinnen och sitt förstånd hade han bibehållit, han förutsåg ganska klart sin våda, och hans menskliga natur uppreste sig häftigt emot den gräddning, som hotade honom. Han hade velat slå hufvudet af den gamla Sanna, om han kunnat. Han försökte tala till henne i sin nöd, men hans tunga var förlamad. Hon hörde honom icke, hon kände honom icke, hon stod klenögd och sotig om näsan som vanligt framför ugnen, höll brödspaden redan i handen och gjorde

sig med full tjenstemin färdig att insticka limpan Gyllendeg i samma ugn, dit hon infört så otaliga limpor rågdeg förut. Den gamle bagaren var i förtviflan. Han bemödade sig att se på sin hushållerska, då han ej kunde tala; han gaf henne än hotande än bedjande ögon; men allt var såsom bortkastadt: Sanna var och förblef förstockad. Ändteligen, då han redan var nära ugnsdörren och tyckte sig svedas af hetta, öfvervann han sin förlamning och gjorde ett räddningsförsök med så stor ansträngning, att han i verklig och kroppslig mätto for upp ur sin säng och blef stående midt på sitt kammargolf.

«Tviskinn och brända bullar»! ropade han öfverljudt, «vill du steka mig lefvande, sprakved»?

Detta fantastiska utrop, hvars förbindelse med något föregående gossarne på intet vis kunde ana, hade nära kommit bloden att stelna i deras ådror. Men herr Gyllendeg sjelf började vakna, välsignade sig och trefvade i kolmörkret åter efter sin säng.

Förr dock, än den gamle hann samla sig till full redighet, fattade generalen åter mod och förnyade eldsropet omedelbart i herr Gyllendegs öra. Liksom en rädd sjöman, som med knapp besinning styrt sin båt i stormen, vid anblicken af en ovanligt hög våg förlorar all sans och släpper rodret, så domnade nu herr Gyllendegs förnuft helt och hållet och lemnade sitt stolta linieskepp, den vördige bagaren, redlös åt vind och våg.

«Goda menniskor», sade han i en ödmjuk och bönfallande ton, «hjelpen mig att jag ej brinner upp lefvande. Mörden mig icke och tagen icke bort det lilla

jag sparat, fattige man. Gud bevare mig, hur skall jag få den gästsmulan undan, som Sanna sprang och tiggde lös hela dagen i går. Gode vänner, jag ser er icke, men känner er välmening. Hvad skall jag göra? Lemnen mig icke i nödens stund. Herren bevare mig, brinner min gård»?

«Förspill icke tiden med prat, herr Gyllendeg», skrek generalen, «utan tag tofflor på fötterna och täcket omkring er och kom ut, ty här är minuten värd ett menniskolif.»

«Ja, ja, gode vän», sade herr Gyllendeg, förblifvande orörlig på sitt ställe, «här är minuten värd ett menniskolif; men hvar får jag tofflor och täcke, fattige man? På landsvägen är jag, och tiggarstafven, tiggarstafven den blir slutet på allt.»

Jord och himmel hade kunnat störta tillsamman och herr Gyllendeg hade dock stått der han stod, om han blott öfverlemnats åt sig sjelf och sin egen rådighet. Men hans båda plågoandar, som märkte detta och icke hade för afsigt, att låta honom drömma bort sin skrämsel i en varm kammare, ryckte täcket af hans säng, svepte det omkring honom så godt de kunde, jemkade med någon möda ehuru i största hast strumpor och tofflor på hans fötter och kommenderade framåt marsch! Nu gällde det för herr Gyllendeg att följa dem åt och rädda sitt lif. Den vördige bagaren lät som ett offerlam leda sig ut och snart kom han i farstun och kölden, i ett tillstånd, som föga var afundsvärdare än det, då han låg som en limpa på Sannas brödspade och skulle stickas in i ugnen.

Vid första kalla fläkt, som mötte honom då han öppnade dörren, var det som skulle han hafva vaknat till ett ögonblicks besinning. Åtminstone föll det honom åter in, och klarare än förra gången, att tänka på bergningen af något annat jemte sig sjelf, men dervid fastnade åter hans tanke vid samma föremål, som nyss fäste den en stund och hvars anskaffande dagen förut kostat honom så många förargelser.

«Hafven tålamod, gode vänner», sade han och försökte göra sig lös från sina ledsagare, «jag måste gå in till Sanna som hastigast.»

«Hvad har ni att uträtta der»? frågade generalen.

«Jag ville höra», svarade herr Gyllendeg, «hvart hon i sin galenskap stoppat undan den der gästsmulan, som hon tiggde lös i går. Ser ni, gode vän, brinner den upp, så är det förbi med min bakning i morgon, fattige man.»

«Var icke galn, herr Gyllendeg», sade generalen, «och tänk på bakning nu; i morgon har ni ju hvarken bagarstuga eller ugn. Det ligger allt i aska då.»

«Allt i aska, Gud bättre»! fortfor herr Gyllendeg och föll tillbaka i sin apathi, ur hvilken hvarken Sannas nödrop, som med en katt under hvardera armen störtade ut ur köket, eller klämtningen eller skolgossarnes skrål på gatorna kunde väcka honom. Han lät föra sig vidare, som ett barn, och svepte blott täcket högre omkring hufvudet, dels för köldens skull, dels för att icke behöfva vara vittne till den jemmer, hvarom hans ledsagare ständigt predikade honom i örat. Sålunda kom man med den gamle bagaren ut på gatan.

Enskilda ljus hade redan tindrat upp i fönsterna, klämtningen afstannade, buller af hjul och hästtraf genomkorsade de glesnade ropen, och skaror af menniskor störtade in på herr Gyllendegs gård.

Herr Gyllendeg stannade en stund och drog andan. «Bevare mig fattige man», sade han, «en sådan fart qväfver mig alldeles. Tviskinn och brända bullar! hvarföre släpar man mig ut midt om natten. Hvad är å färde? Hvarför åkes här, hvarför ropas här? Är då elden lös, efter jag hör larmtrumman»?

«Tag ert förnuft till fånga, herr Gyllendeg, och begrip då en gång att er gård brinner med rubb och stubb», sade generalen, som började frukta att den vördige bagaren förlorat förståndet, «det är ju för att berga lifvet, som ni nödgats rymma hus och knut, mins ni icke det»?

Dessa ord väckte åter i herr Gyllendegs sinne en erinring af hvad som passerat, han blef lugnare och lyssnade på trumman, hvars ljud närmade sig mer och mer.

Aldrig hade stadstrumman förefallit honom så hes och svag, som nu. Denna omständighet grep honom djupare än hela eldsvådan, åtminstone klarnade hos honom nu den föreställning, tydligare än någon förut, att en högre makt i vrede beslutit straffa staden och derföre betagit äfven trumman styrkan att kalla folket till hjelp. «Ingen klämtning», sade han derföre med sorgligt saktmod, «ingen skrämma; folket sofver och vår arma stad brinner upp. Vi hafva vreden öfver oss, säger jag. Hör, hur det är med trumman? Förr darrade fönster

och väggar då hon rördes; nu låter hon, såsom om man skulle strö ärter på henne.»

«Kom, herr Gyllendeg», sade generalen, som nästan kände medlidande med den gamle mannen, men dock icke ville lemna sitt skälmstycke halffärdigt, «kom, jag vill föra er till er granne, rektorn, han kan väl ej neka er värme och tak.»

Men herr Gyllendegs olycka spelade nu på trumman ett slags solo i hans öra och bestormade honom icke mer med de förvirrande ljuden af alla instrumenter på en gång. Hans känsla hade derföre fattat flere och flere passager, blifvit stämd till sorg och utbrustit i en ström af tårar. «Tak», svarade han generalen, «tak, min gode vän, skall min granne gifva mig; men huru länge är det innan äfven han är taklös? Och nu, mina räddare, farväl! hafven pris och ära för den hjelp j gifvit mig. Jag behöfver den icke mer, jag går nu till rektorn, ty jag börjar känna kyla. Viljen j söka mig i morgon i min bod, så skall jag gifva eder färskt bröd för mödan, om Sanna blott kunnat få undan den der gäst — — — Åh! Hvad talar jag nu, fattige man! Farväl»! Med dessa ord löste han sin högra arm ur täcket, omslöt generalen, tryckte honom till sig, kysste honom högt gråtande och gick sakta in på rektorns gård.

Generalen skyndade att bortstryka hans kyss från sina läppar och stod ett ögonblick öfverraskad af den gamles beslutsamhet. Skulle han följa honom vidare och se till att han verkligen gick in till rektorn, eller skulle han tänka på sin egen säkerhet och begifva sig bort; derom var han ej fullt enig med sig sjelf. Men

just nu inträffade en omständighet, som bestämde honom till försigtighet, och kom honom att slå ur hågen vidare planer.

Trumman, hvars ljud förekom herr Gyllendeg så svagt och olycksbådande, passerade förbi, och med förvåning och harm såg generalen att den bars och slogs af ingen annan än vår lille trumslagare. I sin vanliga skinnjacka, lika bred som lång, och med en fart och häftighet i armarne, att han kunnat spränga trumskinnet, sträfvade han framåt och såg hvarken åt höger eller venster. Det var med yttersta möda generalen fick honom hejdad. Vår lilla kund ville alldeles icke se någon fara i sitt förehafvande, och om han än medgaf, att han kunde blifva igenkänd, ville han dock, som han sade, gerna taga ett tjog till, blott han nu kunde få folk tillsamman och branden i gång.

Med flit förbigår man att beskrifva den gamle bagarens inträde hos skolans rektor och hans triumftåg derifrån, då han, ändteligen upplyst om narrspelet, tågade hem, följd och med jubelrop helsad af stadens alla både skol- och gatpojkar. Äfvenså skulle en skildring af hans besök i sin bod, hvarifrån det mesta befanns bergadt, och hans öfriga mångåriga förargelser i anledning af denna natts uppträden, kanske i någon mån förnärma den respekt, hvilken den vördige bagaren alltid var mån om att åtnjuta.

Det må blott tilläggas, att många år efter dessa uppträden fanns vår lilla kund såsom länsman i en aflägsen socken upp i landet. Der fick han en gång besök af generalen, som då, i egenskap af hans landshöf-

ding, kom för att tilldela sin gamle vän en medalj i guld, för hans nitiska, kraftiga och lyckliga försök att fånga och upptäcka alla penningemyntare och tjufband i nejden. Så förmäler vår berättelse: När landshöfdingen nu begärde att få se sin gamle väns barn, kom der sluteligen fram en gosse, som modren med våld måste skuffa in genom dörren. Tårar stego den ädle höfdingen i ögonen, då han såg honom. Se'n han tagit gossen i famn och kysst honom, och denne, undsluppen på golfvet, skyndat på dörren åter, fattade landshöfdingen sin väns hand och försäkrade att det varit, som om han blifvit flyttad tillbaka till herr Gyllendegs tid. Han beklagade blott att gossen icke hade någon trumma, i hvilket fall likheten varit fullständig. Men i detsamma ljöd i rummet bredvid junior-trumslagarens lertupp så gällt, rullande och skarpt, att landshöfdingen med det gladaste skratt försäkrade, att äfven trumman vore umbärlig och likheten ändock fullkomlig.

Den väntande.

Så dyster och stel den sednare perioden af vår höst än är, medför den dock på flere orter egna sysselsättningar och intressen, som bidraga att göra den för dessa trakters innevånare lika efterlängtad och vigtig, som någon af de blidare årstiderna. Längs hela sträckningen af vår kust är förhållandet sådant. Sjön, som är kustbons egentliga åker, ger sin rikaste skörd först då, när den sparsamma växten på några stenbundna tegar kring hans hydda längesedan blifvit inbärgad, och hans friska lif bland vågor och vindar börjar då, när september-stormarne drifva fisken i land och göra nätet och noten lönande.

I dubbelt mått liflig är rörelsen då i de små sjöstäderna, hvilkas hela bestånd vanligast hvilar på skeppsfarten, så vida i de flesta af dem inga andra näringsgrenar finnas, eller ens kunna idkas. De stora notvarp, handeln från dem utsträckt till vidt aflägsna länder,

väntas om hösten tillbaka, än med hopp, än med fruktan, i hvardera fallet med spänd längtan.

Det är då man ser den runde rådmannen, med ett halft dussin fartyg i sjön och lika så många på stapplarna i sitt spekulerande hufvud, titta gravitetiskt fram ur dörren till sin krambod vid storgatan, för att ge akt på grannens flaggstång och än svära öfver den ihärdiga nordvinden, än triumfera öfver den gynnande sydvesten, än ropa ett ord af glädje eller harm åt en förbigående vän. Det är då den arma sjömanshustrun, i sin helgdagsdrägt, kommer med ögonen fulla af tårar från sin rika patron och klagar att allt ännu ingen underrättelse ingått om det skepp, på hvilket hon har sin man, eller med klara blickar och lätta steg skyndar hem, för att berätta för sina nyfikna barn, att ett Helsingörsbref redan kommit, och att pappa endera dagen är att vänta hem med engelska dockor och russin. Männerna hafva fartyg, varor och vänner ute på sjön, qvinnorna sina män, sina anförvandter och söner. Kärleken, tillgifvenheten, vinningslystnaden, allt har något att omfatta, att frukta eller önska; och när, vid det egna, patriarkaliska förhållande innevånarena emellan, som ännu äger rum i våra små städer, ingen har sina angelägenheter helt och hållet skilda från den andras, ännu mindre är okunnig om, eller likgiltig för hvad som angår dem, så kan man lätt föreställa sig hvilket utbyte af förtroenden, hvilka ömsesidiga anlitanden, hvilka känslor af deltagande, af sorg eller fägnad, kort sagdt hvilka ämnen för prat och skratt och tårar måste förekomma i dessa små samhällen under den årstid, då på andra lands-

orter och i större städer menniskorna sluta sig inom hus och lefva för sig sjelfva.

Vi hafva här anmärkt dessa allmänna förhållanden för att inleda en kort berättelse, hvars lokal är ingen annan än en af våra små sjöstäder långt upp i norden, och vi bedje läsaren nu kasta en blick på följande små scener.

Det var en klar dag i början af Oktober. Vinden, som en längre tid varit mindre gynnsam för hemåt sträfvande fartyg, hade natten förut vändt sig, och i anledning deraf såg man hela förmiddagen skaror af män och qvinnor, som voro i rörelse, för att antingen af andra inhemta underrättelser om väntade skepp, eller sjelfva söka upptäcka några segel på det vida hafvet. De gamle stegarna, som ledde upp till klockstapelns högsta våningar, stadens enda observatorium, hade den ena gången efter den andra svigtat under tyngden af frodiga skeppsredare och bäfvande matronor, lockade upp i det obeqväma tornet, en del af blott nyfikenhet, en annan af varmare och vigtigare intressen; men all undran, alla eder och allt kikande oaktadt, hade icke ett enda skepp låtit upptäcka sig utanför hamnen.

Middagen kom och åtskilde skarorna. Hvar och en gick hem till sitt, för att vid en god måltid skingra sitt missnöje och styrka sig efter färden; blott en enda person blef qvar ännu i klockstapeln.

Det var ett ungt fruntimmer, sedan ett år maka åt en sjökapten. Hon hade som en värnlös flicka blifvit upptagen i ett af de mindre handelshusen i staden och der genom sin flit och sitt saktmod inom hus och ge-

nom den ordentlighet och vana, hvarmed hon förstod att handhafva försäljningen i kramboden (ty äfven de bättre fruntimren kunde utan att förlora i anseende betjena den) gjort sig så oumbärlig för sina fosterföräldrar, att hon icke, utan en formelig brytning med dem, kunde följa sitt hjertas böjelse och gifva sin hand åt en barndoms vän, som nyss förut fått sig fartyg och blifvit sin egen.

Under sådana förhållanden hade hon gift sig och redan en knapp månad efter bröllopet följt sin man till hamnen, för att med tungt hjerta skiljas från honom på stranden och se honom hissa segel och fara bort på en lång färd.

Nu satt hon ensam vid en öppen lucka i tornet, med kinden lutad mot sin hand och blicken utan syfte irrande ut mot det ändlösa hafvet. Hon var icke skön, aldraminst en skönhet af det smäktande slag, som mången älskar för dess vekhet och känslighet; men hennes växt var ungdomlig och full, och hennes anlete, behagligt och friskt, bar inga spår af den förvissning, ett sjelfskapadt lidande och en retlig svaghet i lynnet så tidigt vålla. Hon gret, men äfven hennes tårar, som likt stora perlor föllo ned på hennes lågande kinder, vittnade om fullheten af den källa, ur hvilken de flöto, och styrkan af de känslor, som frampressade dem. Sedan flere månader hade hon icke haft någon underrättelse från sin man, och ryktet sade redan att han förlorat med skepp och allt.

Det var likväl honom hennes öga sökte, och hon såg nu mot den blånande rymden, icke som skulle hon

väntat att kunna upptäcka den saknades segel, utan som hade hon med kärlekens längtan velat tjusa hans skepp från de klippor, för hvilka hon fruktade att det blifvit ett rof. Sorg och saknad och stundom en skymt af hopp omvexlade i hennes hjerta.

«Hvarför», tänkte hon, «dröjer jag här. Hvad kan jag se, då jag ej kan låta bli att gråta. Och äfven om mina ögon vore klara, kommer ju icke något fartyg, då man icke ens med kikare kunnat märka något, och äfven om något kom, vore det dock icke hans. Kapten Styre väntas och kapten Märs väntas; alla talte om dem och sågo efter dem; ingen nämnde honom som jag väntar, fast han bort komma mycket förr än de. Och likväl går jag ännu hit opp, der hvar och en tyckes vara rädd att se på mig och bli tilltalad af mig. Och om jag ändå frågar någon, så talar hans tunga tröst, fast hans miner säga helt annat. Om jag kunde dölja att jag ibland hoppas ännu; men jag kan det ej. Måste icke alla se det, då de se mig sitta här. Men hvarför skulle jag blygas att hoppas; man hoppas ju vid sjelfva dödsbädden. Kanske har han blifvit väderdrifven till de norrska hamnarne och fått ligga der i veckotal, efter de äro så svåra att slippa utur. Om dock någon kom hit upp med kikare ännu, kanske skulle småningom något segel bli synligt»!

Så tänkte hon och antydde i denna sin sista önskan just den omständighet, som förnämligast bevekte henne att dröja qvar der hon var. Hon hoppades nemligen och upphörde icke att vänta, att någon bekant ännu, utom de som redan besökt tornet, skulle af ny-

fikenheten drifvas dit och med beväpnadt öga kunna se och göra henne redo för förhållandena på hafvet.

Denna väntan blef dock icke uppfylld, och ensam lemnad med sin sorg och sin saknad, såg hon en lång timme fylla sig efter den andra. Klockan slog två; men ingen visade sig ännu. «Vinden», sade hon sakta för sig sjelf, «har dock blåst förlig och frisk hela tiden, och ett fartyg, som för ett par timmar sedan var långt borta, kunde kanske nu redan ses med blotta ögat. Syns då icke ens ett barn på gatan, att jag kunde kalla det hit opp? Se! der kommer dock någon på vägen från hamnen».

Med dessa ord tog hon sin näsduk, torkade med omsorg sina våta ögon och beredde sig att ropa an den kommande, om det var någon, som hon kunde besvära med sin bön och vinka upp till sig på några minuter.

Herr Flygerman, så hette den antågande, kom nu sent omsider från redden, hvarest han tillbragt hela förmiddagen med att för en god väns räkning uppgöra ritning till en slup, efter en beprisad seglare, som nyss förut blifvit upptacklad och försökt. Han bar sin pappersrulla och sin tumstock i handen och skyndade med hastiga steg mot staden. Herr Flygerman var en af dessa äldre ungkarlar, på hvilkas yttre åren icke bita, och oaktadt han redan hunnit öfver fyratiotalet, hade han dock utseendet af att vara en trettioårig man.

En verksamhet af det mest praktiska slag hade bibehållit honom ung och rörlig, och lika litet nedtryckt honom med verkliga sorger och ansträngningar, som låtit honom domna bort i sysslolöshet. Han hade få be-

hof, och man kunde säga, att han hade allt hvad till hans lifs nödtorft hörde, om han blott var i stånd att skaffa sig tillräckligt af bestyr och klagoämnen. En liten handel med tjära och pottaska gaf honom hans bergning, och äfven, efter hvad han sjelf älskade att påstå, otroligt mycket arbete; men då den afkastning af suckar och strapatser, som han möjligtvis kunde pressa ur denna sin obetydliga handel, i alla fall varit för otillräcklig för hans dagliga behof, hade en vänlig instinkt ledt, eller rättare sagdt, tvungit honom att söka en fyllnad för det bristande, genom att uträtta andras angelägenheter. —

Denna binäring, ty så måste man kalla den, ehuru den icke renderade bröd eller guld, förskaffade honom så dryga sportler af språng och fläng och knot och svett, att de ofta öfvermättade hans aptit. Herr Flygerman var ingen stoiker eller filosof, men han kände likväl mången gång en naturlig vedervilja för detta slafveri under sin egen tjenstaktighet.

Emellertid hade denna hans buse en bundsförvandt, som gjorde den dubbelt fruktansvärd och öfvermäktig, och denna bundsförvandt var hans naturliga godsinthet. Nästan alltid dukade han under för endera af dessa makter, eller för båda förenade, och hans fruktlösa kamp öfvergick då hvarje gång till ett otåligt brummande mot den, som satt dem i rörelse emot honom. Sålunda började han sin dag med hunger efter bestyr och knot, och han grep då till sina handelsangelägenheter, för att ur dem tvinga så mycket af detta slag, som han förmådde. När han kommit till slut med dem, kunde

han sägas hafva gjort en tarflig frukost. Nu begaf han sig till sina vänner, för att ur deras affärer pressa ut åt sig sin middagsmåltid, och denna blef alltid rundeligare. Derpå hade han gerna tagit sig en liten lur; men då kommo vanligen hans vänner i sin ordning till honom och proppade i honom ett mellanmål af kommissioner, som, om hans tjenstaktighet än var mätt, hans godsinthet dock tvang honom att hålla till godo.

Under allt detta var han i ett omedvetet uppror både mot sin hunger och dem, som tillfredsställde den, emedan hvardera lika litet unnade honom fred och ro. I alla fall och oaktadt allt hans brummande, var han för sitt i grunden välvilliga och fördragsamma lynne allmänt älskad. Kanske hade hans egenheter också blifvit mera jemnade, om han kommit sig till att gifta sig; men i sina yngre dagar hade han icke fått tid att tänka på sådant; och nu mera började han äfven anse könet för mycket inskränkt till sin natur och för litet dugligt i affärer, för att vara värdigt någon reelare uppmärksamhet.

Denne originelle man, ett af de många egna lynnen, smärre städer i synnerhet föda, kom nu med god fart tågande på den steniga vägen, full af både hopp och längtan att få sig sin verkeliga middag, som, för att uttrycka hans egna tankar, «hvar och en annan kunde äta när lusten infann sig, men han allena aldrig fick tid att njuta, förr än han redan hunnit blifva mätt af idel bestyr». Just då han fått detta bittert ljufva knot färdigt i sitt hjerta, nalkades han klockstapeln, förbi hvilken vägen ledde, och hörde i detsamma sitt namn

ropas tvenne gånger, liksom ifrån höjden. «Herr Flygerman», ljöd rösten, «herr Flygerman, se hit»!

Om lika många pilar som ord susat kring herr Flygermans öron i detta ögonblick, hade han icke kunnat blifva mera häpen än han blef. Han anade genast något nytt arbete och såg med förskräckelse opp, liksom hade han fruktat att få himmelens kommissioner till på sin nacke, då han redan hade så nog af jordens. Man skulle tycka att en man af herr Flygermans oberoende ställning i lifvet hade bort kunna med lugn invänta hvilken anmodan som helst, så vida det stod i hans fullkomliga val att afslå den, om den föll honom tung; men det var just i den dunkla känslan af sin svaghet i detta afseende och af sin oförmåga att rädda sig ur trollkretsen af ett gifvet uppdrag, han blef bestört och förtviflad.

Han såg omkring med ögonen riktade uppåt och blef ändteligen varse ett hufvud, som tittade fram ur klockstapelluckan, och en hand, som gaf honom tecken att komma dit opp. Då han snart märkte att det var ett fruntimmer, med hvilket han hade att göra, blef han tryggare och ropade med en temmeligen myndig och vårdslös ton, i det han vinkade ett par gånger med sin pappersrulle: «har icke tid, har icke tid». —

Härvid bemannade han sig med sinnesstyrka, så godt han kunde, och fortsatte åter sin gång, i full afsigt att icke låta den vackra bedjerskans anrop störa sig mer än kråkans på kyrktaket. Emellertid var hans tjenstaktighet en gång väckt, han började redan känna små stötar af denna sin plågoande, och innan han väl

hunnit förbi klockstapelns dörr och trappa, ansatte den honom så, att han förlorade allt hopp om att kunna göra motstånd.

Då han märkte hvart det skulle bära af, blef han rasande, och i den ljufva lusten att än ytterligare öka sin harm, började han klättra upp för klockstapelstegarne med en sådan fart, att han så när förlorat andan, innan han uppnådde tornet.

«Hvad är å färde»? sade han med en häftig och afbruten röst, då han såg och igenkände vår bekanta der oppe, «hvad vill kusin Storm?»

Den unga frun, som varseblef hans hetta och med skäl slöt att hon sjelf var orsaken till den, började ursäkta sig: «Förlåt, bäste kusin Flygerman, att jag besvärar er; men till hvem annan har jag här i min oro kunnat vända mig»? — — —

«Det är förbannadt bra», inföll herr Flygerman strax med sin förra ifver. «Men jag skall säga, att jag också har behof, som andra menniskor, och till hvem kan jag vända mig? Hvem gör mig den tjensten att han ens skulle äta för mig, om jag fäktar huru mycket som helst för andra? Jag försäkrar», härvid stego nästan tårar i ögonen på den gode herrn, «att jag på denna dag icke hunnit smaka ett gudslån, om jag undantar en sup hos Kryddströms och en bit ost hos gamla Rådmans, och två, tre små halfstyfvers kringlor, som jag sprang in och tog från bagarns boddisk, då jag gick till hamnen. Annat har jag ej fått tid att förtära på hela dagen, och trodde nu att jag skulle kunna stjäla mig till åtminstone en qvart timmas ro, för att hinna få mig

middag; men det är som vanligt: ställ dig blott i redet, nog finnas de som lassa på».

«Huru kan man», sade den unga frun, sorgligt förebrående, «vara så nogräknad om några steg, då man kan göra en annan en stor tjenst. Kusin hjelper så många andra i saker, som de sjelfva kunde uträtta, och blir så lätt ledsen på mig. Kunde jag sjelf se längre än jag ser, och skulle jag förstå att urskilja om det är moln eller fartyg, som skymtar der ute på hafvet, så ville jag visst icke be någon trötta sitt öga med att kasta en blick dit».

Herr Flygerman, som på sätt och vis fann sig slagen på denna punkt, gaf sin förtrytelse en annan riktning.

«Eljest», sade han, «vet jag icke hvad fruntimmer hafva här oppe att göra. Förstå de något och uträtta de något? Jag är säker på, att om fiskarpojkarne på Sandnäs udde släppte opp en pappersdrake, skulle man kunna inbilla hvilken fru i staden som helst, att hon såg sin mans stora skepp komma med fulla segel och en flygande vimpel i aktern. Sådana äro fruntimren; men månne de tro det sjelfva? Nej, de skola se allt och vara med i allt, eljest mena de, förbanna mig, att verlden icke skulle kunna stå en enda dag. Men jag har brådtom och hinner icke förnöta tiden med prat. — Gif mig kikaren».

«Jag har ingen sådan», sade den arma, unga frun förlägen; «men det är nu snart tre timmar, se'n någon haft kikare här oppe, så att det visst vore möjligt att man redan kunde se fartyg äfven utan».

Herr Flygerman blef synbart lättare till sinnes, då han nu tyckte sig hafva fått en handgripligare sak att anfäkta och häckla. Hans uppsyn öfvergick ifrån en mulen otålighet till en triumferande belåtenhet, och hans röst, som hittills sväfvat mellan vresighet och klagan, blef spotsk och ironisk.

«Jo, jo», sade han, «det är visst möjligt, att man kan se fartyg redan äfven utan kikare, kusin Storm; såsom om jag ser mot hamnen, så ser jag der straxt masterna af Kryddströms aftacklade skonert och Jakobsons Jakobina, som kom hem i förra veckan, och en förskräckelig hop jakter och slupar, som ligga vid hamnbodarna — ha — ha — ha! Det är fartyg nog, det är fartyg nog, kusin Storm».

«Se icke ditåt», sade denna med sorglig och bedjande ton, «se genom den andra luckan, ditåt jag ser, se mot hafvet»!

«Hvarför icke», fortfor herr Flygerman lika segersäll, «haf blott tålamod, kusin lilla, så skall hon strax få höra hvad ditåt syns för blotta ögat. Först och främst ser jag kapten Styres flaggstång, som är nästan lika hög, som en skeppsmast, vidare ser jag två smärre master, som stå uppställda mot rådman Vise's stallvägg och ibland brukas som fimmerstänger, se'n ser jag garfvar Barks skyltkäpp med ett stort kalfskinn till segel i toppen — skall jag säga hvad jag vidare ser utan kikare, eller är det tillräckligt hvad jag redan uppräknat»?

Under detta uppbyggeliga tal, som lik en vårbäck strömmade fram ur herr Flygermans uppsvällda glädje, hade den unga frun brustit i gråt. Då han derföre ka-

stade sin blick på henne, för att med en förnäm fägnad betrakta verkningarne af sitt skarpa skämt, fann han det hafva träffat hårdare, än han önskat, och blef till mods ungefär som en kamfio-spelare, då han med triumf gifvit en svag granne husu-hugg och sluteligen finner, att han sjelf måste hjelpa honom att stryka. Hans pösande sinne föll tillsamman som en spräckt väderblåsa, och hans godsinta hjerta blef mjukt som vax, då han såg hennes tårar. Han började försöka trösta henne och godtgöra sitt fel, och han blandade uppmuntringar och ursäkter tillsamman i ett tal, som, ehuru vida mildare till sitt lynne, föga eftergaf det förra i rörlighet och fart.

«Hvad nu», sade han, «hvarföre gråter kusin Storm? Lägg icke sådana små saker på sinnet, meningen var icke så ond, som den lät. Ingen kan neka, att icke det är litet besynnerligt att kalla en opp i klockstapeln, för att se efter fartyg, då man icke har någon kikare. Men hvad man icke har, kan man väl få. Jag får väl lof att gå till gamle rådman ännu, så hungrig jag är, och be honom komma hit med sin stora tub, som jag sjelf skrufvade sönder i går och rengjordo åt gubben. Och hvad Stormen angår, må man säga huru mycket som helst att han är i sjöbottnen; men jag har mina egna tankar om honom, jag. Snarare håller jag före att han ligger i Norrge och dansar med norrskorna vid denna tid. Huru var det med Styre här om året? Han var borta i sjutton veckor, utan att man visste om han sjunkit eller flugit, och kom hem ändå; det vet jag bäst, som fått trampa många fjät för hans skull och hela sista

våren grassera med den der lättingen segelsömmaren, för att få hans nya segel färdiga».

Det öfriga af detta tröstetal försvann bland stegarne i den gamla klockstapeln, under det vår kund skyndade ned, för att åter svettas och hungra en stund i sitt nyss åtagna värf.

Så hastig var herr Flygerman i sina rörelser, när han en gång kom sig i språng, att den unga frun icke hann räkna många bedröfliga minuter, förr än hon åter hörde hans stämma från de lägre våningarna i tornet.

«Jag har legat öfver Borgmästare och Råd i två års tid», hördes han säga till någon, som gjorde honom sällskap, «och bett dem låta laga nya trappor till klockstapeln, och jag har för sakens skull lofvat att sjelf utan betalning se efter timmermännerna, men hittills har ingenting blifvit gjordt, och härefter göres icke heller något, förr än en eller annan brutit armar och ben af sig på dessa fördömda trädpinnar».

«Fjeska icke, Flygerman», hördes den andre svara, «och slå ej kikaren så hårdt mot stegarna för hvar gång du fattar tag med handen, så förderfvar du hvarken dig sjelf eller den. Jag har i femtio års tid gått opp och ned på dessa trappor och bergat både armar och ben, Gud ske lof, till denna dag».

«Det är förbannadt bra», anmärkte herr Flygerman åter, «så mycket mer kan man räkna att de tjenat ut och behöfde förnyas. Men mig gör det detsamma, jag har nog arbete förut och ser gerna att jag slipper alla extrabefattningar».

Vid dessa ord hade han hunnit opp i tornet. Han

tog genast plats vid en af luckorna, drog ut kikaren, lade den till ögat och började med rynkad panna och framskjutna läppar öfverfara synkretsen.

Hans följeslagare blef något sednare synlig. Denne var ingen annan än den unga fruns förre fosterfader, och den helsning, hvarmed han mötte hennes, röjde en viss portion af den köld och det missnöje, hon var van att se hos honom ända från den stund, då hon emot hans vilja bortbytte omsorgen om hans gamla kattunsdukar, röda filtmössor och lerpipor, mot den om en ung och blomstrande man.

För öfrigt var han en kort och rund gubbe af buttert och allvarsamt utseende, till någon grad likväl mildradt nu af det nöje, hvarmed han fann sig på en plats, som näst kyrkan skänkt honom den största tillfredsställelse i lifvet. Med en skälig lott af naturlig stolthet förenade han nemligen en jernfast likgiltighet för allt hvad storhet fanns i staden, från borgmästarens till skoflickarens; den enda undantagen, att med hastig blick och osvikelig visshet upptäcka och igenkänna ankommande fartyg. Han dref handel, men i kramboden stod han och slumrade; han var rådman, men på rådhuset teg han; i klockstapeln var han och ville han vara ett orakel.

Lik den bedagade stöfvaren, som låter valpen vädra i buskarne och i lugn väntar tills han ger skall, stod äfven den gamle nu helt trygg och afvaktade resultaterna af herr Flygermans hetsiga forskningar, hvilken äfven, att fortsätta den oartiga liknelsen, i sin ifver allt för hastigt gaf ljud.

«Jag har mina egna tankar om fartyget der»! sade han och teg åter med den mystiska min, hvarmed han alltid älskade att ge sina små hemligheter vigt.

«Om fartyget der? För Guds skull, säg om ett fartyg kommer»? ropade den unga frun och sprang upp från sin bänk.

«Hm»! mente herr Flygerman, såg myndig ut och fortfor att kika.

«Ro fram med hvad du vet», sade den gamle herrn, «och gif mig kikaren»!

Den unga frun stod på nålar; herr Flygerman ensam var orubbelig. «Kursen rakt på kikaren», mumlade han för sig sjelf — «ett större fartyg — hvita segel — Märs hade mörka — Styre nya, mörka — har några trötta fjät tagit för dem — — hm»! härvid räckte han kikaren åt den gamle. «I linie förbi garfvar Barks skylt, rakt ut till hafs, se ditåt»! —

Stapelkonungen intog sin thron vid luckan, och ett utbrott af löje, som mera liknade sågande än skratt, beledsagade hans första blick mot hafvet.

«Ett större fartyg», sade han i det han sökte antaga herr Flygermans ton — «hvita segel — ja, ja, så länge solen skiner på de gråa bräderna, jo; det värsta är att fartyget der står på grund, bror Flygerman, så att det icke slipper ur en fläck».

«I Guds namn, låt mig då få veta hvilket fartyg»? frågade den unga frun.

«Båken, båken, syster», svarade gubben helt kort.

Den arma frun kastade en blick af sorg och missnöje på herr Flygerman, hvars förhastade upptäckter i

hennes hjerta väckt ett hopp, som lika så hastigt förstördes. Denne åter sökte att rädda sitt knäckta anseende, ännu i dess dödskamp, bakom lederna af en opposition, hvaraf dock endast orden: «det är förbannadt bra» — lika bepröfvade veteraner ryckte fram, men de öfriga stupade mellan hans tänder bland en tross af skorpor, hvarmed han på sin sednaste färd icke glömt att förse sig och dem han just nu höll på att med aptit förtära.

Den gamle hade emellertid med sitt säkra öga öfververfarit hafvet, utan att varseblifva ens skymten af ett fartyg, och började redan skjuta ihop sin kikare, då han helt oförmodadt med blotta ögat såg ett stort skepp under fulla segel sticka fram förbi en hög skogbeväxt bergsudde, som inneslöt redden, och i flygande fart vända in mot hamnen. Denna öfverraskande syn bragte honom i en fullkomlig exstas. Hans andedrägt blef högre, hans kinder fylligare, han drog ut kikaren ånyo, lade den till ögat och utbrast i ord:

«Ha du skojare, ha du skojare! slapp du mig denna gång? Jag ville önska du vore tre mil ut till sjös, så sannt jag skulle känna igen dig likafullt på skrytet och ståten redan, om ej på annat. Hvem är det du skyldrar för? — Och kanongluggar har han låtit måla på det ruttna skrofvet och stuckit opp bogenbramstänger och hängt klutar på läsegelsspirorna. Kunde han ej hinna hem med mindre till hustrun, det tjocka sockerfastaget? Gud förlåte honom»!

«Hvem är det»? frågade hans båda bisittare på en gång.

»Märsen, den gamle narren, Märsen. Om Flygerman låtit bli att skämma bort min kikare i går, då han nödvändigt ville putsa glasen, så kände jag redan igen gubben sjelf på däck, så nära är han. Men nu ro vi ut till hamnen att ta emot honom, och någon viker in på vägen till hans gumma och får henne att komma ut; och du, syster», — här steg han upp och vände sig till den unga frun — »kommer också med, så kan du få höra ett ord om Stormen kanhända, om han ännu finnes ofvan sjö. Ja, ja, det är så dags att lipa och gråta nu. Det är annat att gå som skepparhustru och trampa trötta fjät och kika efter sin mans sönderblåsta lärftslappar, än att stå i min bod och ha goda dagar och plocka russin i munnen och bläddra i nya kattunsdukar — ja — jag undrar hvilken nöd gick åt dig då, syster»?

Sällskapet följde nu den barske gubben ned ur klockstapeln, den unga frun mera sorgsen än hon var då hon steg dit upp, och herr Flygerman utomordentligt förtretad öfver sitt misstag med båken och öfver den skam, han fått till tack för sitt besvär med kikaren.

Denna hans förtrytelse stegrades än ytterligare af aningen om att han och ingen annan skulle få lof att göra invikningen till fru Märs. Han brummade under hela vägen, ehuru för mycket afbrutet och tyst, för att man skulle kunnat urskilja annat än enskilda ord. Först då, när man nalkades den tvärgata, vid hvilken fru Märs bodde, började hans knot höras tydligare.

»Och den gamla tjocka ankan»! hördes han säga, »om hon kommer med eller icke, kan det vara just lika. Märsen får tids nog händerna fulla ändå. Aldrig har

jag hört en menniska prata så mycket som hon pratar; och hennes eviga: «hjertandes och jämmerli» kan skära öronen sönder på folk. Och hvem skall gå och säga till åt henne! Jag? — Vänta får man! Fan besitta någon har det goda i sig, att ens be mig; utan man tar bara för afgjordt, att jag skall vara på post och färdig att orka och springa — jag skall säga att det blir förbannadt tungt i längden».

Med dessa ord vek han af på tvärgatan, och de båda andre fortsatte sin gång, öfvertygade om att hans förtrytelse alldeles icke skulle hindra honom att vara en pålitlig budbärare. Efter en kort promenad kommo de till hamnen.

Den gamle herrn började genast ställa sin båt i ordning för sjöfärden, reste upp masterna, emedan vinden var begagnelig, och lossade seglen.

Dagen öfvergick emellertid redan till skymning och en dimma, oktoberqvällens vanliga sällskap, utbredde sig småningom öfver vattnet och jagades blott sakta af den aftynande blåsten. Det var ingen tid att förlora, och gubben var redan i beråd att lägga ut och icke bry sig om sina båda dröjande passagerare, då han i hast hörde den väntade fruns tunga steg och kände hennes kopparstämma:

«Jämmerli, om kusin Flygerman har hjerta att narra mig? Var det nu gubben sjelf bara, riktigt han sjelf, stackare. Såg kusin honom på däck? Hjertandes, om han är sjuk kanske, och måste vara i kajutan. Annars går han i sin blåa rock med stora messingsknappar och i röd filtmössa och med sin gamla pipsnugga i munnen

— tvy! jag snusar sjelf och tål inte deder röktrutarna. — God afton, gamle rådman, god afton, stackars barn, är du här också och väntar din gubbe? Gud tröste dig! hvar han må hamnat. Men jämmerli hur liten den båten är; kan den bära fyra personer»? —

«Stig in syster, så får du prata se'n», sade den gamle och hjelpte utan vidare omgångar den kolossala frun i båten, som svigtade under detta väldiga tillskott i last. Snart befann sig sällskapet ett godt stycke ute på sjön, och ett lika så godt stycke hade fru Märs redan hunnit in i ett sladder, som hotade att aldrig bli slut och som helt och hållet betog alla de öfriga både möjligheten och lusten att yttra ett ord. Det är dock endast i några droppar vi här kunna återgifva detta störtregn af prat, öfvertygade att skuren, i sin helhet lössläppt, skulle dränka läsarens tålamod i en syndaflod. Herr Flygerman var den som först drabbades:

«Aj, aj, hur tunnt klädd kusin far ut i kölden», sade hon, «Gud bevare någon från att förkyla sig för min skull. Drag upp rockkragen: kusin har hela tiden hållit sig för öronen. Ack, den örvärken, när den anfäktar en rätt, vill den spränga hufvudet på en menniska. Jag har låtit rycka ut tre tänder i fjol och en i år och vet hvad värk vill säga. Se nu, ja se nu på bara hur han grinar, och det är visst och sannt att man kan förlora allt sitt humör med mindre präss. Gud gifve att Märsen, stackars gubbe, må slippa alla efterslängar af sin höstresa, om han nu verkeligen kommer hem. Och du stackars barn har ingen att möta! Gud förbarme sig öfver den, som skall lita på vatten och

vind — hu! hvad den båten kränger — det är inte en ensam som går till kost, det är två och tre och hundrade. — Men du skall drömma, syster, det är otroligt hvad det hjelper att drömma. Hvar gång Märsen kommit har jag drömt om honom; det låter underligt, men det är klara sanningen. Såsom i sista natt, förlåte mina synder, bäst jag ligger i min sötaste sömn och har Anna bredvid mig i sängen, tycker jag att jag går i boden, för att hemta in kött, och då jag lyfter upp locket, står Märsen i tunnan och säger: helsningar från Köpenhamn, mamma! Vi se nu hvad det hade att betyda. — Men det blir ju alldeles mörkt, mitt herrskap, och bäst det är så stöta vi väl på en sten och drunkna här allesamman».

Det hade också i sjelfva verket redan mörknat så, att den gamle rådmannen började misströsta om att hitta på fartyget. Hvad än värre var, hade han anledning att förmoda, att kaptenen redan hunnit ankra och begifva sig från skeppet, och han var derföre angelägen om att förebygga den ledsamheten att förfela hans kurs och segla förbi hans båt utan att möta den. Han begagnade alla de pauser, han kunde tvinga in i sin språksamma följeslagarinnas sladder, för att lyssna efter rösten af någon talande eller ljudet af ett årtag ute på den vida, bortskymda fjärden.

Då icke ett ljud förspordes, och vägen till den vanliga ankarplatsen för skepp, som antingen af motvind eller mörker voro hindrade att segla in i den inre bugten af hamnen, var alltför lång och besvärlig att så sent

på qvällen tillryggaläggas, ändrade han sin första plan och beslöt att lägga till vid en plats, från hvilken den väntade båten lika säkert kunde varseblifvas, som från slupen. Det var en udde, förbi hvilken inåt hamnen sträfvande farkoster måste styra, men som äfven hade en enkom för slupar inrättad brygga, vid hvilken mången från redden kommande plägade landa, om han för tillfället fann det bättre att gå till fots till staden, än att med armar och rodd sträfva dit.

På denna udde landsatte den värde styrmannen sitt sällskap, öfverlåtande åt deras val, att dröja qvar eller begifva sig tillbaka. Omständigheterna fogade så, att man knappt hunnit upp på bryggan, när man till allmän glädje hörde de raska årtagen från en slup, som nalkades den. Man gissade genast hvem det var, som kom, och herr Flygerman, som icke var någon hatare af surpriser när han sjelf hittade på några, glömde, för nöjet att få syssla och ställa till, sin harm öfver den gamla fruns språksamhet, tog henne bestyrsamt vid handen och ledde henne så nära randen af bron som hon kunde förmås att gå.

«Stå här», sade han, «och var tyst, om det är möjligt, en handvändning. Om båten far förbi, så ropa vi den an, men om den lägger till, så tag emot gubben, det första han stiger med sin fot på trappan. Man har en gång förr ställt till ett dylikt spektakel och tagit några trötta fjät, för att få det i gång».

Med en pigg handtryckning gaf fru Märs tillkänna, att hon både begrep tillställningen och var förtjust öfver

den. Hon blef qvar på sin plats, jemkade om sin stoppade salopp, torkade med näsduken mun och näsa, strök upp sitt på pannan nedfallna hår och utstyrde, mörkret till trots, sina behag på det alldra bästa.

Ett kommando-ord, bortblandadt af rodden, hördes nu från slupen, årslagen upphörde och strax derpå såg den goda frun de dunkla konturerna af båtens befälhafvare bredvid sig på bron.

Utan att dröja slog hon sina väldiga armar kring hans hals, tryckte en smällande kyss på hans läppar och utropade med glad ifver: «Ha, din skälm, känner du icke igen mig! Gud välsigne dig, välkommen hem»!

«Lagom bäst, fru Märs», svarade den fremmande, med en röst, så förvånad och så olik den väntades, att hans ömma emottagerska sprang en famn tillbaka af förskräckelse.

Men för en af sällskapet var denna röst icke tillbakastötande. Den unga frun hörde den med ett glädjerop och kastade sig ett ögonblick derpå i sin hemkomne mans armar. — Det var kapten Storm.

Man förbigår de ordrika utbrotten af fru Märs' förundran och sorg, beledsagad både af skratt och gråt, och lika så den gamle rådmannens kort och halfhögt yttrade förtrytelse öfver de unga skepparenas osed, att låta tackla om sina fartyg på utländsk ort och förnya segel, utan att låta höra ett ord derom, hvarigenom hederligt folk kom att löpa liksom narrar, som första gången varit uppe i klockstapeln. Den belåtnaste af alla, näst det unga paret, var herr Flygerman, som

oupphörligt, under vägen till staden, gnuggade händerna af glädje öfver sin sjelfinbillade förtjenst att hafva haft «sina egna tankar» om fartyget redan i början, en sak, som han som oftast påstod sig hafva yttrat med klara ord och kunna bestyrka med fru Storms intygan, ifall vittnen behöfdes.

Processmakaren.

Det var en kall vinterdag. Den skarpa blåsten och snön, som i vilda flockar jagades kring i rymden, lockade ingen ut på lustfärder och hvar och en, som icke hade ärender af vigt att förrätta utomhus, hölls gerna inne vid en brasa. Emellertid rådde i den aflägsna landsort, på hvilken läsaren nu ville fästa sin uppmärksamhet, en ovanligt liflig rörelse på vägarna, och man såg både gående och åkande sträfva fram genom de hopade drifvorna.

Vintertinget skulle nemligen börjas med påföljande dag, och parter af alla slag skyndade att inställa sig. Den fredlige bonden, som dock ännu hade lust att våga sin riksdaler, för att få höra lagen tala ett snedt ord mot hans granne; slagskämpen, som nödtvungen vandrade framåt med en klen vägkost på sin rygg och ett dussin örfilar på sitt samvete; tjufven med sina ultraliberala idéer om gästfrihet; lösdrifvaren med sin frisinnade håg; herrn med sina affärer och narrn med sina,

menniskor af alla åldrar, vilkor och bekännelser samlades nu till den kända mötesplatsen, för att anklaga och anklagas, vittna och skåda. Tingsgården och gårdarne närmast den hvimlade af folk, bekanta träffades och samtalade, slädar skötos fram och åter, hästar skrapades, vattnades, bundos, och öfver den brokiga skaran blickade då och då en ung sekreterare och en annan, utkommande på trappan, liksom för att mönstra sina arméer.

Bland de många anlända fremmande satt i ett af pörtena en man med sin hustru. De sågo stundom med oro ut genom det trånga fönstret, och på bådas ansigten visade sig omisskänneliga spår af ett djupt lidande. Efter en stunds tystnad började dem emellan ett samtal. «Du såg då visst, att han ej kommit ännu»? sade qvinnan.

«Se sjelf», svarade hennes man, «luckan är ju ännu fastskrufvad för hans fönster och farstun är stängd».

«Kanske», utbrast hustrun med ett svagt uttryck af glädje, «kanske blir han borta och låter hela saken förfalla».

«Säg hellre kanske blir domaren sjelf borta», invände mannen. «Har det hållits något enda ting, sedan öfversten fick sig sitt boställe här i socknen, då han ej varit tillstädes och släpat med sig vittnen och stämt in folk, så att knappast gubbar och barn fått bli hemma. Han har ju redan i flere år haft sin egen stuga vid tingsgården, liksom andra hafva sina kyrkstugor, ty vid tinget der håller han sin gudstjenst, och der har han sitt sannskyldiga hem».

«Men vi skola bönfalla och be honom», sade hustrun, «kanske har han ändå ett menskligt hjerta och vill ej

se oss drifvas ut på landsvägen med våra många små barn. Kommer ett godt år, så få vi råd och kunna betala vår skuld, hvem vet, kanske redan i höst».

I detta ögonblick hördes det skrällande ljudet af en kurirklocka, och mannen bleknade synbarligt.

Men midt igenom hvimlet af menniskor och lass åkte en släde in på gården och styrde med hejdad fart sin kosa rakt mot den nyss omnämnda stugan. I gafveln satt en bred herre i vargskinnspels, hvars ragg pöste vidt öfver bräddarne af den trånga slädan. Hufvudet syntes liksom insjunket i ett foderal af en tjock röd duk, som skulle tjena till munkläde, och i hans famn låg på den yfviga fällen ett piphufvud, åtminstone till vidden föga mindre reputerligt än ägarens eget.

Framför honom på kusksätet såg man äfvenledes en herreman, att dömma af den brutna finska, på hvilken han ropte åt bönderna att ge rum och af hans sirliga sätt att göra statssnärtar i luften med sin piska. För öfrigt var hans drägt ingalunda beräknad hvarken på stat eller beqvämlighet. Hans korta, knubbiga figur var med möjligaste sorgfällighet insvept i en tunn kapprock, som, då han hoppade ur släden, syntes räcka honom blott till knät, och på hans blåa utborstade mössa hittade den yrande snön knappt så mycken lo, att den kunde fästa sig fläcktals.

Herrn i slädan var den afskedade rike öfversten och possessionaten Tingkors, och herrn på kusksätet var hans handsekreterare, fac-totum och nådehjon, den grånade studenten Simon Timotheus Gåsevinge.

Att anbefalla häst och släde i vård åt en af de

kringstående bönderna, läsa upp dörren och låta inbära fällar och packning var för herr Gåsevinge ett ögonblicks verk. De båda herrarne trädde in, och snart såg man den lilla stugan upplyst af en blossande brasa och öfversten gravitetiskt placerad i en länstol vid bordet, medan herr Simon Timotheus med beställsam ordentlighet påtände tvenne ljus, städade sin patrons effekter och sökte att genom flitigt dammande och putsande skydda den sorgliga återstoden af sin ungdoms-kapprock, hvilken han för köldens skull ännu bar på sig, för hvarje menlig inverkan af den smältande snön.

Läsaren har utan tvifvel redan igenkännt den gamle krigaren och ser honom, i följd af hans nedslagna gäldenärs skildring, kanhända icke med de blidaste ögon. Det torde derföre tillhöra opartiskheten, att yttra några försonande ord till hans förmån.

Öfverste Tingkors var ingen blodsugare på sina gamla dagar, fast han älskade tvister och strid. Han hade tjenat fäderneslandet med skälig utmärkelse i pommerska fälttåget och sedan tyckt sig vara lika väl som någon annan berättigad att sätta sig ned i ro på sina ärfda och förvärfda egendomar. Med allt detta, plägade han säga, hade han icke dragit sig som ett lastdjur undan oket, för att lefva för magen blott. Menniska hade han varit och krigsman, och som menniska och krigsman ville han lefva ännu, fast han icke kommenderade regementer och bataljoner mera, utan kapitel och paragrafer. I sjelfva verket hade tillgången varit sådan, att lugnet småningom blifvit honom för mycket lugnt, och en och annan jordtvist med hans grannar

just i behörig tid kommit emellan, för att leda honom in i rättegångsaffärer och gifva honom smak för de egna skärmytslingar, som utkämpas inför domarens thron i tingsstugorna. Med en dryg portion af stolthet och sjelfförtroende och en än större af naturlig enfald, hade han sålunda under årens lopp kommit till den öfvertygelse, att processen varit hans egentliga fält och lagen det svärd, med hvilket han kunnat bringa sig upp åtminstone till en generals-värdighet, om han blifvit jurist.

Redan för flere år tillbaka hade han låtit uppföra sitt högqvarter, som han kallade det, vid tingsgården. Nu var hans tid delad emellan rättegångstvister, träkarlsspel och hågkomster från hans militära bana, och alla dessa hans favoritförströelser sammanväfde sig med hvarandra i hans föreställningssätt och hans tal till ett tyg af den brokigaste färg och ränning. Korten voro för honom trupper, en batalj kunde han kalla en process och en process åter en robert; han spelte ut ett kompani, ryckte fram med en trumf och gick i elden med sitt memorial. För öfrigt låg öfver hela hans väsende ett flegmatiskt lugn, och i hans stora fylliga anlete upptäcktes lätt en viss enformig dryghet, förenad med en godtrogen enfald, som dock stundom uppiggades till ett kolossalt uttryck af glädje öfver någon liten slugt påhittad fint.

Han hade nu en stund med stor myndighet sträckt sig i sin länstol och med några väldiga rökar pustat reströttheten ur sin kropp, när han tyckte det vara tid att gå på saken och som vanligt inledde sina ordres med en liten personlig apostrof till sin medhjelpare:

«Gud förbarme sig öfver er ordentlighet, herr Gåsevinge, med hvilken ni ändå icke kommit dess längre i verlden. Hör då en gång opp att städa! Städa må man hemma, om man så har lust; men här lefva vi som vandringsmän, herr Gåsevinge, i fält, i ett läger, med brinnande krig för dörren, och här gäller det att se efter våra trupper och icke våra pelsar. Packa upp dokumenterna, min vän, så att vi få sortera dem än i afton. Kom ni i håg att taga med er Torpar Johans inlaga och gamle Pistols fattigbevis? Våra kort bli sämre och sämre, gudnås, och inom några år komma vi till tingsbordet med bara hackor».

Till denna sista klagan hade den gode öfversten allt skäl. Alla hans gamla mål voro i tidens längd småningom afgjorda och nya ville icke mer räcka till, emedan hvar och en af hans grannar, af farhåga för hans processlust, med omsorg sökte undvika alla sådana förbindelser med honom, af hvilka någon rättegång kunde föranledas.

Herr Gåsevinge löste upp en af kappsäckarna och började framdraga akter och dokumenter, visserligen icke så digra mer, som i fordna bättre tider, men dock tillräckliga ännu för att småningom fylla hela bordet. Den gamle öfversten satt gungande i sin länstol och kastade en belåten sidoblick på hvarje nytt pappershäfte, som uppdukades. När allt var upplockadt och framlagdt, skakade har sakta på hufvudet och sade med en half suck: «Håh hå, min käre Gåsevinge, är leken slut re'n»?

«Och sanningen att säga, herr öfverste», mente denne: «jag tror vi hafva fått en hackhändelse».

«Men skuldfordringsmålet mot min granne, Simon Paavola», inföll öfversten skrattande, «skall dock göra spel. Det är ett äss, vill jag förmoda».

«Om herr öfversten» — här hostade herr Gåsevinge — «jag menar ifall det ej är för hårdt att drifva honom på landsvägen med hustru och barn».

«Tyst, Gåsevinge», sade öfversten med en sträng min, «ni är sjelf en stackare, jag säger en godhjertad narr, och derför vill ni vara en stackarpatron i alla edra dagar. Låt mig icke höra vidare om den saken. Jag är en gammal man, som snart har gjort min kampanj i verlden, och Gud skall veta, att det svider mig i hjertat, att jag icke kan göra slam på Paavola utan att se honom gå ifrån gård och grund; men så måste det ske. Sitt ned och börja mönstringen».

Herr Simon Timotheus tog sin plats vid bordet och började med en vigtig embetsmin genomgå och väga de utbredda dokumenterna. «Primo», började han, «ängstvisten med» — —

«Gå förbi, gå förbi», ropade öfversten, «det är ett uselt kompani och skall springa vid första salfvan».

«Secundo, concept-inlaga emot etc. etc. beträffande olaga skallgång etc. etc.»

«Läs upp den; har ni kunnat få någonting af den saken, min käre Gåsevinge»?

«Det är blott ett utkast», svarade denne, «lagrum och parter stå ännu icke utförda, utan endast som etceteror; men uppställningen är ungefär denna: Ehuru utredt är, att skallgång i denna socken efter vargar och andra skadedjur blifvit af ålder anställd sålunda, att skallked-

jan börjat från fastlands sidan och derifrån dragit sig ned öfver näset mot Susiniemi halfö, hvarvid näten städse varit uppsatta tvärs öfver ängslöten, en knapp halffjerndelsväg från södra udden, hafva dock i sistförflutna höst vederbörande skalluppsyningsmän af illvilja eller annan okänd anledning i så måtto vikit ifrån urgammal och häfdvunnen ordning, att de börjat skallgången ifrån ofvannämnde södra udde och motat med näten i skogsbrynet af fasta landet just ofvanför näset. Då jag i egenskap af förut vorden etc. etc. såsom boställe innehar Susilax gård, upptagande med underlydande skogsmarker och ägor större delen af berörde halfös södra ända, har jag ansett mig befogad hos etc. etc. anföra besvär öfver nyss nämnde vederbörande skalluppsyningsmäns lagstridiga åtgärd, yrkande härhos, i stöd af etc. etc. samt etc. etc. och vidare etc. etc. ansvar för den skada mig derigenom tillfogad blifvit; i thy att icke allenast skogsfågel utan äfven harar och annat nyttigt villebråd genom mera sagde åtgärd blifvit från mina ägor förskrämda ut i det vida landet, dädan de hvarken snart ej heller till lika mängd mera torde återkomma».

«Bra», ropade öfversten, «bra, min gode vän. Slå vatten i thepannan och värm er ett glas toddy; är ni blott i stånd att ladda skarpt edra tre etceteror, så hafva vi affären i händerna».

Icke litet belåten och nöjd öfver sin gynnares goda anbud och till och med smickrad af bifallet, besörjde herr Gåsevinge sitt glas och satte sig åter med ett ganska sorglöst utseende vid bordet, ehuru litet han i sitt innersta hade afgjordt, hvadan han i hast skulle taga

ammunition, för att ladda skarpt sina tre pompöst framdragna kanoner. Emellertid ville han låta saken bero på en ytterligare konferens med de unga juristerne vid tinget, hvilka han också eljest, af andra spirituella, att icke säga spirituösa, anledningar innan aftonen ärnade besöka.

I öfrigt var herr Gåsevinges hufvudsakliga ögonmärke för hela denna tingstur det, att kunna beveka sin patron till miskundsamhet mot den fattige gäldenären, hvars bedröfliga belägenhet i yttersta grad oroade hans medlidsamma hjerta. I denna afsigt hade han gerna uppbjudit all sin juridik, för att ge hvarje förekommande mål det möjligaste utseende af probabilitet och rättvisa, öfvertygad om att den gamle öfverstens benägenhet att låta sin fordran hvila helt och hållet skulle bero af mängden af de mål, han hade utsigt att vinna; men vid närvarande konjunkturer syntes honom denna uppgift allt för svår, för att han ens skulle kunnat hoppas den minsta framgång vid försöken att lösa den. Han bemannade sig dock med värdighet, lik en gammal korporal som bevarar sin militäriska hållning, om han än är ställd i ledet med odugliga rekryter, tog åter några papper i handen och började mönstringen.

«Protest emot hållskjuts-utgörande med tvenne hästar från Susiniemi rusthåll». — — —

«Far förbi den saken, herr Gåsevinge, der står ingenting att göras».

«Tvist med Höga Kronan angående rättigheten till kalkbrytning å Korpi krononybygges ägor».

«Den saken har räckt *ett* år och skall med Guds hjelp räcka än flere. Gå vidare, min vän».

«Promemoria i backstuguhjonets Elsa Eriksdotters skadeersättningsmål mot bonden Erik Eriksson för en af dennes hund ihjälbiten tupp».

«Halt, stanna litet! Detta mål får ni lof att taga i ert namn, min käre Gåsevinge. Saken är i sig sjelf högst intressant, min vän; men konveniensen kunde hafva någonting att anmärka, om jag dref målet sjelf. En general, ser ni, får icke rycka i fält med bönder, och man täcks icke spela om halfören, då man fått sig en viss rang i verlden. O, min käre Gåsevinge, om jag vore i er lyckliga ställning i det afseendet, att icke bero af verldens fördomar! I min utnötta svarta rock, med mina dokumenter under armen, skulle jag vandra omkring, från den rikes och mäktiges palatser till torparns koja, öfver allt skulle jag få höra hvar någon orättvisa skett, eller något intrassladt vore att utredas, och komma till tinget med arméer, som, jag försäkrar det, fordrade ett lika stort geni, för att rätt anföras, som någonsin de verkliga. Det är *er* storhet, Gåsevinge, och er lycka, som ni vunnit genom er godsinta efterlåtenhet i verlden och ett glas då det kunnat fås» — här flög ett ofantligt löje öfver den ädle öfverstens anlete — «det är er storhet, säger jag, att kunna vara efter er egen smak och er egen öfvertygelse, utan att strax draga hopens ögon på er. Skulle en högre än mensklig domstol finnas, dit man i laga ordning kunde instämma verlden för allt det tvång man lider af dess fördomar och enfald, jag försäkrar er, Gåsevinge, det målet vore ingen hacka att

spela ut. Promemorian har jag sjelf gjort efter den gamla qvinnans utsago och antecknat några vittnen. Låt det bli emellan oss och nämn mig icke vid hela processen».

«Saken är sådan: Käranden äger en tupp, som ibland utredes hafva gått på svarandens gård och myllat sig bland hans tobaksplantor. Svaranden har brukat hot. En dag hafva vittnen förnummit hundskall och derjemte häftigt kacklande på svarandens gård, gått dit och sett kärandens tupp ligga ihjälrifven och besagde hund löpa femton till tjugu alnar från stället. Gårdsägaren utredes hafva stått på trappan och lockat honom in. Hvad tyckes er, Gåsevinge, så långt är saken klar.»

«Alldeles», anmärkte denne, «och synes ej kunna förloras».

«Vänta», sade öfversten med ett finger på näsan, «nu kommer en benigare omständighet. Samma vittnen intyga äfven, att de i samma stund sett en stor slaghök sätta sig upp på stalltaket, vid pass sjuttio steg från valplatsen. Huru vill man få bort den? Tuppen är rifven, efter kärandens påstående af gårdsägarens hund, efter svarandens påstående af höken. Ser ni, min vän, saken har mera vigt än man ville tro, och Gud vet hvad som i den kan utredas».

Herr Gåsevinge hade i grunden ingen lust att uppträda i detta mål, i synnerhet sedan han insåg vanskligheten af detsamma och befarade, att omständigheterna dervid skulle väcka uppseende och göra honom till ett åtlöje för hans bekanta vid tinget; han började

derföre söka draga sig ur spelet och anmärkte, huruvida det icke vore skäl att låta saken förfalla, så mycket hellre, som den icke vore herr öfverstens egen, och som för bristande vittnen och upplysningar föga anledning vore att vänta en gynnsam utgång?

«Vasserra nej»! sade öfversten, «här är icke fråga om mitt, om ditt, om vinna eller förlora, utan om en vida vigtigare sak: hvad kan menniskoförnuftet uträtta, då det användes rätt och känner sina hjelpmedel? Lagen har sin form och domaren måste dömma efter den, för eller emot, må vara; men märk väl, talangen ligger deri att kunna bringa sin sak så nära vinsten som möjligt. Ser ni här äro tre omständigheter att öfverväga: först hundens natur, se'n tuppens och sist hökens. Det är afgjordt och kan bevisas, att den förstnämnde skäller på fågel, följaktligen biter, när han kommer öfver någon; och likaså kan man med skälig visshet antaga, att han denna gång blifvit äggad af sin husbonde».

«Men», anmärkte herr Gåsevinge, «huru kan man väl förklara att tuppen inväntat honom, då den hade vingar och fötter att draga sig ur spelet med»?

«Var icke enfaldig, min vän», sade hans patron missnöjdt, «ni vet att den var tam, så vida den lefvat sin mesta tid med sin ägarinna i hennes trånga koja».

«Men höken»? mente herr Gåsevinge.

«Nå väl höken», sade öfversten ifrigare, «är det väl rimligt och öfverensstämmande med detta djurs natur, att han skulle vågat sätta sig upp på stalltaket blott sjuttio steg från rofvet af hundar och menniskor»?

«Men om herr öfversten förlåter», invände hans kli-

ent, som allt vidare ville rädda sig undan det ledsamma uppdraget, «är det väl mera rimligt, att han skulle hafva vågat flyga midt emot skallet och sätta sig så nära, utan anledning»?

«Inga krokmarscher och advokatsknep»! ropade den gode öfversten och slog sin hand mot stolkarmen, högeligen uppbragt. «Ni kan gå hvart ni behagar, jag behöfver er icke mer för i afton, och vill ni icke åtaga er denna sak, så får jag nog den, som gör det. Utan anledning»! upprepade han litet lugnare, «var det icke anledning nog att han hörde kacklandet».

Herr Gåsevinge steg upp, tog sitt glas, drack med en vördnadsfull bugning öfverstens skål i botten och aflägsnade sig.

Herr Gåsevinge var för mycket van vid dylika små stormar, för att befara någon allvarsammare olägenhet af öfverstens förtrytelse och i någon mån låta modet falla. Tvärtom var det honom icke oangenämt, att för ett så lindrigt pris hafva undsluppit den brydsamma befattningen med sin patrons dokumenter och deremot förvärfvat sig friheten att besöka sina vänner och gynnare i farstukammaren i tingshuset. Derföre hade han icke förr tillslutit dörren efter sig, än han ökade sin fart, sprang lätt trippande genom snön öfver gården och inträdde i sekreterarens rum, dit ljudet af ett muntert glam och skenet af upptända ljus redan på afstånd behagligt inlockade honom.

Snart hade han der vid ett glas, som lika villigt bjöds som emottogs, helt och hållit förgätit både sin principal och hans angelägenheter, och satt nu hela den långa qvällen i sin snäfva, sorgfälligt bibehållna och borstade svarta frack, bland de unga moderna herrarne, rik som en konung och vida sorglösare, betalande derjemte med tallösa historier från sin akademiska tid och sina tingsturer de artige värdarnes frikostighet.

Minnet af fordna så väl glädare som sorgliga dagar i förening med punschen gjorde hans hjerta mjukt som vax, och det var ej utan ett innerligt deltagande, endast ibland afbrutet af ett litet öfverdådigt skratt, hans unga ännu icke till filistrar mognade åhörare upptogo de enkla, lätt förstådda teckningarne ur hans egen lefnad: huru han växte upp med hela verlden i utsigt, han såsom andra, huru hans horizont småningom mulnade vid akademien, till dess äfven hans närmaste mål bortskymdes helt och hållet, och det tomma skenet af verldslig ära och utmärkelse blef honom af vana lika umbärligt, som solen var honom nu, der han satt i en varm kammare, med ett glas för sin qväll och bröd för sin morgondag. Så förflöt qvällen, och herr Gåsevinge märkte i sin vekhet ej, förr än han kom ut på gården för att begifva sig hem till hvila, huru veka hans knän blifvit.

Då vår kund kom ut på trappan, hade snön upphört att yra, blåsten saktat sig, och månen framträdt mellan de skingrade molnen. Hela nejden strålade af ett magiskt skimmer, och stillheten, som redan rådde öfver allt, gjorde den dubbelt inbjudande.

Herr Gåsevinge hade först ärnat vandra hem; men ljufheten af den klara qvällen och farhågan derjemte att träffa öfversten uppe ännu och röja sin närvarande ställning bevekte honom att försöka en liten vandring ut på träsket, som glittrande utbredde sig nedanför tingsgården. Han ville svalka sig och förjaga ur sitt hufvud de ledsamma dunsterna af punschen.

Såsom en stor beundrare af naturen, började han derföre sin vandring med en dunkel förtjusning i sitt sinne, men tillika icke litet störd af de hopade drifvorna, som oupphörligt skärmytslade med hans envisa fötter. Minnen, känslor och gestalter från förflutna tider sväfvade fram för hans inbillning och försvunno åter för stötarna af hans ojemna steg; länge vandrade han utan att kunna sammanhålla någon enda bild, till dess sluteligen taflan af hans lefnad uppklarnade på några punkter och hans orediga tankar började forma sig och öfvergå till ord.

«Gåsevinge», sade han med kort allvar, «tror du på en Gud»? —

Efter denna fråga pauserade hans tanke länge, förd med strömmen af hans känslor; slutligen fick den åter botten och begynte:

«När du förr var vid akademien, Gåsevinge, åren gingo förbi och läsningen blef dig tung, hvem höll dig vid godt mod och lät dig icke bli en odugling i verlden, utan gaf dig ditt fält att arbeta och gagna på? Hvem var det som löste ut dina kläder från din hyresvärd, då du nödgades resa, och icke lemnade dig att färdas naken kring landet och förgås? Gåsevinge, är du otacksam? Hvem har gifvit dig föda då du hungrat och her-

bergerat dig, då du varit utan tak. Se hur herrligt månen lyser mot granarne på stranden. Ingen usel här; himlens ljus och lifvets bästa gåfvor dela alla lika; och roligt är att vara menniska ibland. Men hurudan är du emot dina bröder? Gåsevinge, ransaka dig och säg hvad blir ditt verk för morgondagen? Slå dig för ditt bröst och känn hvad du bär i din ficka. Hjelp din like, då du njutit hjelp. — — Här, här, detta usla papper, bergas det, förderfvas åtta oskyldiga menniskor; kasta det ut att drifvas af vinden, se, så blifva alla dessa orörda i sin boning. Nu är stunden kommen. Menniskogunst och menniskoogunst lika mycket. Gåsevinge, var glad, du har gjort en ädel gerning»!

Med dessa ord hade han fått fram den fattige bondens skuldsedel, som han med flere andra dokumenter bar i sin ficka, och kastade den nu med afsky långt bort ifrån sig på isen.

Efter denna beundransvärda bragd vände han om, kom ändteligen hem tillbaka, fann nyckeln på öfverenskommet ställe och inträdde i stugan, der den gamle öfversten insomnat djupt i sin säng, och der äfven Gåsevinge sjelf genast utsträckte sig på en af pelsarna och insomnade glad i sin behagliga yra och obekymrad om den kommande dagens plågor.

Herr Gåsevinge vaknade ganska tidigt morgonen derpå, och hans första tanke, se'n han släckt sin törst, var en dunkel föreställning om den föregående aftonens

äfventyr. Men då han såg mörker råda omkring sig och icke hörde något annat ljud än skrålet af den gamle öfverstens djupa andetag, fann han sig alltför litet skyldig att redan så dags gifva sig i händerna på dagens vedermödor, lemnade derföre outredt om det var en dröm eller verklighet, som sväfvade för hans erinring, vände sig om på sitt andra öra, slog allt bekymmer ur hågen och insomnade åter tyngre än någonsin förut.

Då han gången derpå öppnade ögonen, såg han morgonen redan gråna utanför rutan och öfversten sitta vid sitt bord med sina papper och en rykande kaffepanna framför sig.

Herr Gåsevinge ville som en försigtig general rekognoscera förhållandena, innan han började röra på sig, och låg derför en stund helt tyst och betraktade den gamle.

Var det en följd af den lätthet, som i allmänhet är morgonen egen, och som meddelar sig åt lynnet, eller af dagens väntade fröjder, allt nog, öfversten syntes i en ovanligt ljus stämning, öfver hans panna låg ingen sky, hans läppar myste ofta, och hans händer sväfvade öfver dokumenterna som en fågels vingar öfver ungarna i boet. Vid så lyckliga förebud vågade vår kund sätta sig opp på bädden, sträcka ut armarna och i all beqvämlighet gäspa bort sömnen.

«Ändteligen», sade den gamle öfversten i en mild ton, då han såg sin medhjelpare så långt kommen, «god morgon, min käre Gåsevinge, stig upp nu och få er en kopp kaffe. Jag har velat låta er sofva ut, för att ha någon hjelp af er i dag; ty jag kan väl gissa hvar ni kamperade i aftse».

Sålunda tycktes hvarje hågkomst af gårdagens förtrytelse vara utplånad ur öfverstens sinne; men blotta påminnelsen om föregående afton verkade på herr Gåsevinge vida kraftigare, än utbrottet af hans gynnares onåd dagen förut. Med tysta steg smög han sig till en stol, på hvilken han äfven i sin nattliga yrsel icke försummat att lägga sin frack väl ihopviken, vände sig bort och började undersöka bröstfickan, liksom hade han allt framgent sväfvat i ovisshet om, huruvida han verkeligen gjort af med reversen, eller blott gäckades af en dröm.

När han nu genombläddrat papperen och såg sin farhåga besannad, fick han en mulen min, sköt fram läpparna och syntes högeligen förvånad. Emellertid, då det skedda icke kunde göras oskedt, bemannade han sig snart med sitt gamla flegmatiska lugn, påklädde sig sin frack och steg fram till bordet med så klar panna som möjligt, öfverlåtande saken åt sin egen gång.

Men en ny pröfning drabbade honom genast, ty hans principal begynte:

«Se så, Gåsevinge, tag er en kopp kaffe nu till att börja med och sätt er. Jag har bläddrat genom korten — i förbigående sagdt skall ni icke plåga mig mer med sådana surcouper som i går, ty de tjena till intet — jag har mönstrat, min vän; men finner icke reversen. Den har ju ni i förvar»?

Herr Gåsevinge nödhostade några gånger, men kunde oaktadt alla förberedelser icke utarbeta något bättre svar än ett högst otydligt: «utan tvifvel».

«Hur, utan tvifvel»? sade öfversten, stack ni den ke hos er, då vi reste hemifrån i går»?

«Herr öfversten har alldeles rätt, det var jemte fattigbevisen och flere andra smärre papper, som jag ännu bär i min ficka». Med dessa ord skyndade herr Gåsevinge att med en artig bugning taga en af kopparna och slå i sitt kaffe, angelägen om att i skygd af någon förrättning dölja sitt bryderi.

«Var icke så der bortblandad nu mera», sade öfversten, som icke kunde ana den rätta orsaken till klientens besynnerliga sätt att vara, «låt oset gå er ur hufvudet, min käre Gåsevinge, ty här behöfves snart både reda och drift. Det är en förunderlig indolens, som måste vara er medfödd och som gör att allt i verlden är er likgiltigt, utom mat och dricka och sömn. Derföre har också verlden vändt ryggen åt er, min vän, ehuru ni af naturen icke är hvad man egentligen kan kalla vanlottad hvarken på förståndsgåfvor eller utseende, om jag undantar er alltför mörka skäggbotten, ert sträfva svarta hår och kanske äfven er mage, som är för trind för en så liten figur. Eljest har ert öga, då ni är rätt mornad förstås, en viss pigghet, som jag tycker om, och er mun ständigt ett drag af en så oförargelig belåtenhet, att man ej länge kan vara förtörnad på er, fast ni måste medge, att man stundom kan hafva giltiga skäl dertill. Jag säger allt detta icke såsom någon förebråelse; jag har tvärtom hela denna morgon skrattat hjertligen så ofta jag sett er på er vargskinnspels i vrån, der ni kunnat låta väggar och tak ramla öfver er utan att vakna. Vet ni, här har jag haft stugan full af folk, medan ni sof. Paavola var här med hustru och ett par

barn, och ville åter förmå mig till att ge honom anstånd med betalningen till nästa höst».

«Och hvad behagade herr öfversten afgöra dervid, om jag får fråga»?

«Jag hade svårt att få den narren att begripa, att ingen är så galn, att han permitterar sin dugligaste soldat midt under brinnande krig. Eljest var jag just på vägen att ge efter för deras klagan, ty jag har en upprorisk natur, som i vissa afseenden är svår att hålla i tygel, men jag kom i lagom tid att kasta ögat på er, Gåsevinge, och såg huru nöjd menniskan kan vara, om också icke allt går henne så väl i händerna, och denna sak räddade mig från en stor dåraskap. Och nu får ni lof, min vän, att sätta er ned och ställa våra trupper i ordning; hvad mig beträffar måste jag gå upp till häradshöfdingen, för att med honom planera ut marschen för det hela. Gif akt på er sjelf, min vän, och låt icke den lede frestaren få makt med er, medan jag är borta. Så, så, jag kommer väl sjelf tillrätta med öfverrocken, besvära er icke, herr Gåsevinge; men mina galoscher, hvar kunna de vara? Tack, tack! lycka till goda koncepter; jag lär väl föga komma från tingssalen mera under denna förmiddag. Farväl»!

Så snart öfversten lemnat rummet, öppnade herr Gåsevinge vägkost-skrinet och tog sig en liten värmare, för att kunna motstå morgonkylan. Strax derpå kastade han sin kapprock på sig och smög sig ut, i afsigt att söka upp den fatala reversen, ifall den ännu kunde finnas qvar på stället, der han, i anfallet af sin menniskokärlek, sist lemnat den.

Då han kom ut på isen, fann han icke ens sina spår mer, emedan ett oväder åter inträffat under natten, och att något nära erinra sig hvart och huru långt han rigtat sin färd, stod icke i hans makt. Högst snopen vände han derföre tillbaka hem och började nu att med ansträngning af alla sina krafter ordna och utarbeta akterna, för att så vidt möjligt var stämma sin patron till glädje och derigenom mildra den hotande stormen.

Men dagen skred fram, bud började följa efter bud från öfversten, som fordrade än den ena inlagan än den andra, och olyckliga resultater af dem alla ökade än mer det bekymmer, hvaraf hans arme sekreterare plågades. Kronotvisten hade utfallit illa, skallgångsmålet var förloradt, emedan de tre etcetera i brådskan icke kunnat laddas med annat än löst krut, den gamle krigaren sjelf hade blifvit pliktfälld för svordom af förtrytelse inför rätta, och till råga på alla dessa jobsposter hörde herr Gåsevinge ändteligen i sin nöd ljudet af öfverstens steg i farstun och såg honom inträda pustande af ifver och med vredens stelhet i det stora vidöppna ögat.

«Ryck fram», ropte den gamle, «ryck i herrans namn fram med er reserv, Gåsevinge; det är icke tid nu att sitta här och lurpassa. Våld går öfver allt och pardon ges ingenstädes. Hvilken dj-l — här åtminstone må man då få svärja saklöst — har gifvit er in det orådet att lita på edra etceteror tills nöden tvingar er att sätta in hvilka paragrafer som helst i stället. Nu måste ni fram med tuppen, och se'n skall jag hugga på Paavola. Ställ sakerna i ordning och följ med mig dit opp, man täcks dock icke tappa hvart mål».

Lyckan gynnade herr Gåsevinge öfver all hans förmodan, så att han redan på gården, under det han med klappande hjerta gick upp till tingshuset, fann ett vittne, hvars utsago afgjorde det kinkiga skadeersättningsmålet till hans fördel.

Den gode öfversten satt under rättegången på sin vanliga stol i salen och afhörde allt med spänd uppmärksamhet. När utslaget fallit blinkade han förtroligt åt herr Gåsevinge och gaf honom tillika med handen tecken att nalkas.

«Den saken skall ni hafva tack för», hviskade han honom i örat, «gif mig nu inlagan mot Paavola».

Herr Gåsevinge hade ingen undflykt. Med så stor hållning som möjligt framdrog han ur sin ficka de begärda papperen, till det yttre besörjda med all sorgfällighet, och gick tillbaka till sin plats nära dörren, der han sedan, med armarna i kors öfver bröstet, hufvudet litet nedsänkt mot skuldran och största menlöshet i min och hållning, afbidade stormen.

Redan var parten inkallad och inlagan producerad, då domaren, öppnande dess pompösa skal, fann kärnan borta. «Reversen saknas ännu», sade han och fäste sin blick på öfversten.

«Reversen, reversen», upprepade denne och såg på sin adjutant, skakande missnöjdt på hufvudet.

Herr Gåsevinge tog upp sina papper ur fickan och låtsade söka. Sin menlösa min förändrade han icke; men stora svettperlor började framtränga på hans panna. Efter en stunds sökande lättade han sitt hjerta och sade med en half suck: «den måste vara förkommen».

«Är ni då alldeles rasande»? ropade öfversten och sprang upp; men hejdade sig i samma ögonblick af respekt för rätten och satte sig åter blodröd af harm.

Den arme bonden hade märkt förhållandet och sade efter en stunds tystnad helt enfaldigt: «hvartill behöfs här papper; nog vet jag utan sådant att jag är i skuld hos herr öfversten».

«Ja», inföll denne genast, «på ett hundrade riksdaler med upplupet intresse för ett år och tre veckor, är det icke så»?

«Summan är riktig», sade hans motpart och tog sig vid örat, «och det är väl ett år och mera, se'n jag fick den till låns; men svårt är för mig, ädle herr öfverste, att hastigt dra mig till minnes veckotalet».

«Skrif upp till protokollet», utbrast öfversten, «att han vidgått skulden. Der hade ni, Gåsevinge, spelt mig ett vackert spratt, utom den arme mannens enfald».

Vid dessa ord öfvergick hans anlete ifrån vrede till det groteska, triumferande uttryck af förnöjelse, som alltid infann sig, så ofta han tyckte sig hafva gjort någonting utomordentligt väl.

Målet afgjordes utan vidare omständigheter och sessionen slöts för förmiddagen.

Vid middagsbordet, der öfversten kort derpå befann sig på tu man hand med sin medhjelpare, hade han tillfälle att ostörd uttömma hela floden af sin bittra vältalighet på denne. Herr Gåsevinge satt emellertid helt lugn, höjde blott då och då på axlarna, som sjöfågeln under ett hällregn, och väntade åter på solskenet. Detta blef icke heller länge borta.

«Gåsevinge», sade öfversten sedan han trätt sig till nöjes, «var det af enfald eller af klokhet den arme narren bekände»?

«Af båda delarna, herr öfverste», svarade denne. «Enfald och klokhet äro hvarandra nära, och jag menar att han med skäl kan räkna på miskundsamhet nu då han visat sig så redlig».

«Hvad! Vill ni då att jag skall släppa fågeln åter, se'n jag en gång haft bestyr att fånga den»?

«Ingalunda helt och hållet, herr öfverste, utan vilkorligt, så att han får anstånd på ny förskrifning».

«Topp! min käre Gåsevinge, ni skall hafva tack för detta råd. Jag är ingen blodsugare och vill ingen redlig mans ofärd. Laga ni att jag får en ny revers i laga form, så slipper jag den nöd jag varit i och får någonting i besparing till nästa ting. Det blir ändå ett mål till, ty lita kan jag derpå, att jag får lägga in på karlen då åter. Tiderna äro dåliga, min vän, och man måste hushålla. Akta er blott att härnäst spela mig ett dylikt spratt och lär er en gång att handtera affärer med allvar».

Herr Gåsevinge bugade sig för förmaningen, skar för sig ett godt stycke stek och glömde minuten derpå så väl sina sednaste, som alla andra förut öfverståndna bekymmer.